

difahamkan dalam 24 jam boleh dibuat. Kalau boleh buat di New Zealand, kenapa kita tak boleh mengikutinya. Ini adalah satu proses *challenge* pada masa sekarang. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Yang Berhormat, sekarang tamatlah sesi untuk waktu pertanyaan-pertanyaan bagi jawab lisan pada hari ini.

[Sesi untuk Pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Lisan telah tamat]

USUL

WAKTU MESYUARAT DAN URUSAN DIBEBASKAN DARIPADA PERATURAN MESYUARAT

11.38 pg.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Undang-undang dan Reformasi Institusi) [Tuan M. Kulasegaran a/l Murugeson]: Puan Yang di-Pertua,

“Mengikut Peraturan Mesyuarat 12(1), saya mohon mencadangkan bahawa Mesyuarat pada hari ini tidak akan ditangguhkan pada jam 1 tengah hari dan akan bersidang secara terus sehingga jam 7 malam. Selepas itu, Majlis Mesyuarat akan ditangguhkan sehingga jam 10.00 pagi hari Khamis, 6 Mac 2025.”

Terima kasih.

Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat [Datuk Seri Dr. Noraini binti Ahmad]: Saya mohon menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis untuk diputuskan. Masalahnya ialah usul seperti yang dikemukakan tadi hendaklah disetujui.

[Usul dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui]

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PERKHIDMATAN PARLIMEN 2025

Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga

Aturan Urusan Mesyuarat dibaca bagi menyambung semula perbahasan yang ditangguh atas masalah, “Bahawa rang undang-undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang”. **[4 Mac 2025]**

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Senarai pembahas untuk hari ini YB Paya Besar, YB Bangi, YB Parit Buntar, YB Tenggara, YB Sri Gading, YB Padang Serai, YB Petaling Jaya, YB Betong, YB Jerantut, YB Sungai Petani, YB Tuaran, YB Langkawi,

YB Shah Alam, YB Rasah, YB Arau, YB Tanjong Piai, YB Tampin, YB Tanjong Karang, YB Kota Melaka dan YB Kota Belud.

Saya jemput Yang Berhormat Paya Besar.

11.39 pg.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: *Bismillahi Rahmani Rahim, Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, salam sejahtera Puan Yang di-Pertua, Ahli-ahli Yang Berhormat. Saya mengucapkan terima kasih kerana diberi juga ruang untuk saya turut serta dalam membahaskan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen 2025.

Saya yakin pemisahan kuasa yang sedang dilakukan Kerajaan MADANI memenuhi prinsip sistem Demokrasi Berparlimen Raja Berperlembagaan supaya reformasi yang dibuat ini akan memastikan keadilan dan keseimbangan dalam berintegriti, dalam kita menguruskan urusan rakyat dan Malaysia.

■1140

Saya yakin Puan Yang di-Pertua, kuasa autonomi yang akan diberikan kepada Parlimen setelah kita menidakkan dan menghilangkan 33 tahun yang lepas, jawatankuasa atau Majlis Perkhidmatan Parlimen akan berfungsi sepertimana yang terkandung dalam pindaan Perlembagaan yang telah kita lakukan semalam. Saya yakin apabila kita menghilangkan pada tahun 1992, ia sedikit sebanyak telah memberi kesan yang amat menyeluruh bukan sahaja kepada Ahli-ahli Parlimen tetapi juga kepada rakyat yang di luar sana.

Tahniah dan syabas saya ucapkan kepada kerajaan kerana berjaya untuk memastikan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen dikembalikan setelah 33 tahun. Dengan lulusnya pindaan Perlembagaan 2025 sebanyak 148 telah mengundi untuk meluluskan pindaan Perlembagaan yang membenarkan fasal-fasal tertentu bagi membolehkan Rang undang-undang Perkhidmatan Parlimen telah dilaksanakan.

Puan Yang di-Pertua, saya melihat bagaimana kerajaan hari ini *walk the talk*, apabila mereka menyatakan ingin membuat satu reformasi dan akhirnya yang dibentangkan di Parlimen. Bukan sahaja reformasi kerana kuasa autonomi ini telah diperkukuhkan lagi sistem Demokrasi Berparlimen Raja Berperlembagaan diletakkan sebagai asas utama dalam kita memastikan kuasa autonomi ini sentiasa dilihat Parlimen sebagai institusi bebas dan berdaulat.

Saya lihat bagaimana pindaan dibuat dalam fasal-fasal tertentu. Sebagai contoh, apabila kita lihat dalam Akta Perkhidmatan Parlimen 1963, pemilihan Jawatankuasa Penasihat Parlimen semuanya wakil-wakil itu ada perkataan dilantik oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri tetapi dalam pindaan yang ada pada hari ini, ia telah menghilangkan lantikan yang dibuat oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri.

Ini jelas menunjukkan bahawasanya ada pengukuhan yang dilakukan bagi memastikan sistem Berparlimen Raja Berperlembagaan yang kita sedang lakukan ini akan memenuhi kehendak sepertimana kehendak rakyat terbanyak iaitu rakyat yang mengundi kita.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Paya Besar.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sila.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Terima kasih Paya Besar. Saya ingin tanya juga kita lihat bahawa kesungguhan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri membentangkan rang undang-undang ini bersama-sama dengan pindaan yang telah diletakkan di atas meja kita pagi ini yang menunjukkan bahawa Yang Amat Berhormat Perdana Menteri *walk the talk* apabila sesuatu dijanjikan perkara itu dilaksanakan. Kita lihat bahawa pindaan dalam peringkat jawatankuasa juga telah diletakkan di atas meja kita.

Saya cuma ingin tanya, apa respons Yang Berhormat berkenaan dengan pihak pembangkang yang *abstain* daripada mengundi. Bukankah mereka tidak mahu rang undang-undang ini diluluskan oleh Parlimen? Bukankah ini mengkhianati hasrat pemisahan kuasa di antara Parlimen, jawatankuasa kehakiman?

Seorang Ahli: Sembang, sembang. [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Yang di-Pertua, minta dia tarik balik. Ini masalah. Apa yang pertanyaan yang macam ini? Ini hak kami. Nak *abstain ke*, nak tolak *ke*, nak apa *ke*, hak kami. Kenapa dipersoalkan? Kita sebagai *law maker*, pembuat undang-undang. Kita nak tengok benda yang betul.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Saya hanya tanya kepada Yang Berhormat Paya Besar untuk respons.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Ini tidak betul ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Yang Berhormat, sila duduk, Yang Berhormat.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Puan Speaker, apa yang ditanya oleh Jelutong telah dijawab oleh Yang Berhormat Besut.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Ya, jadi tidak perlu jawab.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Saya kira jawapan tersebut sesuai kerana pembangkang sendiri jawab. [*Tepuk*] Saya tidak faham kenapa mereka tepuk. [*Tepuk*]

Puan Yang di-Pertua, itu sebabnya *when you can't read between the line* dan inilah yang saya sebutkan Puan Yang di-Pertua, pindaan telah jelas menunjukkan bahawasanya kita mahu lakukan suatu Perkhidmatan Parlimen. Sudah pasti perkara yang asas mesti melakukan pindaan kepada Perlembagaan. Jadi, apabila Yang Berhormat Besut telah sebutkan apa isi hati di pihak sana, saya kira itulah yang saya sebutkan tadi. Cuma saya

harap *comprehend* isu ini mesti difahami supaya kita dapat sukses dan *you can't be able to read between the line*.

Puan Yang di-Pertua, saya harap apabila kita meletakkan sasaran untuk memastikan autonomi ini diperkukuhkan, berkesan, menjaga kepentingan rakyat dan elemen keseimbangan. Saya harap MPP yang akan diwujudkan setelah kita luluskan nanti rang undang-undang ini mesti memenuhi kehendak seisi Dewan sama ada Dewan Rakyat atau Dewan Negara.

Kerap kali saya bangkitkan di sini Puan Yang di-Pertua, bagaimana pemerkasaan JKPK. Saya nak beritahu kepada Puan Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Dewan, kita sebagai 10 jawatankuasa telah menggunakan masa yang begitu panjang. Terdapat 250 aktiviti, 158 bilangan mesyuarat, bilangan lawatan 56, perjumpaan 36.

Jadi, rang undang-undang ini mesti memperkasakan JKPK bukan sahaja dari segi dana tetapi mereka juga perlu diperkasakan dari segi keanggotaan. Saya juga setuju pandangan kedua-dua pihak supaya kita masukkan dalam JKPK ini adalah daripada Dewan Negara.

Saya juga bersetuju supaya fasiliti dapat diperkasa dan dipereleakkan supaya kemudahan kepada Ahli-ahli JKPK dapat memastikan keseimbangan sepertimana yang telah dinyatakan oleh Ketua Majlis semalam dalam bacaan kali kedua pindaan Perlembagaan.

Akhirnya Puan Yang di-Pertua, saya harap sangat MPP ini juga mesti kerana kerajaan *walk the talk*. Kerajaan telah membentangkan Kertas Merah ini menunjukkan Ketua Majlis telah *walk the talk*. So, Ketua Majlis telah beritahu pandangan pihak pembangkang untuk menambah jumlah itu. Mereka bukan nak menambah jumlah, mereka mahu supaya nama pembangkang itu ada. 1963 hanya seorang sahaja. Kerajaan MADANI tambah dua orang. Bukan sahaja itu, jawatankuasa Pemilihan dimasukkan dalam pindaan ini. Ini yang dinamakan *walk the talk*.

Cumanya, bagi memastikan sesiapa sahaja yang menjadi kerajaan pada masa-masa yang akan datang Puan Yang di-Pertua, saya ingin mencadangkan kepada pihak kerajaan supaya masukkan dalam statut berkaitan perbelanjaan pusat khidmat Ahli Parlimen bagi kedua-dua belah pihak. Kerana apa? Kerana bagi saya akta ini bukan sahaja memberi tumpuan kepada staf dan keberkesanan tetapi juga kepada keanggotaan Dewan tersebut.

Bukan sahaja kepada Dewan Rakyat tetapi juga kepada Dewan Negara kerana wakil rakyat mesti ada ofisnya tersendiri. Wakil rakyat tidak bolehlah mengatakan kalau rakyat tidak boleh nak jumpa, sebab tidak ada ofis. Tetapi kalau kita masukkan dalam statut ini Puan Yang di-Pertua, sepertimana kita masukkan elaun-elaun Ahli Dewan Rakyat dan Ahli Dewan Negara, kita masukkan Pusat Khidmat Ahli Parlimen sebagai kos. Kerana apa Tuan Yang di-Pertua...

Dato' Rosol bin Wahid [Hulu Terengganu]: Paya Besar.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: ...Puan Yang di-Pertua, sekejap saya bagi. Puan Yang di-Pertua, kita mesti pastikan di antara pemahaman kos operasi dengan kos pembangunan. Ya betul, kalau kos pembangunan itu merupakan prerogatif daripada kerajaan, saya setuju perkara itu. Tetapi kos operasi dan keanggotaan Dewan ini, mempunyai semangat dalam Rang Undang-undang Perkhidmatan Ahli Parlimen yang sedang kita bahaskan ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Saya, saya...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sesiapa saja jadi kerajaan, Puan Yang di-Pertua,...

Dato' Rosol bin Wahid [Hulu Terengganu]: Paya Besar, sikit. Paya Besar.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: ...Saya yakin dia akan memberikan kelebihan. Saya bagi sikit.

Dato' Rosol bin Wahid [Hulu Terengganu]: Okey, terima kasih sahabat Paya Besar. Berkaitan dengan peruntukan Parlimen. Kita memang setuju apa yang dikatakan oleh setiausaha tadi. Cuma persoalan saya, janji yang dinyatakan oleh Ketua Majlis untuk memberi peruntukan yang sama rata kepada pihak pembangkang dan kerajaan. Adakah kita termasuk dalam *walk the talk*? Terima kasih.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Saya ingat kalau nak kena bincang *walk the talk* ini Puan Yang di-Pertua, pihak pembangkang kena *walk the talk* sekiranya betul-betul nak semak dan imbang, mestilah dilakukan berdasarkan apa semak dan imbang. Bukan hanya memastikan rang undang-undang ini mahu dibahaskan.

Ramai saya lihat hari ini *list* sepanjang lebar sampai kita terpaksa memanjang ke Dewan. Tetapi kenapa semalam *abstain*, kalau nak *walk the talk*. [Tepuk] Saya tak nak main polemik politik Puan Yang di-Pertua, tetapi saya fikir Pusat Khidmat Ahli Parlimen mesti menginstitusikan dalam statut. Terima kasih Puan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Terima kasih Yang Berhormat Paya Besar. Saya jemput Yang Berhormat Bangi.

11.49 pg.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih Puan Yang di-Pertua. *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*. Salam Malaysia MADANI.

Saya ingin mulakan perbahasan saya dengan ucapan setinggi-tinggi syabas dan tahniah buat Kerajaan MADANI atas keazaman politik ataupun dengan izin, *political will* untuk membawa rang undang-undang ini ke Parlimen untuk dibahaskan. *Insyallah*, nanti kita akan luluskan. Seperti yang telah disebut oleh beberapa Ahli Parlimen sebelum ini, pihak eksekutif sebenarnya tidak rugi pun kalau rang undang-undang ini tidak diluluskan.

■1150

Yang rugi ialah kita sebagai Ahli Parlimen, terutama sekali *backbenchers* yang tidak ada jawatan eksekutif dan sudah tentu rakyat di luar sana. Semalam Puan Yang di-Pertua, kita telah mengorak langkah yang penting. Langkah pertama untuk mengembalikan autonomi Parlimen. 148 orang Ahli Parlimen dalam Dewan yang mulia ini telah menyokong pindaan Perlembagaan yang membuka tirai kepada rang undang-undang yang kita bahaskan ini. Pihak sebelah sana *abstain*, kita pun tak tahu apa sebab tetapi mungkin mereka merasakan bahawa perkara ini tidak perlu diberi sokong.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Bangi, Bangi.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Tak ada, tak ada, saya tak bagi.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Bangi cerita fasal *abstain* ini tak habis-habis.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Tak bagi, tak bagi. Tak bagi, tak bagi.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Saya nak — okey, bagi peluang lah, kalau nak bagi sokongan. *[Pembesar suara dimatikan]*

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Yang Berhormat. Yang Berhormat Besut, sila duduk.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: *[Bercakap tanpa pembesar suara]* Masalah belum bercakap lagi.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Sila duduk.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Duduk, duduk, duduk. *Floor* saya, *floor* saya.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: *Floor* saya, *floor* saya. Semalam dia dah bahas. Semalam saya duduk atas sana, dia dah bahas, tak apa, duduk.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Ya la, siapa nak jawab *abstain*? Siapa nak jawab? *[Pembesar suara dimatikan]*

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Yang Berhormat Besut, mahu rehat sekarang? Mahu rehat? Silakan.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Nampak sangat Puan Yang di-Pertua, mereka begitu defensif bila bercakap tentang ini. Sebab mereka tahu, mereka sebenarnya *not on the right side of history*. Saya teruskan. Saya menyambut baik keputusan kerajaan seperti yang telah dizahirkan semalam oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri untuk membuat pindaan tambahan. Kita ada sekarang ini *pink bill*, naskhah *pink*. Yang mana kita lihat telah dimasukkan apa yang telah dimohon, diminta oleh pihak *civil society* dan juga pihak pembangkang.

Telah dinyatakan dengan jelas bahawa Ahli-ahli yang akan dimasukkan nanti adalah melalui Jawatankuasa Pemilih dan dua daripada yang akan hadir ataupun dipilih itu adalah daripada pihak pembangkang. Pindaan ini juga kita harus ingat, lahir daripada sesi libat urus yang diadakan oleh Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Undang-undang Reformasi Institusi bersama-sama dengan Pertubuhan Masyarakat MADANI atau *civil society organization*, dengan izin. Yang menunjukkan sekali lagi bahawa Kerajaan MADANI ini sentiasa terbuka dan mendengar. Tuduhan bahawa kerajaan ini autokratik dan zalim,...

Dato' Sri Tuan Ibharim bin Tuan Man [Kubang Kerian]: Mohon laluan sedikit.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: ...langsung...

Dato' Sri Tuan Ibharim bin Tuan Man [Kubang Kerian]: Bangi, mohon laluan sedikit.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Saya tak bagi, terima kasih, duduk, duduk. Zalim, langsung tidak berasas. Dalam rang undang-undang ini dan Rang Undang-undang Majlis Media Malaysia, jelas bahawa kerajaan mengambil pandangan dan input daripada pemegang taruh yang akhirnya dizahirkan dalam RUU yang dibentangkan.

Puan Yang di-Pertua, saya ingin mencadangkan beberapa penambahbaikan sekiranya Rang Undang-undang PSA ini diluluskan kelak. Cadangan pertama saya adalah untuk mewujudkan satu jawatankuasa bersama yang terdiri daripada Ahli-ahli Dewan Rakyat dan Dewan Negara, yang bertindak sebagai pemantau kepada Majlis Perkhidmatan Parlimen dalam mereka melaksanakan fungsi-fungsi yang ada di bawah RUU ini.

Kita ada dalam Majlis Perkhidmatan Parlimen, Ahli-ahli Parlimen, Senator, juga Yang di-Pertua daripada kedua-dua Dewan, Timbalan-timbalan, juga SUDR dan sebagainya. Tetapi apa yang saya cadangkan ini adalah satu entiti yang mewakili Parlimen secara keseluruhan, mewakili Ahli-ahli dalam Dewan ini dan juga Ahli-ahli dalam Dewan Negara yang akan, dengan izin, menjadi satu badan *direct oversight body* ke atas Majlis Perkhidmatan Parlimen ini.

Kedua, saya juga berharap bahawa dengan RUU ini, kita juga dapat melihat bagaimana kita dapat membuat pindaan dan penambahbaikan ke atas aturan Mesyuarat. Saya setuju dengan apa yang telah diusulkan oleh Yang Berhormat Paya Besar tadi untuk memperkasakan JKPK. Satu lagi perkara yang saya fikir kita perlu pertimbangkan adalah untuk menambah jumlah hari kita bersidang. Sebab sekarang ini ada banyak rang undang-undang. Kerajaan hari ini memang Kerajaan MADANI yang bekerja.

Banyak rang undang-undang yang mereka nak luluskan. Tetapi disebabkan terlalu banyak, maka kita terpaksa kadangkala tak cukup masa untuk kita nak bahaskan. Satu minit lagi sahaja, Puan Yang di-Pertua. Saya juga amat bersetuju dengan apa yang telah dinyatakan oleh Paya Besar tadi. Supaya kos untuk mengendalikan pusat khidmat itu, tidak kiralah daripada pihak pembangkang atau pihak kerajaan, kita maktubkan dalam undang-

undang supaya mereka ataupun Ahli Parlimen tak perlu keluar duit sendiri untuk mengendalikan pusat khidmat ini.

Saya jadi Ahli Parlimen, *alhamdulillah* buat masa ini saya Ahli Parlimen kerajaan. Kita tak tahu apa akan berlaku nanti. Tetapi sekurang-kurangnya untuk pusat khidmat itu perlu ada dana yang diberikan kepada pihak sebelah sini dan pihak sebelah sana untuk memastikan bahawa mereka dapat melaksanakan, bukan mereka, kita dapat melaksanakan tanggungjawab kita sebagai Ahli Parlimen. Akhir sekali...

Tuan Tan Hong Pin [Bakri]: Yang Berhormat Bangi, Bakri.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya, ya Bakri.

Tuan Tan Hong Pin [Bakri]: Yang Berhormat Bangi, saya perhatikan bahawa dengan adanya rang undang-undang ini ataupun akta baharu ini, makna secara rasminya kuasa cabang perundangan telah boleh kata lebih bebas daripada eksekutif. Inilah sebenarnya apa yang diperjuangkan oleh pihak kami ya. Pihak kami- walaupun apabila kami duduk di sebelah sana sebagai pembangkang.

Sebagai satu pembangkang yang konstruktif, inilah perjuangan kita dan apabila kami duduk di sini sebagai kerajaan, kita laksanakan reformasi ini. Jadi, saya nak kaitkan perkara ini dengan apa yang berlaku pada semalam iaitu pembangkang *abstain* dan tidak ingin mengundi, menyokong pindaan Perlembagaan ini. Adakah saya boleh simpulkan dan sekiranya Yang Berhormat Bangi, adakah Yang Berhormat Bangi setuju bahawa saya simpulkan, bahawa pembangkang pada hari ini adalah pembangkang yang tidak konservatif? Hanya ingin mengacau, membuat kacau kepada apa usaha murni daripada pihak Kerajaan MADANI.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Saya amat bersetuju.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Saya minta Bakri tarik baliklah.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Saya amat bersetuju. Tak apa, tak apa, tak apa, *floor* saya. Dah nak habis dah, ini *floor* saya, sudah nak habis.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Ini mengelirukan. [*Pembesar suara dimatikan*] 36(12), saya... [*Bercakap tanpa pembesar suara*]

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Sebut.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Peraturan Dewan 36(12).

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Ya.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Dia tak boleh menyebut kita ini buat kacau. Apa yang kita buat adalah mengikut peraturan. Kita — sebab kenapa yang kita *abstain*, salah satunya, draf kepada undang-undang itu tidak dibuat secara yang betul.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Tak apa, tak ada, terima kasih.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Pengecualian, 5 dengan 5A satu perkara yang...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Saya — 36(12) itu tak betul, Puan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Saya rasa 36(12) pun tak betul. Jadi, sila duduk.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Tak betul, okey. Tak apa, duduk, duduk, duduk. Saya nak habis sudah ini. Jadi...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Mengelirukan masalahnya.
[Pembesar suara dimatikan]

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Tak apa, Yang Berhormat Besut. Sekarang saya guna 37(2) untuk tidak membagi Yang Berhormat Besut untuk mencelah lagi dan saya minta Yang Berhormat Bangi, sila gulung.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Nak gulung sudah ini. Terima kasih Puan Yang di-Pertua. Jadi, saya ulangi gesaan sama yang saya buat semalam untuk kita bersama-sama *on the right side of history*, dengan izin. Jadi, saya juga nak ingatkan bahawa apa yang kita buat sekarang ada gema. *There are echoes in the future what we do now*, dengan izin. Kalau- kita sekarang ini ada satu peluang keemasan untuk kita kembalikan autonomi Parlimen ini.

Kalau tidak semua, sekurang-kurangnya sedikit demi sedikit supaya kita dapat benar-benar memartabatkan Dewan yang mulia ini dan meletakkannya di tempat yang sepatutnya, *insya-Allah*. Sekian, terima kasih. Bangi mohon menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua [Puan Alice Lau Kiong Yieng]: Terima kasih Yang Berhormat Bangi. Saya jemput Yang Berhormat Parit Buntar.

11.58 pg.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh. Bismillahi Rahmani Rahim*, salam sejahtera, selamat menyambut Ramadan. Parit Buntar bangun untuk membahaskan RUU Perkhidmatan Parlimen 2025 yang telah dibentangkan di Parlimen baharu-baharu ini. Parit Buntar percaya RUU Perkhidmatan Parlimen dirangka bertujuan menambah baik mutu perkhidmatan yang lebih cekap dan juga cemerlang.

Namun, ada beberapa perkara sekiranya tidak diperhalusi, RUU ini akan mengundang isu-isu yang negatif kepada sebahagian besar anggota Perkhidmatan Parlimen seperti kehilangan peluang naik pangkat kerana keterbatasan. Ada kemungkinan anggota Perkhidmatan Parlimen yang sedia ada akan memilih untuk menolak tawaran menyertai Perkhidmatan Parlimen di bawah RUU ini.

Sebab itulah semalam kita tidak mengundi. Walaupun bermacam-macam sangkaan disebut oleh beberapa Ahli Parlimen pihak kerajaan tetapi itu hak kami untuk tidak mengundi. Bukan kerana membantah tetapi kita merasakan bahawa RUU yang dibentangkan tidak

cukup masak, tidak dibentang dengan sedalam-dalamnya yang melibatkan semua pihak, *[Tepuk]* termasuk pegawai dengan staf perkhidmatan Parlimen itu sendiri.

Sebab itulah kita minta tangguh, tunda. Bentuk jawatankuasa untuk mengkaji secara yang mendalam supaya memberi keadilan kepada semua orang. Contohnya, dalam RUU Perkhidmatan Parlimen, tidak disebut langsung fungsi dan posisi Ahli Parlimen itu di mana? Hanya menganggotai satu Jawatankuasa Majlis Perkhidmatan Parlimen, dua orang sahaja dari pembangkang, dua dari kerajaan. Sedangkan semalam ada yang membincangkan supaya ditambah Ketua Pembangkang ataupun Ketua Backbencher ada dalam Majlis Perkhidmatan Parlimen, barulah mereka boleh berperanan memberi pandangan-pandangan dan sebagainya.

■1200

Ada beberapa jawatankuasa lain yang dalam RUU ini seperti Jawatankuasa Kenaikan Pangkat Perkhidmatan Parlimen, Jawatankuasa Tatatertib Perkhidmatan Parlimen dan Jawatankuasa Rayuan Perkhidmatan Parlimen. Ada baiknya salah seorang yang dilantik ialah Ketua Pembangkang dan juga ketua *backbencher*. Barulah RUU yang dicadangkan itu nampak memberi keadilan kepada semua parti-parti politik yang terlibat.

Masalahnya, Ahli Parlimen sekalian, bila tak dibincangkan secara mendalam, dibentang, kita bagi cadangan, saya percaya apa pun yang dicadangkan oleh pihak pembangkang tidak akan dimasukkan untuk dipinda. Ini pindaan yang dibuat ini kerana PMX sebut... *[Sambil menunjukkan sekeping kertas]* Kalau PMX tak sebut, yang sebut pembangkang, mesti tidak akan dibuat pindaan.

Banyak kali dalam RUU yang dibentangkan dalam Parlimen, banyak cadangan daripada pembangkang untuk baik itu, baik ini dan sebagainya, tak ada pun dia buat. Tapi bila PMX sebut, barulah dipinda dalam statut ini. Ini tahniah, terima kasihlah. Tapi tak cukup. Tidak cukup hanya sekadar masukkan dua orang Ahli Parlimen pembangkang dan dua kerajaan, bahkan dimasukkan Ketua Pembangkang dan ketua *backbencher* dalam Majlis Perkhidmatan Parlimen. Sebab, mereka akan berperanan untuk turut serta dalam mengubal apa saja perkara yang memberi faedah kepada anggota Parlimen itu sendiri.

Parit Buntar ingin menyatakan dan menyokong beberapa cadangan daripada Ahli Parlimen kerajaan sendiri supaya status ini turut dimasukkan peruntukan yang perlu diberi kepada semua Ahli Parlimen tanpa mengira politik. Sebab, suatu ketika nanti kalau kerajaan sebelah sana akan tumbang— bila-bila masa boleh tumbang.

Seorang Ahli: Betul.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Politik boleh berubah. Mungkin ada 'Langkah Rembau', mungkin ada 'Langkah Bagan Datuk' dan sebagainya. Tumbang kerajaan, kita pula yang perintah.

*[Tuan Syahredzan bin Johan (Bangi) **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Sudah tentulah bila RUU ini masukkan peruntukan kepada semua Ahli Parlimen tanpa mengira parti, esok kita memerintah pun mereka akan dapat peruntukan, tak perlu merayu-merayu. Sekarang kita merayu. Jenuh. Berjuma jenuh, tak dapat juga. Sedangkan dalam manifesto Pakatan Harapan, dimasukkan memberi peruntukan yang sama rata kepada semua Ahli Parlimen, tak kira kerajaan, tak kira pembangkang.

Justeru, saya menyarankan supaya— dan bersetuju dengan beberapa cadangan Ahli Parlimen pembangkang yang lain semalam untuk menangguhkan seketika supaya RUU ini memberi keadilan kepada semua yang berkhidmat di Parlimen dan juga kepada Ahli Parlimen itu sendiri.

Saya nak bagi contoh. Kalau misalnya RUU ini diluluskan, pegawai yang berkhidmat di Parlimen yang kita pun tak tahu sama ada kontrak, ada pencen *ke* tidak pencen, kalau mereka rasa jemu berkhidmat di Parlimen, nak berpindah ke Jabatan yang lain, sebab jemu, adakah dibenarkan? Kalau tak dibenarkan, apa nasib mereka nanti? Dan bagaimana pula dengan Ahli-ahli Parlimen yang tak bersetuju untuk berkhidmat di bawah RUU ini? Adakah mereka boleh berpindah ke jabatan yang lain? Ini semua mesti diambil kira.

Sebab itulah semalam kita tak mengundi. Bukan membantah reformasi. Sepatutnya *reform* itu juga berlaku dalam perjalanan Parlimen itu sendiri. Barulah namanya *reform*. Kalau Speaker ada tiga timbalan, bukan dua, dan salah seorang Timbalan daripada pembangkang, baru betul-betul *reform*.

Yang kedua, kerap kali Speaker, dua timbalan tak ada, Ahli Parlimen kerajaan jadi speaker. Apa salahnya sekali-kali Ahli Parlimen Besut jadi speaker?... [*Tepuk*] Ahli Parlimen Ketereh jadi speaker? Ahli Parlimen Arau jadi speaker? Ahli Parlimen Parit Buntar pun boleh, apa salahnya? Dalam usul Kamar Khas, kami diberi peluang untuk jadi speaker. Mengapa dalam sidang Parlimen, kami tak diberi peluang? Kalau diberi peluang, barulah betul-betul rentas parti, barulah betul-betul *reform*.

Akhir sekali, Tuan Speaker. Saya bagi sepuluh soalan lisan, satu pun tak naik. Yang lain pun sama juga. Soalan yang dijawab secara bertulis ada yang tak jawab soalan. Nak tanya tak boleh sebab bertulis. Saya tanya lain, jawab lain berjela-jela. Jawapan tak ada. Nak tanya tak boleh. Nak baca pun jadi buang masa, rugi. Satu.

Kalau betul-betul *reform*— satu lagi. Kehadiran Menteri dan Timbalan Menteri ada sekali sekala. Kerap kali Menteri pun tak ada, Timbalan pun tak ada. Tak boleh *ke* buat jadual? Hari Menteri tak ada, Timbalan ada.

Dato' Rosol bin Wahid [Hulu Terengganu]: Parit Buntar, sedikit, Parit Buntar.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Kacau betullah Hulu Terengganu ini. Boleh, sebab kawan.

Dato' Rosol bin Wahid [Hulu Terengganu]: Ada juga satu reformasi apabila dalam sesi ini, sebelas kali telah dipanggil kuorum untuk mencukupkan mesyuarat. Adakah itu satu reformasi juga? Terima kasih.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Itu 'reforbasi'...
[Ketawa]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Tiga puluh saat lagi ya.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Okey, terima kasih. Itu baru betul-betul *reform*. Saya fikir apabila RUU ini dibentangkan, yang dimaksudkan dengan Perkhidmatan Parlimen, walaupun tidak ada huraian, kita baru faham rupanya hanya melibatkan pegawai, staf dan beberapa yang ada di Parlimen tapi tidak melibatkan Ahli Parlimen itu sendiri. Justeru, sepatutnya RUU yang nak digubal dan diluluskan ini mestilah diperhalusi sungguh-sungguh melibatkan semua Ahli Parlimen, barulah betul-betul ia suatu yang *reform*.

Akhir sekali. Masalah *claim*. Gaji, tak ada masalah. Ikut jadual. *Claim* bulan sepuluh, sebelas, dua belas ada Ahli Parlimen yang tak dapat. Bangi pun tak dapat lagi rasanya. Mengapa lambat? Nak masuk— ini nak habis, esok dah habis dah. *Claim...* [Dicelah] Nak raya pula itu. Kami tak ada peruntukan. Kerajaan tak apa, ada peruntukan. Rakyat jumpa hari-hari nak beli baju raya tak ada duit. Macam-macam lagi. Masjid-masjid minta duit buat moreh. Peruntukan tak ada. Duit *claim*-lah kita nak bagi untuk masjid buat moreh, bukan untuk poket sendiri. Sampai sekarang, *claim* pun tak dapat lagi. Dah tak ada duit sangat *ke*? Sebab itulah, saya setuju dengan beberapa cadangan supaya dana yang diperuntukkan kepada Parlimen itu dimasukkan terus. Tak payah tunggu pejabat kewangan hantar. Saya tanya pejabat, "Kenapa *claim* tak dapat?" "Pejabat MOF tak bagi lagi." Eh, tak ada duit sangat *ke*?

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB dah lama sangat dah ini.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Kita dah berkhidmat begitu lama, sidang pun nak habis, tapi *claim* bulan Disember dan November tak dapat lagi. Jadi, saya harap Menteri akan jawab elok-elok supaya kita puas hati.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey, terima kasih, Yang Berhormat Parit Buntar.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Okey, terima kasih.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih. Terima kasih. Seterusnya, saya jemput Yang Berhormat Tenggara.

12.07 tgh.

Tuan Haji Manndzri bin Haji Nasib [Tenggara]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Tadi dekat— Bangi ini dah dekat sana dah.

Saya nak mulakan dengan menyokonglah Parit Buntar tadi. Parit Buntar, Tenggara sokong itu. Bab yang *claim* itu... [Ketawa] Jadi, sebab itulah kita agak kena sokong reformasi ini. Mudah-mudahan sedikit daripada apa yang kita lakukan ini dengan sejarah di dalam Dewan ini, pemindaan Perlembagaan semalam, hari ini berkaitan dengan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen, boleh perelokkan hal *claim* itulah.

Jadi, Tenggara ingin menyentuh berkaitan dengan rang undang-undang ini adalah, sebagaimana disebut, 1963, dimansuh 1992, dah 30 tahun. Jadi, RUU ini penting. Tadi disebutkan dalam banyak masalah yang dibangkitkan oleh *both side*-lah, daripada sebelah kerajaan mahu juga daripada pihak pembangkang. Sebenarnya reformasi ataupun pembaharuan yang hendak dilakukan ini adalah bertujuan untuk kebaikan.

Semalam disebut oleh Yang Berhormat Menteri, SUDR kita ini, saya baru tahu, tidur dekat Parlimen masa dia mula-mula berkhidmat di Parlimen ini. Seorang pekerja— ataupun pengalaman pekerjaan yang kita dengar ini yang sangat menyentuh hatilah. Sehingga dia menjadi SUDR. Jadi, saya nak merakamkan ucapan syabaslah kepada SUDR. Dalam *hansard*, ini dirakamkan.

Dan sebenarnya dalam sektor kerajaan, ramai kalangan kakitangan-kakitangan kerajaan ini yang bekerja macam semangat SUDR ini, terutamanya masa mereka bujanglah. Dan bila mereka naik itu, mereka akan melalui semua rintangan dan halangan, maka dia sampai kepada satu tahap. Jadi, untuk Parlimen kita ini— saya ada 17. Tak lamalah. 17 tahun perkhidmatan dalam Kerajaan Malaysia ini. Yang terakhir di Majlis Tindakan Ekonomi. Saya melihat untuk menjadikan Perkhidmatan Parlimen kita ini terkhusus kepada Parlimen ini adalah sangat baiklah kerana dia akan mempertingkatkan profesionalisme kakitangan-kakitangan di dalam institusi Parlimen tersebut.

■1210

Saya pun hendak membahaskan ini saya tanya juga dengan dua tiga orang staf, dia orang suka dengan perkara ini. Cuma, apabila menjadikan undang-undang ini kelak satu kenyataan, pelaksanaan itu mestilah diteliti. Sekarang ini setakat pada nota yang saya ada ini, kita tahu *separation of powers*, kemudian imej kita ini di Dewan Rakyat, di Dewan Negara macam *rubber stamp* kadang-kadang. Jadi yang dimomok-momokkanlah.

Jadi berkaitan dengan profesionalisme ini untuk pandangan Tenggara lah, untuk pelaksanaannya peringkat awal nanti kelak adalah dengan menerapkan sistem *hybrid*. Maksudnya kita hendak *open* penjawatan itu kepada orang awam, tetapi dalam masa yang sama juga dia mestilah ada juga dalam kalangan pegawai-pegawai Parlimen ini nanti, satu yang terlatih sendiri daripada sistem yang ada sekarang ini dan perlu juga dipertimbangkan pegawai-pegawai daripada kalangan gred-gred lain itu. Maksudnya daripada institusi pengajian tinggi misalnya yang arif tentang bidang kenegaraan tentang Parlimen untuk dipelawa untuk masuk.

Kemudian berkaitan dengan Jawatankuasa Pilihan Khas kita di Parlimen. Kita ada banyak jawatankuasa. Mungkin kita boleh *invite* juga beberapa pegawai daripada kementerian-kementerian yang terlibat untuk memperkasakan *reform* Parlimen ini. Jadi kalau Jawatankuasa Pilihan Khas kita ini yang melibatkan kementerian-kementerian tertentu ada kalangan pegawai-pegawai daripada kementerian yang sudah untuk menyertai servis Parlimen ini sebab saya rasa masuk dalam Perkhidmatan Parlimen selepas rang undang-undang ini dia macam *one-way ticket* sahaja. Maksudnya kalau ada dalam kalangan kakitangan kerajaan yang memilih untuk ke Parlimen dia tidak akan boleh patah balik ke perkhidmatan dia.

Di situlah yang saya hendak tekankan di sini, Tenggara hendak beri pandangan, pelaksanaannya besok mestilah dengan sedikit ganjaran yang lebih daripada kementerian-kementerian lain. Bukan hendak membezakan, tidak. Tetapi sebab di sinilah tempat membentuknya undang-undang, membuat keputusan-keputusan negara.

Jadi tidak salah kalau orang yang memilih untuk berkhidmat di Parlimen ini diberikan lebih sedikit kelebihan daripada yang lain. Bukan yang lain-lain tidak penting, penting. Tetapi di sinilah punca kuasa punca kuasa itu datang daripada belanjawan, daripada pelbagai isu yang timbul di sini. Jadi kalau dilaksanakan kelak saya harap boleh dilaksanakan sistem *hybrid*. Sebelum dibuka, diberi keutamaan kepada yang ada dalam Parlimen ini. Kemudian kalau dibuka itu dipilih-pilih yang tertentu supaya menjadikan mantap. Kemudian kursus-kursus untuk mempertingkatkan profesionalisme pegawai-pegawai ini hendaklah dilakukan secara terancang dan mungkin boleh dimasukkan dalam rang undang-undang ini.

Sedikit Tuan Yang di-Pertua, kita tahu ada yang membincangkan tentang agak kontradik dan pesimistik sedikit tentang kita punya reformasi ini. Ada yang cakap retorik, ada yang cakap *reformati* dan sebagainya. Pada Tenggara, *something is better than nothing*. Pada masanya sampai, kita inilah yang menintakan sejarah, melakukan perubahan selepas 30 tahun sudah tidak ada, diwujudkan semula dengan harapan dan niat bulan Ramadhan pula untuk supaya rang undang-undang ini boleh menala dan menghakapayakan lagi pengurusan, pentadbiran dan kepegawaian di Parlimen ini dan *better late than never*.

Walaupun lambat, ia tetap juga baik kepada reformasi yang hendak kita lakukan dan Tenggara berharap mudah-mudahan dengan termeterainya rang undang-undang ini akan melakukan satu kebaikan dan reformasi yang sebenar dapat dilihat ke arah memperkasakan lagi institusi keparlimenan baik Dewan Negara mahupun Dewan Rakyat.

Satu soalan daripada Tenggara adalah, tinggalkan dengan soalan Tuan Yang di-Pertua, adakah mungkin nanti akan dituruti oleh dewan-dewan undangan negeri yang lain? Kalau ada begitu, mungkin dia akan menjadi satu *standardization* yang baik untuk imej negara. Itu sahaja dari Tenggara, sekian terima kasih.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih Yang Berhormat Tenggara. Seterusnya saya jemput Yang Berhormat Sri Gading. Lima minit, Sri Gading.

12.14 tgh.

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan [Sri Gading]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, terima kasih Tuan Speaker. Pertama sekali, Sri Gading menyokong akta ini dan apabila kita membincangkan tentang RUU Perkhidmatan Parlimen, disebut oleh Parit Buntar tadi, *claim* tidak dapat daripada bulan 11, 12. Sebab itu kita kena pinda. Sebab itu kita kena tukar daripada diuruskan kewangan oleh pihak lain, maka diuruskan oleh pihak Parlimen ini sendiri. Itu sepatutnya. Jadi jangan lepas ini tidak hendak sokong. Itu yang pertama.

Yang kedua apabila Parit Buntar kata hendak tukar kerajaan, cukup-cukuplah. Zaman dahulu rakyat melihat bahawa pertukaran Parlimen disebabkan oleh langkah yang tidak sihat, akhirnya Parlimen pun tidak bersidang, ditutup, takut. Tetapi Perdana Menteri kita pada hari ini berani buat pindaan.. *[Tepuk]* yang menyebabkan kalau kita lihat bukan sahaja pindaan yang telah 33 tahun berhenti.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Sri Gading, mencelah sedikit. Sri Gading, bagi laluan.

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan [Sri Gading]: Sekarang ini dibuat. Kamu bercakap, saya tidak pun masuk campur pun, kita dengar dengan baik.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Tadi panggil Parit Buntar tadi.

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan [Sri Gading]: Selagi kita bercakap, itu baru adil. Itu tidak adil, awak bercakap...

[Dewan riuh]

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Saya hendak tanya sahaja.

[Dewan riuh]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap, sekejap, sekejap.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Hendak tanya tidak boleh?

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap, semua. YB Parit Buntar, tadi Sri Gading tidak bagi, jadi sila duduk. Sila teruskan Sri Gading.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Kalau tidak hendak bagi...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Duduk, duduk.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Jangan sebut nama Parit Buntar.

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan [Sri Gading]: Dalam pertemuan di antara Ketua Whip dan Ketua Pembangkang, apa permintaan pembangkang dalam masa pertemuan dengan Tan Sri Speaker? Dia minta pembangkang mesti ada dalam jawatankuasa ini.

Perdana Menteri sudah berikan laluan, ada dua orang termasuk juga daripada Senator. Jadi ini memberikan ruang kepada kita sebenarnya bagaimana keterbukaan reformasi yang dibuat walaupun pihak pembangkang tidak undi, berkecuali dan sebagainya, itu menunjukkan bahawa mereka telah yang istilahnya mati akallah, nak tokok. Itu antara bendanya.

Tuan Speaker, perkara seterusnya yang berkaitan dengan yang dinyatakan oleh pihak tertentu menyatakan bahawa kenaikan pangkat tidak berlaku. Sri Gading mencadangkan supaya kakitangan kerajaan ataupun Ahli Parlimen ataupun kakitangan dalam Majlis ini di bawah peruntukan Perkhidmatan Parlimen ini, kakitangannya dibuat seperti mana guru di mana guru ada *time-based*. Jadi dia tidak akan berlaku ketidaknaikan pangkat ataupun tangga gaji dia. Kalau dia tidak naik ketua pun, tapi tangga gaji dia terus bergerak sampai ke Jusa dan sebagainya kerana itu yang berlaku dalam perkhidmatan sebagai guru. Jadi kita harapkan bahawa perkhidmatan Parlimen ini juga kakitangannya *time-based* dia akan terus naik bergerak. Itu yang pertama.

Kedua, kalau kita lihat bahawa ada pandangan yang menyatakan seolah-olah pegawai-pegawai ini tidak boleh hendak pindah dan sebagainya. Kita perlu faham, bila mereka meminta pekerjaan sebagaimana orang minta jadi cikgu, orang minta jadi tentera, dia ada tempoh dia, dia ada minat. Apabila dia berminat dia akan terus berusaha ke arah itu dan inilah satu perkara yang baik kepada kita kerana kita perlukan di dalam Parlimen ini orang-orang yang betul-betul mahir, orang yang betul-betul kompeten dan profesionalnya itu bertingkat kerana keyakinan dia, keinginan dia dan kesungguhan dia sebagaimana yang diceritakan oleh SUDR masa bujang dahulu itu. Jadi inilah antara perkara yang pada saya pertama tadi tentang kenaikan, yang kedua tentang pegawai, persaraan dan sebagainya perlulah kita pertimbangkan dalam peraturan-peraturan yang akan datang.

Sebagaimana yang kita lihat tentang kewangan pada hari ini. Jawatankuasa pilihan khas, saya duduk dalam Jawatankuasa Pilihan Khas Perdagangan Antarabangsa. Nama Jawatankuasa Antarabangsa, sepatutnya pergilah ke luar negara dengan bajet daripada Parlimen. Tetapi Parlimen cuma ada RM2 juta yang diberi peruntukan.

Dia hendak dibagikan kepada 10 jawatankuasa, mana munasabahnya RM200,000 hendak pergi luar negara. Jadi peruntukan-peruntukan ini perlu kepada jawatankuasa pilihan khas, bukan sahaja untuk melawat – melihat negara luar dan sebagainya tetapi pada waktu yang sama, jawatankuasa ini perlukan pegawai penyelidik yang akan diuruskan oleh Parlimen itu sendiri. Sekurang-kurangnya contoh 10 jawatankuasa, berapa orang yang perlu untuk pegawai penyelidik supaya kita betul-betul dapat membantu bukan sahaja Parlimen tetapi kerajaan kerana dalam jawatankuasa pilihan khas adalah terdiri daripada pembangkang dan juga Ahli Parlimen di peringkat kerajaan. Ini usaha yang terbaik di mana walaupun dikatakan tidak ada reformasi, *reformati*, tetapi saya yakin dan percaya orang di sebelah sana dia mati akan untuk menyokong pindaan ini yang membawa kepada kebaikan kepada negara dan kepada rakyat seluruhnya. Sekian terima kasih, Sri Gading menyokong.

■1220

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih Yang Berhormat Sri Gading. Seterusnya, saya jemput Yang Berhormat Padang Serai.

12.20 tgh.

Dato' Azman bin Nasrudin [Padang Serai]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, salam sejahtera. Terima kasih Yang di-Pertua Speaker. Jadi, banyak yang disebutkan oleh sahabat-sahabat, pembahas-pembahas menuduh di sebelah sini seolah-olah tidak menyokong reformasi. Kita tidak mengundi ataupun *abstain* itu untuk menunjukkan bahawa kita tidak yakin dengan apa yang akan dijanjikan oleh kerajaan pada hari ini. *[Tepuk]* Saya tengok kerajaan pada hari ini menimbulkan ataupun membawa RUU ini untuk memotretkan bahawa ini adalah satu kerajaan reformasi tetapi sebenarnya ia hanyalah kosmetik sahaja. *[Tepuk]* Sebab itu rakyat di luar sudah hilang kepercayaan yang lebih kuat terhadap kerajaan ini. Sebab itu tuan-tuan dan puan-puan – Yang di-Pertua Speaker, Ahli Sidang yang dihormati sekalian... *[Dewan riuh]*

Ingat nak ceramahkan itu. *[Ketawa]* Bulan-bulan puasa ini dia merepek sedikit. Jadi, semua cadangan yang dibahaskan oleh pembahas-pembahas dalam membincangkan rang undang-undang pada hari ini, kita boleh wujudkan jawatankuasa khas. Itu sebab kita *abstain*, kita mohon pihak kerajaan untuk wujudkan jawatankuasa khas ini supaya kita boleh bincangkan semua cadangan-cadangan yang dibuat oleh sebelah sana ataupun di sebelah sini supaya penambahbaikan, kita boleh bagi dia lebih komprehensif, lebih symul kepada RUU ini.

Yang di-Pertua Speaker, saya juga ingin menyentuh beberapa perkara berkenaan RUU berkaitan Perkhidmatan Parlimen dan Majlis Perkhidmatan Parlimen 2025 ini. Saya merasa terpenggil untuk menyuarakan pandangan dan kritikan konstruktif terhadap rang undang-undang ini, khususnya dari perspektif pembangkang yang sentiasa berusaha memastikan bahawa setiap undang-undang yang diluluskan, benar-benar memenuhi kepentingan rakyat dan memastikan keadilan serta ketelusan dalam pentadbiran negara.

Pertama, adakah autonomi Perkhidmatan Parlimen adakah ia benar-benar bebas? Yang di-Pertua, RUU ini bertujuan untuk menubuhkan Perkhidmatan Parlimen yang berasingan daripada perkhidmatan awam biasa. Namun, persoalan yang timbul ialah adakah Perkhidmatan Parlimen ini benar-benar autonomi dan bebas daripada pengaruh Eksekutif? Mengikut seksyen 3, Akta Perkhidmatan Parlimen 1963, Perkhidmatan Parlimen sepatutnya menjadi satu perkhidmatan yang berasingan dan tertakluk kepada akta tersebut. Namun, dalam RUU 2025 ini terdapat beberapa perkara yang menimbulkan keraguan tentang autonomi sebenar Perkhidmatan Parlimen. Contohnya, dalam Fasal 2(3) RUU 2025 disebut bahawa pelantikan anggota Perkhidmatan Parlimen tertakluk kepada terma dan syarat yang

ditetapkan oleh Yang di-Pertuan Agong setelah ia berunding dengan Majlis Perkhidmatan Parlimen. Persoalannya, siapakah yang mengawal Majlis Perkhidmatan Parlimen ini? Adakah ia benar-benar bebas daripada pengaruh Eksekutif?

Dalam konteks ini, saya ingin membandingkan dengan negara-negara Komanwel seperti Australia dan United Kingdom. Di Australia, seksyen 9(2) *Parliamentary Services Act 1999* dengan jelas menyatakan bahawa Perkhidmatan Parlimen adalah bebas dari pengaruh Eksekutif. Begitu juga di United Kingdom, *House of Common Administration Act 1978* menekankan autonomi kewangan dan pentadbiran Parlimen. Yang di-Pertua, satu lagi isu penting yang perlu dibahaskan, yang berkaitan dengan kewangan Parlimen. Dalam Fasal 12 RUU 2025 disebut bahawa kerajaan akan menyediakan dana yang mencukupi untuk Perkhidmatan Parlimen. Namun, persoalannya adalah bagaimana dana ini akan diurus dan dipantau?

Yang di-Pertua, saya ingin menyebut sedikit tentang kedudukan dan kepentingan Ahli-ahli Parlimen. Tanpa Ahli Parlimen, Parlimen itu sendiri tidak wujud. Ahli Parlimen adalah tunggak dan asas kepada kewujudan Parlimen. Di dalam draf RUU Perkhidmatan Parlimen 2025 ini langsung tidak disentuh mengenai kedudukan, kepentingan dan peruntukan bagi seseorang Ahli Parlimen. Saya juga hendak mengambil kesempatan dalam perbahasan ini untuk menyebut tentang isu ini. Tiada sebarang provinsi dibuat mengenai sebarang peruntukan dana atau kemudahan bagi seorang Ahli Parlimen, terutamanya daripada blok pembangkang. Sepatutnya ada provinsi khas mengenai peruntukan dana dan kemudahan untuk seseorang yang terpilih sebagai Ahli Parlimen seperti ruang pejabat, penyelenggaraan Pusat Khidmat Ahli Parlimen, pegawai-pegawai penyelidik dan kakitangan sokongan.

Jika ini adalah pindaan kepada ibu segala reformasi, selepas dua tahun, sepatutnya perkara ini dimasukkan. Inilah masanya, selepas dua tahun.. [Tepuk] ...berpuluh tahun melaungkan, menggemakan '*reformasi, reformasi*'. Selepas dua tahun, hendak wujudkan RUU ini, perkara ini pun tidak dapat dimasukkan. Walaupun sebenarnya janji yang dibuat oleh Pakatan Harapan ketika kempen dalam manifesto adalah memasukkan peruntukan sama rata yang dibayar kepada Ahli Parlimen melalui Parlimen Malaysia. Perkara ini pun tidak masuk, sebab itu kita *abstain*. Jadi, ini ketegasan saya pada hari ini. Itulah sebab saya tinggalkan parti itu 2020. Sekian, terima kasih Yang di-Pertua. [Tepuk]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih Yang Berhormat Padang Serai. Seterusnya, saya jemput Yang Berhormat Kota Belud.

12.25 tgh.

Puan Isnaraissah Munirah binti Majilis @ Fakharudy [Kota Belud]: *Bismillahi Rahmani Rahim*. Tuan Yang di-Pertua, perkara pertama yang kita kena fikirkan bila kita mahu gubal rang undang-undang ini adalah kita sebagai *Malaysian* bah. Bukan sebab saya kerajaan dan kerajaan nanti yang akan dapat nama nanti. Saya rasa kita kena lari daripada

mindset sebegini. *PSA belongs to all of us*. Bukan setakat Ahli Parlimen kerajaan, kita semua adalah orang yang terlibat kepada perubahan ini. *[Tepuk]* Ini adalah rang undang-undang kita, 222 Ahli Parlimen. Banyak-banyak rang undang-undang yang kita gubal selama ini, inilah yang berkenaan kita. Orang boleh kutuk kita apa sahaja di luar tetapi yang tahu tugas kita sebenar adalah kita, yang merasa sakit itu, kita. Yang terpaksa meminjam untuk menolong rakyat adalah kita.

Di luar sana ramai yang menganggap Parlimen *as a joke* tetapi masih ramai Ahli-ahli Parlimen yang bermati-matian, yang berhabis bah, menjalankan tugas dan tanggungjawab kepada rakyat dan negara. Pun begitu, kewujudan PSA ini perlu dirasai. Jangan orang bilang nanti, PSA ini ada atau tiada, sama sahaja. Peranan dan kuasa yang ada di Parlimen perlu dihormati. Apabila arahan yang dibuat oleh Speaker kepada Menteri atau Timbalan Menteri dan juga arahan daripada SUDR kepada mana-mana kementerian, ia perlu diikuti dan dipatuhi. Begitu juga dengan soalan-soalan daripada Ahli Parlimen, Menteri atau Timbalan Menteri dan kementerian perlu ada kewajiban untuk menjawab kepada persoalan yang diutarakan. Jawapan-jawapan yang diberikan perlu menjawab persoalan. Itu penting dan kita kena ubah cara kita menjawab. Bahawasanya jawapan kementerian semua yang bagus-bagus, semua cantik-cantik sahaja jawapan tetapi hakikatnya, orang di bawah ndak rasa.

Kalau ndak ngam, ndak ngam lah bah. Janganlah kasi ngam sebab kita di sini mahu menyelesaikan masalah. Kita mahu kehidupan yang lebih baik. Kita kena hadapi sahaja apa sahaja isu di bawah sama ada ringan kah, berat. Barulah masalah dapat diselesaikan. Pihak Parlimen juga perlu ada tanggungjawab memantau, barulah PSA ini ada makna. Tuan Yang di-Pertua, secara umumnya saya tiada masalah kepada perkara-perkara yang dibawa hari ini. Saya menyokong penuh hasrat kerajaan untuk memperkasa peranan dan fungsi pegawai dan staf Parlimen. Dengan syarat, segala input dan cadangan mereka telah diambil kira. Begitu juga dengan peranan SUDR dan SUDN, di samping penubuhan Majlis Perkhidmatan Parlimen (MPP), yang mana semalam Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah bersetuju untuk dianggotai oleh Ahli Parlimen Pembangkang. Saya sokong 100 peratus.

Namun, saya percaya bahawa *first step, it has to be the right step*, barulah agenda MADANI dapat diangkat dan reformasi dapat dirasa dan dimaknai. Tujuan saya satu sahaja, dalam menggubal Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen ini iaitu selepas ini, Parlimen kena *powerful* dan bebas dari kuasa Eksekutif, yang betul-betul bebaslah, jangan kosmetik sahaja. Isu utama berkenaan kebebasan Parlimen yang ingin saya ulas adalah mengenai isu peruntukan Ahli-ahli Parlimen. Ini kali keempat sudah saya cakap dalam Dewan ini, dari penggal pertama hinggalah hari ini. Saya kekal konsisten bahawa peruntukan kepada Ahli Parlimen, tidak kiralah pembangkang kah, kerajaan kah, perlu diberikan secara adil dan sama rata tanpa sebarang syarat. Suka atau tidak suka kan, itu YB sudah menang bah, rakyat dia pilih dia. Macam mana dia mahu bantu rakyat dia, kalau tidak dapat peruntukan.

■1230

Di kawasan orang susah, di kawasan orang yang punya pendapatan rendah, memang YB jugalah tempat dia orang mengadu dan minta bantu. Sebagai YB., ada musim-musim tertentu yang memang orang ramai akan datang. Contoh, musim daftar sekolah anak. Contoh, musim pendaftaran universiti dan kita tidak salahkan rakyat bila dia pergi tempat Ahli Parlimen lepas itu dia pergi lagi tempat ADUN. Sebab apa? Sebab memang dia tidak mampulah. Kita faham harga uniform anak, persediaan masuk universiti. Semua itu pakai duit bah. Mana dia orang mahu dapat dalam keadaan segera sedangkan MP yang ada peruntukan pun sengsara inikan pula MP yang tiada peruntukan.

Kalau mungkin peruntukan pembangunan ini mungkin tidak dapat dibuat sekarang, saya cadangkan peruntukan *office* dimasukkan ke dalam kertas statut seperti mana yang dicadangkan oleh Yang Berhormat Ahli Parlimen Paya Besar sebentar tadi. Parlimen perlu bagi peruntukan operasi untuk pusat khidmat rakyat kepada semua Ahli Parlimen. Ini paling *basic* lah ini, *office* itu, pusat khidmat itu adalah nadi kepada Ahli Parlimen. Kita bagilah.

Tuan Yang di-Pertua, melihat kepada peruntukan untuk Parlimen bagi tahun 2017, peruntukan yang disediakan berjumlah RM121 juta. Lima tahun berikutnya iaitu pada tahun 2021, ianya meningkat kepada RM145 juta dan pada tahun 2025 diperuntukkan sejumlah RM180 juta yang mana RM12 juta diperuntukkan bagi Kepengerusian ASEAN.

Jika ditolak dengan jumlah ini, jumlah keseluruhan peruntukan bagi Parlimen untuk tahun ini sebenarnya tidak berubah dan sama dengan tahun lalu. Kalau kita mahu perkasakan Parlimen, peruntukan kena cukup. Jangan cakap pergi luar negaralah, mahu lawat penjara lah, lawat sawah padi lah dalam negara sendiri nanti tiada duit. Kita tidak mahu nanti apabila pertengahan tahun, dimaklumkan peruntukan sudah habis dan sebagainya.

Tuan Yang di-Pertua, adalah penting untuk kerajaan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Yang Berhormat Menteri untuk memberikan komitmen di sini bahawa dalam tempoh transisi dua tahun ini, kerajaan akan mengambil kira setiap cadangan yang diberikan khususnya daripada 222 Ahli Parlimen untuk melakukan penambahbaikan yang perlu dan memastikan institusi Parlimen benar-benar bebas dan objektif untuk mereformasikan institusi Parlimen dapat dicapai. Sekian, terima kasih.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih Yang Berhormat Kota Belud. Seterusnya saya jemput Yang Berhormat Petaling Jaya, lima minit ya Petaling Jaya.

12.32 tgh.

Tuan Lee Chean Chung [Petaling Jaya]: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, saya menyambut baik prinsip reformasi institusi yang sedang dilaksanakan Kerajaan MADANI iaitu dengan mengembalikan kebebasan Parlimen menerusi pengenalan Akta Perkhidmatan Parlimen 2025. Ianya pernah ada suatu ketika dahulu pada tahun 1963 namun telah dimansuhkan pada tahun 1992. Beberapa percubaan untuk mengembalikan PSA telah

dilakukan sejak 20 tahun yang lepas oleh pelbagai pihak namun pada hari ini, pujian harus diberikan kepada Kerajaan MADANI kerana komited untuk membebaskan institusi Parlimen dari kuasa Eksekutif.

Secara umum, pengasingan kuasa di antara Eksekutif, Legislatif dan Kehakiman ini merupakan perkara asas bagi negara-negara demokratik yang mengamalkan nilai-nilai kebertanggungjawaban, ketelusan, profesionalisme dan tatakelola yang baik. Namun, pengalaman saya dengan Parlimen Malaysia bermula tahun 2008 apabila saya dilantik sebagai Pegawai Penyelidik Ketua Pembangkang iaitu Perdana Menteri sekarang menunjukkan yang sebaliknya. Masa itu, pejabat kami ditempatkan di tingkat 14, Bangunan Menara Parlimen. Masih teringat Parlimen pada masa itu dianggap sebagai *rubber stamp*. Eksekutif tidak berminat untuk menubuhkan Jawatankuasa Pilihan Khas untuk memberikan semak dan seimbang kepada kementerian-kementerian Eksekutif.

Sekarang, kita bukan sahaja tertubuh sembilan JKPK malah dua daripada sembilan JKPK diterajui oleh wakil pembangkang. PAC pada waktu itu Tuan Yang di-Pertua, diketuai oleh Ahli Parlimen kerajaan dan selalu diejek sebagai badan yang tidak bertaring. Sekarang Pengerusi PAC sudah diterajui oleh Masjid Tanah, tidak ada di sini? Dari pembangkang. Semoga kerja-kerja semak seimbang diteruskan secara adil dan profesional.

70 tahun lepas juga tidak ada Kamar Khas. Segala urusan dibicarakan dalam Dewan yang memuatkan kesemua 222 orang, memperkukuh persepsi bahawa Dewan Rakyat memang adalah satu *rubber stamp* yang besar. Walaupun besar tetapi sekadar *ceremonial*.

Bukan itu sahaja dalam ingat saya. Masa itu juga tiada kenyataan Menteri. Menteri lebih cenderung untuk serahkan tugas kepada Timbalan Menteri malah Setiausaha Parlimen untuk menjawab soalan-soalan Parlimen bagi pihak kementerian. Sekarang Tuan Yang di-Pertua, tiap-tiap minggu Ahli Parlimen diberikan ruang untuk bertanya kepada Menteri secara langsung dalam MQT bahkan bawah Kerajaan MADANI, Perdana Menteri tampil sendiri setiap Selasa untuk menguruskan sesi PMQ. Malangnya kadang ketua pembangkang dan ketua-ketua parti pembangkang yang tidak hadir sahaja.

Tuan Yang di-Pertua, kalau kita melihatkan RUU ini dalam bentuk statik, ianya pastilah akan dilihat kurang sempurna dan selalu ada ruang penambahbaikan. Itu adalah perkara yang biasa. Akan tetapi, jika kita menilai dokumen ini secara dinamik dan membandingkan ...

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Petaling Jaya, mohon laluan.

Tuan Lee Chean Chung [Petaling Jaya]: Tak ada masa lah. Tak izinkan. Dan bandingkan detik-detik lama ini dengan sekarang, kita tidak dapat menafikan bahawa Parlimen sudah ada *progress* yang fundamental. Reformasi ini bukan sahaja dirasa dalam Dewan tetapi juga di luar Dewan. Dulu himpunan di luar Parlimen adalah dianggap haram

dan berisiko ditangkap polis. Sekarang sudah ada ruang berhimpun dan semua pihak bebas untuk menunjukkan perasaan, menghantar memorandum dan membuat sidang media.

RUU ini yang kita bincangkan pada hari ini Tuan Yang di-Pertua, akan menjadi pelengkap kepada reformasi institusi yang kita lama bicarakan. Kita tak perlulah sebut bahawa RUU ini adalah berbentuk kosmetik. Kalau berbentuk kosmetik Tuan Yang di-Pertua, tak perlulah kita bawa untuk pindaan Perlembagaan. Tak perlulah juga kita buat pindaan pada hari ini yang mana kita masukkan dua ahli pembangkang dalam Majlis yang akan ditubuhkan dan tidak perlu juga kita bersusah payah untuk adakan libat urus yang begitu panjang.

Bagi saya, pindaan Perlembagaan semalam yang mendapat undi dua pertiga juga merupakan satu undi percaya kepada Kerajaan MADANI yang terus menerajui reformasi institusi dan 57 orang bagi saya, dianggap bertentangan dengan arus sejarah dan 57 orang ini tidak juga mewakili kesemua blok pembangkang. Saya khuatir mungkin ada beberapa pihak yang tidak hadir kerana mereka rasa malu untuk berdepan untuk mengundi.

Dato' Yang di-Pertua, bagi saya, ada beberapa aspek yang perlu kita tambah baik pastinya dan saya cadangkan yang pertama adalah kalau ikut laporan *CPA – The Administration and Financing of Parliament* turut menyatakan bahawa kebebasan Parlimen dalam menjalankan tanggungjawab dengan efektif dinilai daripada kebolehan mengawal sumbernya dan klausa 4 – Fungsi Majlis Perkhidmatan Parlimen adalah meliputi pelantikan dan terma anggota Perkhidmatan Parlimen. Bagi saya, sebaiknya kalau boleh dimasukkan satu klausa untuk memberikan satu jaminan kebebasan kewangan kepada Parlimen supaya kita boleh uruskan yang tadi Sri Gading kata keluar negara pun tak ada duit. Yang kata kita nak uruskan Jawatankuasa Pilihan Khas pun kita tak cukup dana. Kita mahukan satu jaminan yang lebih supaya kewangan itu adalah di bawah kuasa Majlis Perkhidmatan Parlimen yang akan ditubuhkan nanti. Terima kasih banyak.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih Petaling Jaya. Seterusnya saya jemput Yang Berhormat Betong. Lima minit, Yang Berhormat.

12.38 tgh.

Dato Dr. Richard Rapu @ Aman anak Begri [Betong]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Salam sejahtera. RUU ini merupakan satu inisiatif yang penting dalam usaha kita memperkukuhkan sistem pentadbiran dan pengurusan Parlimen Malaysia. Maka dengan cadangan penubuhan Perkhidmatan Parlimen sebagai satu entiti berasingan daripada perkhidmatan awam serta pembentukan Majlis Perkhidmatan Parlimen, ia mencerminkan langkah yang progresif ke arah memberikan lebih autonomi kepada institusi Parlimen dalam kita menguruskan hal ehwal pentadbirannya sendiri.

Dato' Yang di-Pertua, namun demikian, walaupun RUU ini secara umumnya merupakan langkah yang baik, terdapat beberapa aspek yang perlu diperhalusi dan ditambah baik bagi memastikan pelaksanaannya benar-benar akan berkesan.

Tuan Yang di-Pertua, pertamanya jaminan kewangan yang lebih stabil dan mampan. Merujuk kepada fasal 12, Bahagian V, RUU ini memperuntukkan bahawa kerajaan perlu menyediakan dana tahunan yang mencukupi untuk membolehkan Perkhidmatan Parlimen berfungsi dengan lancar. Ini merupakan satu aspek yang penting kerana ia memastikan Parlimen mempunyai sumber kewangan yang mencukupi bagi menjalankan tugasnya secara berkesan kerana hanya Parlimen yang mengetahui keutamaannya termasuk dalam memberi bantuan kepada Jawatankuasa Pilihan Khas yang telah dinyatakan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat sebelum ini. Ia juga memperkasakan peranan pegawai-pegawai penyidik yang dapat membantu Ahli-ahli Parlimen sekalian.

■1240

Maka dalam sistem sebelum ini, peruntukan kewangan untuk Parlimen memang dikawal sepenuhnya oleh eksekutif dan yang boleh juga menimbulkan risiko ketidakseimbangan dalam pengagihan sumber. Maka dengan adanya jaminan kewangan yang melalui RUU ini, Parlimen dapat merancang perbelanjaannya dengan lebih baik tanpa bergantung sepenuhnya kepada budi bicara eksekutif.

Keduanya ialah ketelusan dalam pengurusan kewangan dan peruntukan dana. Seterusnya, saya ingin menarik perhatian Dewan ini kepada aspek pengurusan kewangan. Maka dengan – walaupun RUU ini menetapkan bahawa kerajaan wajib menyediakan dana yang mencukupi bagi perkhidmatan Parlimen setiap tahun, Betong mohon penjelasan secara terperinci bagaimana dana ini akan diagihkan, dipantau dan juga diaudit nanti. Parlimen juga perlu dilihat sebagai sebuah institusi yang teliti dalam kawalan perbelanjaan dan tidak membazir wang rakyat tanpa kawalan perbelanjaan yang berkesan.

Parlimen harus menjadi contoh dalam pengurusan kewangan yang telus dan bertanggungjawab. Maka, dalam hal ini, dicadangkan satu Jawatankuasa Pemantauan Kewangan Parlimen hendaklah diwujudkan untuk menilai, menyemak perbelanjaan tahunan Perkhidmatan Parlimen. Jawatankuasa ini juga harus dianggotai oleh Ahli Parlimen daripada kedua-dua blok kerajaan dan pembangkang serta pakar kewangan yang bebas.

Laporan kewangan perkhidmatan Parlimen juga harus dibentangkan di Dewan Rakyat setiap tahun agar perbelanjaan dapat dipantau secara terbuka oleh rakyat dan wakil-wakil rakyat. Parlimen hendaklah telus dan bertanggungjawab kepada rakyat. Sebagai tambahan, audit tahunan oleh Jabatan Audit Negara perlu diwajibkan dan mana-mana ketirisan atau penyalahgunaan dana perlu dikenakan tindakan tegas. Ini akan mewujudkan persepsi bahawa Parlimen adalah sebuah institusi yang bebas.

Tuan Yang di-Pertua, had perbelanjaan juga perlu ditetapkan untuk mengelakkan pembaziran. Contohnya, perbelanjaan operasi perlu diseimbangkan antara keperluan kakitangan dan juga kos pengurusan supaya tidak ada unsur pembaziran dalam penggunaan dana awam. Dengan ketelusan yang lebih tinggi dalam pengurusan kewangan, rakyat akan

yakin bahawa perkhidmatan Parlimen berfungsi dengan cekap, bertanggungjawab serta meningkatkan imej Parlimen sebagai sebuah institusi yang boleh dipercayai dan dihormati.

Yang ketiganya ialah memperkasakan hak dan kebajikan anggota perkhidmatan Parlimen. Mohon satu minit tambahan, ya. Tuan Yang di-Pertua, jika mahu menarik bakat terbaik untuk berkhidmat di Parlimen, butiran terperinci mengenai faedah pekerja termasuk perlindungan, sosial, hak terhadap kenaikan pangkat, pencen dan prosedur disiplin yang adil hendaklah diambil kira. Ini bagi memastikan supaya anggota perkhidmatan Parlimen dilindungi dengan baik dan diberikan hak yang setimpal dengan tugas mereka. Dalam hal ini, adalah dicadangkan supaya satu dasar kebajikan supaya lebih menyeluruh diperkenalkan termasuk perlindungan kesihatan, faedah insurans dan juga elaun khas bagi mereka yang bekerja lebih masa atau bertugas dalam keadaan berisiko.

Selain itu, mekanisme kenaikan pangkat yang lebih telus hendaklah diwujudkan supaya pegawai dinaikkan pangkat berdasarkan prestasi dan pengalaman, bukan kerana hubungan politik atau kepentingan tertentu. Tuan Yang di-Pertua, ini akan membuka ruang kepada persaingan sihat dan membuka peluang serta menarik modal insan yang terbaik untuk berkhidmat di Parlimen. Di samping itu, sistem aduan pekerja yang bebas perlu diwujudkan untuk membolehkan pekerja perkhidmatan Parlimen melaporkan sebarang kes penindasan, salah guna kuasa atau ketidakadilan dalam perkhidmatan mereka.

Sebagai penutup, Tuan Yang di-Pertua, kita perlu terus berusaha untuk kita memastikan Parlimen kita berfungsi dengan cekap, telus dan bertanggungjawab. Maka, dengan RUU ini dapat menjadi satu landasan yang kukuh bagi kita memperkasakan sistem demokrasi di negara kita. Sekian, Betong mohon menyokong. Terima kasih.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih, Yang Berhormat Betong. Seterusnya, saya jemput Yang Berhormat Jerantut. Lima minit, Yang Berhormat.

12.44 ptg.

Tuan Ir. Ts. Haji Khairil Nizam bin Khirudin [Jerantut]: *Bismillahi rahmani rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh, salam sejahtera. Ramadhan Kareem.* Terima kasih kepada Yang di-Pertua kerana memberikan peluang kepada Jerantut untuk membahaskan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen 2025 dan terima kasih kepada pihak Menteri yang turut hadir pada pagi ini.

Tuan Yang di-Pertua, apa yang berlaku semalam bukan penolakan. Apa yang berlaku semalam adalah hak yang ada pada semua Ahli Parlimen. Bila kita masuk je dalam Dewan ini, dia ada bahagian kerajaan, dia ada bahagian pembangkang. Dia ada benda yang kita boleh sokong, benda yang kita tolak dan boleh kita *abstain*, berkecuali. Ini bukan perkara dalam Al-Quran yang ada halal haram. Ini tak ada *baina, baina*. Jadi apa salahnya tindakan semalam? Kenapa mengatakan kami menolak? *[Tepuk]*

Tadi, ada Ahli Parlimen kata, “*Read between the line*”. Bukankah patut anda yang membaca *read between the line*? Kenapa pembangkang? Dalam satu rang undang-undang yang membicarakan legislatif, kami *abstain*. Patutnya pihak kerajaan kena baca *read between the line* sebab bukan kami yang memerintah. Sebab ini adalah rang undang-undang yang membicarakan hak kita semua tidak kira sama ada kita kerajaan mahupun pembangkang.

Di mana logiknya yang mengatakan kami menolak dalam keadaan kami ditekan pagi, petang, siang, malam oleh kerajaan yang memerintah? Dan kezaliman yang dikenakan kepada kami dinyatakan dan disahkan oleh perbahasan Ahli-ahli Parlimen daripada kerajaan. [Tepuk] Saya pun pelik dengan pemikiran *certain* Ahli Parlimen yang merendahkan pemikiran mereka ke bawah. [Ketawa] Mana akalnya?

Seorang Ahli: Tak ada akal. Masuk gua.

Tuan Ir. Ts. Haji Khairil Nizam bin Khirudin [Jerantut]: Dahlah bulan Ramadan. Tak jujur dalam berbahas. Kita beritahu kenapa tidak di-*detail*-kan dalam satu jawatankuasa khas seperti yang kita buat sebelum ini. Kita buat satu Jawatankuasa Khas Anti Lompat Parti. Bincang molek-molek sebab banyak penataan-penataan dan cadangan-cadangan bernas Ahli Parlimen sama ada daripada pihak kerajaan dan pembangkang. Bukannya roket sains, Yang di-Pertua. Bukan perlu kajian. Hatta, apa yang dinyatakan itu ada dalam manifesto Pakatan Harapan. Kenapa tak masukkan lebih awal? Kenapa perlu ada dokumen sebegini? [Sambil menunjukkan senaskhah dokumen] Sebagai pindaan?

Sebab itu, dalam pengalaman saya bersama dengan rombongan Tan Sri Speaker – *alhamdulillah*, saya diberikan peluang bersama dengan Tan Sri Speaker pergi menziarahi, melawati negara-negara Komanwel...

Seorang Ahli: Oh, baru tahu. Tak ajak kami. Oh.

Beberapa Ahli: [Ketawa]

Tuan Ir. Ts. Haji Khairil Nizam bin Khirudin [Jerantut]: Dan baru-baru ini saya dapat bersama dengan Program Canberra Fellowships Program. Kita tengok bagaimana legislatif di Australia. Apa yang dinyatakan oleh Ahli Parlimen Padang Serai tadi sebenarnya adalah perkara yang kita mahukan dalam kita punya rang undang-undang ini. Sebab itu saya katakan ia bukan roket sains. Dia adalah *business as usual* yang kita boleh masukkan dalam rang undang-undang sebelum kita bahaskan.

Kita ambil contoh. Di mana autonomi fiskal yang ada kepada kita semua? Tadi banyak Ahli Parlimen yang berbicara tentang peruntukan, berbicara dengan *claim*, berbicara tentang – saya boleh katakan apakah bajet Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen? Bajet untuk Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia? Bagaimana tentang kumpulan penyelidik pegawai pejabat Ahli Parlimen? Bagaimana dengan kalau kita betul-betul nak *reform*, kenapa tidak kita wujudkan *shadow minister* atau pun *shadow cabinet* yang negara lain ada buat? Negara maju ada buat. Kata kita nak *follow* negara maju dan ini benda yang tak salah.

Kemudiannya, kita ada khusus kepada Ahli Parlimen khususnya untuk operasi kepejabatatan Ahli Parlimen dan juga peruntukan yang lain. Saya menyeru kepada pihak Menteri dan semua, kalau betul-betul kita mahu *political will*, kita pastikan selepas ini, *insya-Allah*, untuk pengetahuan semua kami di peringkat Perikatan Nasional kita akan bersetuju dengan rang undang-undang ini.

Cuma kita mahukan agar cadangan-cadangan yang diberikan oleh semua Ahli Parlimen sebab ini rang undang-undang kita dimasukkan dalam pindaan. Itu yang kita mahukan. Kalau kita rujuk kepada MPP yang menjadi satu poin perbahasan yang banyak kepada semua Ahli Parlimen, ada 13 ahli jawatankuasa, Yang di-Pertua. Daripada 13, dua diberikan kepada pembangkang. Saya pun pelik.

Kita ambil contoh komposisi dalam Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen. Ada sembilan orang, tiga diberikan kepada ahli pembangkang. Apa yang kita nak takut? Kenapa kita tidak masukkan Ketua Pembangkang di dalam MPP? Kenapa kita tidak lebih banyakkkan lebih ramai Ahli Parlimen di dalamnya? Semua ini adalah untuk menunjukkan ketelusan. Kalau kita *government of the day*, apa yang kita nak takut kalau kita telah melaksanakan janji-janji kita.

■1250

Dia jadi takut ini Yang di-Pertua, kalau kita tidak melaksanakan janji-janji kita dan kita tidak melakukan *full reform* seperti yang dijanjikan. Tuan Yang di-Pertua, akhirnya seperti mana yang saya katakan tadi, kita tidak akan menolak rang undang-undang ini. Tetapi yang paling penting apa jaminan kerajaan untuk kita pastikan cadangan-cadangan bernas oleh semua Ahli Parlimen sama ada di peringkat kerajaan mahupun pembangkang dimasukkan sebagai bentuk pindaan kepada rang undang-undang ini. Kita harapkan kalau ia dimasukkan secara keseluruhannya, maka telah kita lakukan satu reformasi khusus untuk rakyat Malaysia. Tetapi kalau kita tidak melakukannya, maka tidak ada lagi reformasi. Itulah maksudnya 'reformati'. *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih Yang Berhormat Jerantut. Seterusnya, saya jemput Yang Berhormat Sungai Petani. Lima minit Yang Berhormat.

12.50 tgh.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Speaker. Terima kasih kerana memberikan peluang kepada Sungai Petani untuk bersama-sama membahaskan rang undang-undang hari ini. Kita lihat semalam kita dah pun meluluskan satu pindaan, pindaan Akta Perlembagaan 2025. Itu adalah merupakan sejarah, merupakan satu ruang laluan pintu untuk kita masuk ke dalam PSA hari ini. Itu yang paling utama.

Apa itu pindaan yang kita dah pun buat semalam? Iaitu membolehkan Speaker dan timbalan-timbalannya baik Dewan Negara ataupun Dewan Rakyat berada dalam Majlis MPP

Perkhidmatan Parlimen yang sebelum ini tak boleh pegang apa-apa jawatan termasuk organisasi dan perniagaan. Bagaimana dia nak mentadbir kalau kita menghalang ia di dalam Perlembagaan, sebab itu boleh duduk di dalam MPP.

Hari ini adalah PSA. PSA pentadbir keseluruhan yang mana MPP ini dipengerusikan oleh Speaker-speaker. Ada atau pun tidak wakil kerajaan? Jawapannya ada. Ada ataupun tidak wakil pembangkang? Jawapannya ada. Ada ataupun tidak penjawat awam? Jawapannya ada. Ada KSU Kementerian Kewangan dan KPPA dan KP Parlimen sebagai setiausaha. Kita lihat bahawa RUU yang cuba kita pinda ini adalah RUU yang tertangguh setelah dimansuhkan selama 33 tahun. Padahal RUU ini adalah yang baik, yang boleh kita perkasakan. Ini adalah hak kita sebagai Ahli Parlimen, bukan hak eksekutif, bukan hak mana-mana orang lain tetapi adalah hak kita sebagai Ahli Parlimen untuk memperkasakan tugas kita itu sendiri.

Kerajaan telah pun membuat sesi libat urus dengan pelbagai pihak termasuklah daripada pembangkang dan juga pihak-pihak NGO. Terdapat pelbagai nasihat, pandangan yang telah diteliti oleh pihak kerajaan sebelum kita pinda perkara ini dan kita lihat kalau dulunya satu saja wakil pembangkang, kini ditingkatkan kepada dua wakil pembangkang. Saya masih berpegang kepada kata-kata oleh Menteri Bahagian Hal Ehwal Undang-undang bahawa ini adalah akta hidup, akta yang mana kita luluskan, kemudian kita perbaiki dari hari ke hari, kita bahas sebagai Ahli Parlimen.

Akan tetapi, saya amat kecewa ketika 148 daripada kita memahami erti demokrasi, memahami tentang pemisahan kuasa, ingin lakar sejarah, masih ada 57 daripada kita yang cuba untuk berkecuali.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Sungai Petani, Sungai Petani, Sungai Petani. Anakanda Sungai Petani.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya tidak bercakap mana-mana. 57 daripada kita yang tidak mungkin tidak faham mungkin tidak faham bahawa ini yang cuba kita bawa. Tiga pemisahan kuasa iaitu legislatif

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Anakanda Sungai Petani, boleh sedikit. YB, YB...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB, YB sekejap, sekejap.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Sungai Petani, kenyataan ini kenyataan yang dibuat yang memahami demokrasi ...

[Pembesar suara dimatikan]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Tolong. YB Sungai Petani ada bagi laluan kepada Besut?

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Tidak, tidak. Saya tidak bagi laluan.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey YB Besut, tolong turun – duduk.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya tidak menyatakan mana-mana pihak.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Pernyataan yang dibuat tak ada jawapan.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Duduk YB Besut, melainkan ada *standing order*.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Saya *standing order*.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya, *standing order*. Okey baik, duduk YB Besut.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Tuan Yang di-Pertua ...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap, sekejap.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: ... mengelirukan.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap saya selesaikan.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: 36(1).

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Saya pun *standing order* juga.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya, ya, ya satu dulu. Mula-mula Pendang dulu.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Mengelirukan, 36(12).

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap YB Besut.

[Pembesar suara dimatikan]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Saya bagi Pendang dulu *standing order*. Yang mana satu YB?

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. 36(1) ini.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: 36 apa?

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Satu.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: "Seseorang Ahli Dewan apabila membahaskan rang undang-undang yang meminda akta induk hanya perkara-perkara yang berkaitan rang undang-undang itu sahaja dibenarkan bercakap." Jadi disebut tadi dalam perbincangan semalam dia kata kami menolak. Kami bukan menolak sebenarnya. Kita ...

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya tak menolak.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Saya nak minta perbetulkan balik.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya nak minta Pendang perbetulkan kenyataan itu. Saya tidak cakap menolak. Saya ...

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: No, no. 36(1)

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sungai Petani.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Ya sila.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: 36(1). Ini hak saya.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Maaf ya, maaf 36(1) tidak betul. 36(1) adalah untuk meminda akta induk. *We are not amending a law.*

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Ya, ya.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Duduk, duduk. Terima kasih YB Pendang. Okey YB Besut *standing order*.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Okey, terima kasih Timbalan Yang di-Pertua. Terima kasih. Izinkan saya teruskan 34 saat lagi.

[Pembesar suara dimatikan]

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Tak, tak saya nak pergi 36(6). Minta maaf, minta maaf. 36(6). Minta maaf.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Saya rasa, saya rasa sekejap. YB Pendang, YB Besut. YB Pendang dah dapat peluang. Sekarang YB Besut pula.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: 36(12).

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Saya silap sebut.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Mengelirukan, 36(12).

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: 36(12). Apa yang mengelirukan?

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Dia menyebut dia kata hanya 148 orang sahaja Ahli Parlimen yang memahami maksud demokrasi dan sebagainya dan bermaksud pihak kita ini tidak faham.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Tak faham.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Itu mengelirukan. Kita semalam, saya membantah dari segi undang-undang...

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya kata...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Sabar dulu.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Satu lagi, satu lagi.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap YB Pendang.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Sebab kita ada sebab kenapa kita *abstain*. Saya nak beritahu kepada pengamal...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey, tak apa. Dah, kita dah dengar daripada YB Besut. Jawapan.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Dengar dulu, dengar dulu.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Dah dengarlah, dah dengar.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Makna kita ada benda perkara lain. Bukan kerana kita tak faham demokrasi.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya, ya, ya, tapi sekarang...

[Pembesar suara dimatikan]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey YB Sungai Petani. Jawapan daripada...

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: 36(6)

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Seratus empat...seratus empat..., saya tidak kata...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sekejap YB Pendang. Saya dah berapa kali cakap YB Pendang! *First warning* ya!

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya kata 148 betul-betul memahami...

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Peraturan tak boleh *first warning*.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: *Second warning* YB Pendang!

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Peraturan mana boleh *warning*.

[Bercakap tanpa pembesar suara]

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: 148...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Saya boleh bagi *warning*! Ya, Sungai Petani.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Terima kasih Timbalan Yang di-Pertua. 148 memahami demokrasi dan juga RUU yang cuba dibawa. Kalau 57 yang lain tidak faham, saya tak tahu, saya tidak menuduh, saya tidak menuduh. Saya tidak menuduh. Itu adalah tanggapan 57 yang lain.

Seorang Ahli: Siapa yang tak faham itu. *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Sekali lagi Peraturan Dewan.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Kalau faham, *alhamdulillah*.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Kalau tidak faham, kita serahkan kepada Ahli Parlimen itu, okey. Saya tak sebut.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: *[Menekan pembesar suara]*

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey saya punya petua ...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: 36(12) secara berkenaan 36(12)...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB Besut, saya punya petua sekarang.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: *[Bangun]*

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Saya memutuskan bahawa ini tidak melanggar 36(12). Teruskan. *[Tepuk]*

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Peraturan, Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Yang Berhormat...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Walaupun cerita perkara yang lain?

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey dah YB Besut. YB Arau ada apa pula?

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Sebab dia tak faham semalam...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB Besut. Saya dah buat petua. Kalau tak puas hati, tahu kan prosedur dia. Boleh buat *appeal*. Sila duduk. YB Arau, ada *standing order*?

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: 44 bawah 43, saya bawa usul bawah 43.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Yang lain dah dapat peluang. YB Arau. Ada *standing order* kah atau nak bangun saja?

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya rasa...

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Bukan. Saya menegur Yang Berhormat Speaker. Tenang, tenang.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya, ya saya tenang, saya puasa ini YB tapi kalau tak dengar cakap saya, susahlah.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Bukan berbincang kuasa Speaker kalau Speaker *dok tempik* macam ini, hilanglah kami. Ini Speaker diberi kuasa yang cukup hebat tau rang undang-undang ini.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Betul.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Kalau macam ini Yang Berhormat bercakap, kami tak berapa seronoklah.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya lah, saya pun tak berapa seronok tapi bila saya dah bagi petua, saya minta semua dengarlah. Saya duduk atas dekat sini, saya nak jadi adil.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Nanti nak buka puasa sekalipun. Ha dengar, dengar, dengar. Pendang, dengar, dengar.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey, terima kasih. Apa lagi?

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Peraturan 36(6).

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Seseorang ahli tidak boleh mengeluarkan sangkaan jahat ke atas yang lainlah.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Kami, disebabkan kami dikatakan tak faham tak boleh. Kami bukan menolak sebenarnya, kami minta ruang untuk kita bincang lagi sebab kita tengok ada perkara-perkara yang kita rasa pemusatan kuasa ini sangat besar.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey, dah.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Jadi sebab itulah kita minta. Kita nak, kita nak minta runding kembali.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Benda sama yang dibangkitkan oleh Besut.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Libat urus.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey, saya faham. Perkara yang sama dibangkitkan oleh Besut. Saya setelah mendengar penjelasan daripada Sungai Petani tadi, saya membuat petua bahawa ianya tidak melanggar 36(6) yang telah dibangkitkan. Teruskan.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: *[Bangun]*

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Baik terima kasih. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin teruskan.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB Jelutong ada apa-apa lagi kah?

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Ada Speaker.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Berkenaan dengan peraturan yang sama.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Peraturan mana itu?

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Peraturan 36(12) juga.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Yang Berhormat-Yang Berhormat di sebelah sana diberi peluang untuk berbahas. Jadi, kalau mereka ingin menyatakan sesuatu di mana mereka tidak bersetuju dengan Sungai Petani, maka mereka mempunyai ruang dan peluang untuk berbahas.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Baik, baik.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Kalau mereka sengaja berdiri dan mengganggu perbincangan, ini tidak membenarkan kita di sebelah kerajaan untuk menyampaikan hasrat murni kerajaan.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ini bukan 36(12), maaf. YB Jelutong, tak apa. Terima kasih.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: *No, no.* Dato' Speaker, Speaker, Speaker, saya ingin perbetulkan Speaker.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Jelutong.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Speaker, Speaker, gunakan 37(2) lah. Ini mengganggu.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Membangkitkan. *No, no, no* Speaker.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Tuan Yang di-Pertua, saya terima kasih kerana Tuan Yang di-Pertua sudah buat petua. Saya mohon sedikit masa tambahan.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Petua 37(2) juga.

[Pembesar suara dimatikan]

■1300

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey, ini petua saya. Tidak ada lagi *standing order*. Semua duduk. YB Sungai Petani, teruskan.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Inilah masalahnya, dahlah tak sokong, kacau pulak kan. Lepas itu- baik. Tuan Yang di-Pertua, tetapi juga kita perlu lihat reformasi ini perlu secara menyeluruh. Kita ambil maklum dengan semua pihak-pihak NGO baik itu BERSIH, Rasuah Busters, IDEAS, Projek SAMA dan sebagainya untuk menuntut 100 peratus reformasi yang sebenar. Itu saya bersetuju. Sebab itu kita luluskan, kemudian kita ada pindaan-pindaan yang lain, berbincang dan sebagainya. Bayangkan, 33 tahun tidak diberikan peluang langsung oleh Eksekutif, tiba-tiba kita diberikan peluang, kita menolak dan kita cuba untuk menanggung. Siapa yang rugi? Kita yang rugi. Kita Legislatif, kita Ahli-ahli Parlimen, kitalah yang rugi, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Yang Berhormat Sungai Petani.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Sekejap, Yang Berhormat Jelutong. Saya juga ingin menambah, ada tiga perkara iaitu jumlah penyelidik. Kita sebagai Ahli Parlimen, mungkin ramai tidak faham. Ingatkan Ahli Parlimen ini perlu tengok longkang, perlu makan kenduri dan sebagainya tetapi tugas hakiki Ahli Parlimen adalah menggubal undang-undang untuk memastikan setiap kawasannya itu dijaga dengan baik dan juga dibawa suara rakyat di dalam Dewan ini. Inilah yang kita kurang...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Ini bukan peraturan. Ini penjelasan. Minta penjelasan.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya mohon juga staf...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Minta penjelasan.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya nak minta untuk pembangkang ini.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Anakanda Sungai Petani.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya nak minta untuk pembangkang ini.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Anakanda Sungai Petani.

[Pembesar suara dimatikan]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sungai Petani, bagi tak laluan?

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Tak bagi, tak bagi.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Kita cakap fasal Perlembagaan Persekutuan pindaan...

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Ini Tuan Yang di-Pertua, saya mengaku... [Pembesar suara dimatikan] kadang-kadang susah, Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Orang bukan undang-undang ini yang payah ini.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Kita cuba, inilah contohnya. Kita cuba untuk berbahas.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Orang undang-undang mungkin boleh faham. Yang bukan undang-undang...

[Pembesar suara dimatikan]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB Besut, saya bagi amaran pertama.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Kita cuba berbahas sebagai Ahli Parlimen *junior*, ingin belajar daripada *senior* tetapi *senior* tak pernah memberikan contoh yang baik. Ini ialah contoh. Macam mana saya nak belajar daripada pihak *senior*?

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: *Senior* nak bagi, nak bagi penjelasan.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Cukup, cukup Yang Berhormat Besut. Cukup, cukup. Saya rasa itu, Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Tuan Yang di-Pertua, apa masalahnya...

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: So, sekarang nak... *[Pembesar suara dimatikan]* Jangan kacau orang lain, masuk nama, bahas. Kenapa tak masuk nama? Sekarang kacau.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB Kampar, YB Kampar, duduk.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Saya dah bahas. Tapi tidak ada orang jawab.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Inilah buktinya, inilah buktinya ya. *[Pembesar suara dimatikan]* Tuan Yang di-Pertua, saya rasa cukup kecewalah, kecewa dengan 57 yang menolak...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Tak usah kecewalah.

[Dewan riuh]

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Kecewa dengan sifat Ahli Parlimen.

Seorang Ahli: Sudah-sudahlah dok kata kami tak faham.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya sangat kecewa. Saya kecewa dengan...

[Pembesar suara dimatikan]

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Macam ini nak belajarkah?

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: ...kepada saya. Kalau anak jantan, bagi saya *explain*.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Semalam telah menolak satu akta sejarah.

Seorang Ahli: Mana ada tolak, mana ada tolak.

[Dewan riuh]

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: ...menolak...

[Pembesar suara dimatikan]

Seorang Ahli: Oi, kami tidak tolaklah...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Anak jantan. Sungai Petani, puasa cakap bohong ini.

[Dewan riuh]

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Semalam saya kecewa sebab menolak akta yang penting untuk Parlimen.

[Pembesar suara dimatikan]

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Puasa buat fitnah ini, puasa.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Dah, ibrah?

Seorang Ahli: Tuduhan jahat.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Dah, dah semua?

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Saya *point of order*.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ha, *point of order* apa?

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: 36.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Ini sangkaan jahat.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Kami tidak menolak kelmarin, kami berkecuali.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Sangkaan jahat tentang apa, YB Arau?

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Tentang dia kata kita *senior* menolak hak.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Tak. Baik, baik, yang mana satu...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Kejap Sungai Petani, Sungai Petani.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Hei, saya nak beritahu ini, Yang Berhormat jangan cakap terlampau hebat. Saya juga boleh menceritakan banyak benda. Nanti terperangkap. Jangan hentam sahaja. Tidak boleh.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Apa sangkaan jahat dia?

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Boleh cerita banyak benda lagi.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Dia pernah keluar kenyataan sebagai Ahli Parlimen dulu, dia akan ambil dia punya kenyataan itu ya iaitu tentang *money changer*, okey. Sabar, ... semua. Kita ada yang kita akan bawa.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: ...juga beberapa pelantikan Parlimen yang kita akan bawa. Kalau betul-betul hendak berperang, kita perang. Tapi ini jangan tuduh kami menolak. Kami berkecuali sebab kami minta pindaan.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Tadi pun banyak dah cakap dah tadi. Terima kasih Yang Berhormat Arau. YB Sungai Petani.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Tak faham. Saya dalam ucapan saya semalam...

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Baik. Tuan Yang di-Pertua, saya tutup.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Saya sebut, saya menyokong.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Yang di-Pertua, Yang di-Pertua. Yang di-Pertua, minta petua...

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: 36(6).

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Dah, dah, dah. Semua duduk. Seterusnya, saya jemput Yang Berhormat Tuaran.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Baik. Yang di-Pertua, sikit Yang di-Pertua.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Yang di-Pertua, Yang di-Pertua,...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB Sungai Petani, duduk.

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Saya menghormati pembangkang sebagai pembangkang yang baik tetapi kita...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Kalau hormat, jangan cakap bukan-bukan.

[Pembesar suara dimatikan]

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Sebab itu ini adalah usaha reformasi....

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Masalah tak hormatlah, cakap tidak elok.

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: 36(6), 36(6).

Dr. Mohammed Taufiq bin Johari [Sungai Petani]: Kita boleh melabelkan Yang Amat Berhormat Tambun sebagai Bapa Reformasi.

[Pembesar suara dimatikan]

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Dah sudah kah? Dah sudah? Kita semua-satu, yang Islam sedang berpuasa. Kedua, kita semua adalah Ahli-ahli Parlimen. Kita semua orang yang bertamadun. Tolonglah. Baiklah.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Yang di-Pertua, Yang di-Pertua. Saya minta...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Apa, apa lagi?

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Saya minta daripada Yang di-Pertua, sekarang tuduhan-tuduhan yang dibuat, siapa yang nak menjawab sekarang?

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Dah banyak kali jawab tadi. Dah sudah lah itu.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Yang di-Pertua, berkenaan dengan...

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Dahlah, sudahlah itu.

[Pembesar suara dimatikan]

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Yang fasal Perlembagaan semalam.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: YB Besut, YB Besut, sudahlah itu. Saya dah bagi kepada Yang Berhormat Tuaran. Apa lagi? Nanti bila ada pembangkang nak bahas, jawablah semua.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Nak jawab macam mana, saya dah lepas semalam.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Siapa suruh masuk awal? Dah, Yang Berhormat Tuaran.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Dah, saya Perlembagaan. Ini bukan... PSA, Perlembagaan.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Yang Berhormat Tuaran, teruskan.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Pindaan Perlembagaan semalam.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Hormatlah sikit Yang Berhormat Tuaran.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Ya, saya boleh hormat tapi jangan bercakap tidak hormat kita.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Dah, dah, dah. Yang Berhormat Tuaran. Saya tidak bagi. Yang Berhormat Kampar, saya pun tidak bagi. Yang Berhormat Tuaran, teruskan.

Tuan Chong Zhemine [Kampar]: *Point of order, point of order.*

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Yang Berhormat Tuaran, teruskan. Silakan.

1.06 tgh.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua kerana memberi peluang kepada Tuaran untuk turut serta membahaskan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen 2025. Bagi Tuaran, pembentangan rang undang-undang ini sudah sekian lama dinanti-nanti. Sejak pemansuhan Akta Perkhidmatan Parlimen 1963, dimansuhkan pada tahun 1992. Selama sejak daripada 1992 itu sampailah tahun 2005 Tuan Yang di-Pertua, tidak banyak persoalan yang berbangkit. Ada yang mengatakan bahawa...

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: *Standing Order 36(12).*

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Saya nak minta 36(12), kita nak buat usul untuk Sungai Petani kerana dia mengatakan kami menolak tetapi dalam...

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Okey, nanti masukkan usul.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Nanti masuk usul, okey.

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Terima kasih.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Ini kena beri sikit masa, boleh tambah?

Tuan Syahredzan bin Johan [Bangi]: Ya, ya, saya tambah. Teruskan.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Jadi Tuan Yang di-Pertua, daripada 1992 sampai tahun 2005, ada yang mengatakan bahawa sama ada Akta Perkhidmatan Parlimen ini wujud ataupun tidak, kedudukan Parlimen, kedudukan doktrin pemisahan kuasa di antara cabang Kehakiman, Legislatif dan Eksekutif sama sahaja. Ada yang mengatakan demikian. Ini pandangan dia. Tetapi berlaku pada tahun 2005. Saya pun berada di Dewan yang mulia ini pada ketika itu. Apabila pihak Eksekutif telah melantik pegawai-pegawai PTD datang ke Parlimen. Pada ketika itu, saya juga berada dan Ahli Jawatankuasa dalam Kelab Penyokong Kerajaan pada ketika itu. Kami dalam Kelab Penyokong Kerajaan pun kami membantah langkah pihak Eksekutif untuk membawa pegawai-pegawai PTD untuk datang ke Parlimen sebagai kakitangan di sini.

Pengerusi Kelab Penyokong Kerajaan pada ketika itu ialah Yang Berhormat Johor Baru - Tan Sri Shahril, di dalam Dewan yang mulia ini mengatakan, *'berdiri siapa yang menyokong supaya Akta Perkhidmatan Parlimen 1993 itu dihidupkan kembali'*. Ramai kita berdiri. Sebelah sana pun berdiri, yang sebelah sini pun berdiri, kecuali ada beberapa Menteri tidak berdiri, terutama sekali mereka yang terlibat dalam pemansuhan Akta Perkhidmatan Parlimen 1992 itu. Sebab itu Tuan Yang di-Pertua, dalam perbahasan saya semalam dalam Rang Undang-undang Akta Perlembagaan pindaan semalam saya mengatakan, apa sebenarnya niat, apa sebenarnya tujuan menghapuskan Akta Perkhidmatan Parlimen 1993 itu? Siapa yang boleh menjawab itu? Apa kesannya? Apa kesan terhadap keutuhan Parlimen?

Sebenarnya, itu sebab kita tunggu-tunggu. Ini sebab saya bersetuju sangat dengan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, Yang Berhormat Tambun semasa membentangkan bahawa ini adalah bersejarah. Pembentangan kelmarin, pindaan Perlembagaan kelmarin itu bersejarah sebab kita balikkan Perlembagaan yang sepatutnya ada di sana. Ini bersejarah dan hari ini lagi bersejarah kerana kita kembalikan Akta Perkhidmatan Parlimen. Kita sebagai Ahli-ahli Parlimen mesti menyokong ini. Ada kurangkah, begitu?

■1310

Tetapi yang penting hidupkan dulu. Kita mesti menyokong ini. Kenapa? Kenapa, sebab ramai yang tidak sedar apa akibatnya kalau pentadbir kerajaan seperti PTD itu datang sini. PTD ini semuanya terlatih dari segi pentadbiran awam tapi dia tidak terlatih dalam konvensyen Parlimen. Kita ini menggubal undang-undang. Bayangkanlah kalau pegawai PTD dilantik dalam sistem kehakiman kita dan dia jadi pentadbir, apa jadi.

Begitu juga kita di sini. Saya ambil contoh Tuan Yang di-Pertua, bayangkanlah apabila sesuatu dokumen diletakkan di atas meja kita ini. Apabila laporan-laporan daripada agensi kerajaan perlu dibentangkan di Parlimen. Apabila dibentangkan di Parlimen perkataan digunakan *laid on the table*, diletak di sini sahaja. Apabila di-*laid* sini diletak sini sudah dibentang.

Tetapi hari ini kenapa surat-surat seperti ini diletakkan di atas meja kita. Adakah surat jemputan seperti ini juga *laid*? Kad-kad hari raya. Kad Krismas diletak di sini. Adakah *laid*? Apabila saya masuk di Dewan yang mulia bermula 1999 Tuan Yang di-Pertua, setiap Ahli Parlimen kita ada *pigeonhole* dan surat-surat seperti ini dimasukkan di sana. Masukkan di sana. Hari ini tidak ada *pigeonhole* dan surat pun datang di sini, *laid*.

Inilah akibatnya pendaftar, pentadbir PTD. Saya bukan menentang PTD. Tetapi ini konvensyennya *laid on the table*. Sebab itu ada *argument* bila kita ini mengatakan, “oh, janganlah nanti ini, keluarga dia, orang-orang politik diletakkan di sini dan sebagainya”. Itu tidak berbangkit. Selepas nanti Akta Perkhidmatan Parlimen ini dihidupkan balik, maka pegawai-pegawai ini terlatih. Bukan sahaja terlatih dia akan berpengalaman. Dia akan melawat di Parlimen-parlimen yang lain dan dia akan betul-betul nanti menjiwai, menghayati sistem perundangan kita, sistem penggubalan undang-undang kita.

Sebab itulah Parlimennya, itulah Parlimennya. Sebab itu, Parlimen perlu *closed service*. Bukan hari ini letak sini lepas itu dibuang lagi. Dulu dia bertugas di sini selepas itu hari ini dia pengarah SKM kah? Suruhanjaya Koperasi dan sebagainya. Tak boleh. Dia kena di sini sebab konvensyen Parlimen itu, konvensyen perundangan itu sangat penting.

Jadi kita sebagai Ahli-ahli Parlimen tak perlulah kita berpolitik. Jangan bilang ini, ini, gaduh lagi. Ini melibatkan kita sebagai orang-orang *legislative*. Kita ini penggubal undang-undang. Biarlah kita— sebab *for once*-lah, *this is* reformasi. Kita balik kepada yang asal, kita terimalah. Ada yang mahu ubah-ubah, nantilah.

Sebab itu, kita mengatakan bahawa kita sebagai Ahli-ahli Parlimen selepas ini, bila ini dihidupkan balik, maka kita mahu supaya semua kakitangan Parlimen ini terlatih, berpengalaman, menjiwai, menghayati konvensyen peraturan dari segi penggubalan undang-undang. Itu sangat-sangat penting. Sebagai contoh, pihak eksekutif tidak boleh membelanjakan sesen pun duit rakyat tanpa kelulusan dari sini, sebagai contoh. Apa erti itu? Apakah kita dapat menghayati? Sebab itu sangat-sangat penting apabila kita setiap itu apa erti perundangan kita.

Jadi, tidak perlu kita bergaduh sebelah sini, sebelah sana. Kita semua ini Ahli-ahli Parlimen. Semua kita ini orang-orang yang menggubal ini. Lepas itu undang-undang kehakiman akan *interpret* apa yang kita buat di sini. Doktrin pemisahan itu sebab— *I think for once...*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Okey, Yang Berhormat.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: ...Yang Amat Berhormat Perdana Menteri mengatakan ini sejarah, kita sokong sahajalah. Kita sokong dan ini apa yang dia telah buat itu. Tuan Yang di-Pertua...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Ini poin terakhir.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Dua minit tambahan Yang Berhormat.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Berapa?

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Dua minit.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Dua minit tambahan...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Telah diberi.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Okey, terima kasih-terima kasih.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat dah habis masa.

Datuk Seri Panglima Madius bin Tangau [Tuaran]: Dah habis masa. *[Ketawa]* Tambahan lagi, terakhir sudah. Jadi, saya cuba ingin mengatakan saya nampak dalam perbahasan ini pun gaduh tetapi selepas ini biarlah apa interpretasi dalam Parlimen ini diikuti dan dari segi pentadbiran kita— saya ingat selepas ini jangan lagi ada beginilah surat-surat ini. *This is laid.*

Terima kasih kita ada pejabat sudah dan pejabat itu surat-surat macam ini letak situlah. Tetapi konvensyen-konvensyen yang lain itu perlu kita ikutilah. Jadi Tuan Yang di-Pertua, saya pun mohon menyokong. Jangan gaduh-gaduhlah ya sahabat dari Besut. Terima kasih, saya mohon menyokong.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Terima kasih, Yang Berhormat Tuaran.

Tuan Chong Zhemmin [Kampar]: Tuan Yang di-Pertua, *Point of Order* 36(12). Nanti Arau kata pembangkang tidak bantah pindaan Perlembagaan. Tapi mereka berkecuali. Saya rasa ini tidak memberi gambaran yang betul.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat.

Tuan Chong Zhemmin [Kampar]: Ya, ya.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat.

Tuan Chong Zhemmin [Kampar]: Saya nak *I put in record straight here.*

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Hey, kau nak apa?

Tuan Chong Zhemmin [Kampar]: Nanti, nanti.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Kau nak apa?

Tuan Chong Zhemmin [Kampar]: Ini pindaan Perlembagaan, kita perlu 148 undi. Jika kurang satu undi, perlembagaan ini gagal— pindaan ini gagal.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Hei, kamu nak apa?

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat.

Tuan Chong Zhemmin [Kampar]: Bermakna ada usaha-usaha dari pembangkang untuk gagalkan pindaan Perlembagaan ini. Ini perkara yang benar.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Ini kenyataan jahat ini.

Tuan Chong Zhemmin [Kampar]: Ini usaha.

[Pembesar suara dimatikan]

Tuan Chong Zhemmin [Kampar]: Ini usaha daripada pembangkang untuk gagalkan...

[Pembesar suara dimatikan]

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Inilah kenyataan yang jahat.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat, sekejap Yang Berhormat. Sila duduk Yang Berhormat. Sila Yang Berhormat duduk. Yang Berhormat, sila duduk. Yang Berhormat. Yang Berhormat Arau. Yang Berhormat Arau, sila duduk.

Yang Berhormat Kampar, Yang Berhormat bangkitkan tadi saya tidak berada dalam sesi berkenaan yang dibangkitkan Yang Berhormat. Saya tidak boleh buat petua. Sekiranya Yang Berhormat tidak bersetuju dengan apa yang saya nyatakan sebagai petua saya, Yang Berhormat boleh buat usul di bawah peraturan yang sedia ada ya.

Sila Yang Berhormat Langkawi.

1.16 tgh.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, terima kasih Dato' Yang di-Pertua. Semalam Dato' Yang di-Pertua bila saya pulang ke rumah anak saya ketawakan saya. Dia kata "*Daddy kena buli di Parlimen*". Dia pun sedar, dia pun sebut 148. Saya kata dekat dia ini idola kamulah dari Muar. Kalau tidak, tidak cukup dua pertiga, dua kolam.

Yang Berhormat, pagi ini saya membaca rakan saya menghantar *WhatsApp* dalam *group* SAHOCA 75-76 dan saya yakin dengan *WhatsApp* ini bahawa lakonan semalam ini berjaya meyakinkan rakyat bahawa kita menolak apa yang berlaku semalam. Pada hal borang itu tulis setuju, tidak setuju. Saya cadang kita masukkan berkecuali dalam borang tersebut. Baru mereka faham. Masih lagi dalam Dewan pun kata kita menolak. Saya tak mahu

lawan dengan siapa-siapa di sini tetapi dalam borang itu setuju, tidak setuju... [*Dicehah*] Tidak mengundi. Tak ada berkecuali.

Saya cadangkan kepada Dewan masuk berkecuali supaya mereka faham. Jadi, sekarang ini entah apa yang pembangkang mahukan sebenarnya. Hari ini di Parlimen satu perkara bersejarah berlaku. Kerajaan memperkenalkan semula satu akta RUU Perkhidmatan Parlimen 2025 yang mengalihkan kuasanya sendiri terhadap institusi Parlimen. Akta Perkhidmatan Parlimen wujud di zaman Tunku Abdul Rahman, memisahkan kuasa eksekutif terhadap Parlimen.

Tapi pada tahun 1993, Perdana Menteri Mahathir ketika itu meletakkan Parlimen di bawah Jabatan Perdana Menteri sekali gus Parlimen harus mengikut telunjuk penguasa. Baru kita tahu rupa-rupanya itu tujuannya. Bila PMX Anwar Ibrahim naik, beliau tekad untuk mengembalikannya kepada keadaan asal di mana Parlimen seharusnya bebas daripada cengkaman eksekutif. Kita semua bersetuju cuma kita berkecuali kerana ada isu-isu yang kita bangkitkan nak dimasukkan dalam PSA ini.

■1320

“Parlimen perlu dijadikan entiti yang berasingan daripada perkhidmatan awam dan diperkasakan sebagai badan penggubal undang-undang. Parlimen seharusnya boleh mentadbir kewangan dan kakitangannya secara bebas tanpa campur tangan Perdana Menteri, sekali gus meningkatkan akauntabiliti dan integriti institusi Parlimen. Hari ini...”— ini yang sedap ini, Tuan Yang di-Pertua. *“Cadangan pengalihan kuasa kerajaan ini disokong oleh 148 orang Ahli Parlimen mencapai dua pertiga, namun tanpa sokongan pembangkang Perikatan Nasional. Have to give credit to Muar sebab sokong RUU ini.”*

“Tapi malang, pembangkang dari PN tidak mahu menyokong usaha reformasi institusi seperti ini. Agaknya mengapa? Tak faham? Atau semua benda nak dipolitikkan? Adakah nak cakap lepas ini Parlimen yang bebas akan menyebabkan Melayu dan Islam hilang kuasa?” Ini bacaan rakyat di bawah ini selepas kita dikatakan menolak rang undang-undang ini. Betapa sialnya apa yang berlaku ini kerana kita dilihat sebagai menolak sesuatu yang memerdekakan kita.

Dato’ Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat.

Dato’ Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: *“You guys have lost the plot terribly.”* Saya pun hairan. Dia tulis, kredit gambar YB Wong Chen.

Tuan-tuan dan Puan-puan, kalau kita nak membuat reformasi ini untuk nak kekal berkuasa, untuk nak kekal membuli pembangkang, maka, *insya-Allah*, sekiranya di sebelah sini mengambil alih kerajaan, perkara yang sama akan berlaku. *Will never end. This war will never end*, Yang di-Pertua.

Dato’ Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Terima kasih, Yang Berhormat.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Terima kasih, Yang Berhormat Langkawi. Dipersilakan Yang Berhormat Shah Alam.

1.22 ptg.

Tuan Haji Azli bin Yusof [Shah Alam]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, salam Malaysia MADANI.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Timbalan Speaker, isu peraturan.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Peraturan berapa, Yang Berhormat?

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: 36(9).

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: 36(9)?

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: (c). 36(9)(c).

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: 36...

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: (9)(c).

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: (9)(c)?

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: *"Perkataan-perkataan yang harus menaikkan perasaan bersakit-sakit hati atau bermusuhan-musuhan di antara satu kaum dengan satu kaum dalam Malaysia atau melanggar mana-mana syarat dalam Perlembagaan atau Akta Hasutan 1948."*

Yang Berhormat Langkawi telah memberi ucapan tadi, membacakan sesuatu daripada *handphone*. Dalam kenyataan beliau, beliau telah mengatakan bahawa orang Melayu, Islam akan hilang kuasa di negara kita. Bagi saya sebagai Ahli Parlimen kerajaan, kenyataan itu adalah sesuatu yang tidak boleh dinyatakan kerana persepsi yang akan digunakan, walaupun ia dibacakan daripada *handphone* beliau, cara dan konteks di mana perkataan tersebut, kenyataan itu diluahkan adalah memberi persepsi dalam perbahasan rang undang-undang ini sekiranya rang undang-undang ini diluluskan, orang-orang Melayu yang beragama Islam akan hilang kuasa di tanah air kita.

Maka, saya dengan segala hormatnya memohon kepada Yang di-Pertua supaya Yang Berhormat Langkawi diminta menarik balik kenyataan itu kerana itu bukanlah niat dan hasrat rang undang-undang ini.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Okey, okey, saya faham.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Terima kasih, Yang di-Pertua.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Langkawi, adakah seperti mana...

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Dato' Yang di-Pertua...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sekejap. Sekejap, Yang Berhormat Langkawi.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Nombor satu, saya...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Langkawi, saya tak habis cakap lagi, Yang Berhormat.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: *Sorry*, Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Langkawi, adakah seperti mana yang didakwa oleh Yang Berhormat Jelutong di bawah 36(9)(c) membawa maksud seperti mana yang didakwa oleh Yang Berhormat Jelutong?

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Dato' Yang di-Pertua, nombor satu, saya baca daripada *handset* saya ini dan ini menunjukkan keluhan di bawah. Saya baca *word by word*, tidak ada tambahan.

Nombor dua, Tuan Yang di-Pertua, seperti mana dikatakan oleh Jelutong, Islam sudah lama, semasa *Prophet* Muhammad sehingga sekarang tidak pernah lupus...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat faham apa yang saya minta Yang Berhormat lakukan? Yang Berhormat, adakah Yang Berhormat membawa maksud dalam perbahasan Yang Berhormat tadi seperti mana didakwa?

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Tidak.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Ya?

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Tidak.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Tapi Yang Berhormat...

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Saya tidak bermaksud langsung.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Tetapi Yang Berhormat ada sebut dan sebab itu tadi saya ada sebut Yang Berhormat, saya ada panggil Yang Berhormat tetapi Yang Berhormat teruskan ucapan, saya biarkan. Tetapi apabila Yang Berhormat Jelutong bangkitkan, saya kira petua saya, Yang Berhormat perlu tarik balik apa Yang Berhormat nyatakan tadi... [*Tepuk*] Boleh, Yang Berhormat?

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Tarik balik itu yang mana bahagiannya?

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Bahagian seperti mana Yang Berhormat sebutkan tadi.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Bahagian mana itu, Tuan Yang di-Pertua?

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat sebutkan tadi Melayu dan Islam terancam apabila rang undang-undang ini telah dilaksanakan.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Ya, apa yang ditulis di dalam ini, Yang Berhormat.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Itu sebabnya tadi saya tanya Yang Berhormat, adakah Yang Berhormat baca kenyataan tersebut atau Yang Berhormat membuat interpretasi terhadap tulisan tersebut? Itu sebab saya tanya Yang Berhormat sebentar tadi.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Saya tidak *interpret* apa-apa. Saya hanya membaca untuk pengetahuan umum.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Okey. Itu sebabnya awal tadi saya minta penjelasan daripada Yang Berhormat. Jadi, sekiranya begitu, Yang Berhormat Jelutong, Yang Berhormat Langkawi hanya membaca kenyataan tersebut. Jadi, saya kira perkara selesai.

Sila, Yang Berhormat Shah Alam.

Tuan Chong Zhemin [Kampar]: *Point of order* lagi, Tuan Spekear.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: *Point of order.* Timbalan Speaker, saya belum habis lagi, Timbalan Speaker. Saya minta maaf. Timbalan Speaker, penjelasan Yang Berhormat Langkawi bahawa beliau membacakan *WhatsApp*. Kalau nak baca *WhatsApp*, baca di mana-mana, baca di rumah, dalam bilik tidur.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: ...Tetapi kalau buat ucapan itu di Parlimen...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: ...Jangan dibenarkanlah. Ini dah mengganggu.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Timbalan Speaker, kalau buat ucapan di Parlimen...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: *You* tak faham, buat usullah.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Timbalan Speaker...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: ...Kenyataan itu adalah kenyataan yang berbaur hasutan.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Tuan Yang di-Pertua, kita sebagai Ahli Parlimen...

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Memang jelas, Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Jelutong mempertikaikan keputusan Speaker.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Dan kalau dibenarkan untuk digunakan sebagai...

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Tuan Speaker, keresahan rakyat, kita bawa.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Masalah ini.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Timbalan Speaker, isu perbahasan dalam undang-undang ini...

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Buat usullah, Jelutong.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Memang dia melanggar peraturan.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Ini semua bila sebut Islam, Melayu, dia sudah bangkit.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat, sekejap. Sekejap. Sekejap, Yang Berhormat Langkawi. Yang Berhormat Pendang, sila duduk. Saya tengah berurusan dengan Yang Berhormat Jelutong.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Terima kasih, Timbalan Speaker.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Kita orang Melayu tak boleh cakap pasal Melayu, Islam. 63 peratus umat Islam dalam negara ini... *[Pembesar suara dimatikan]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Pendang.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Speaker, walaupun ia dibaca daripada *WhatsApp*, mungkin dihantar oleh orang lain, tetapi ia dibaca dan diulangi di Dewan yang mulia ini dan digunakan dalam perbahasan Yang Berhormat Langkawi untuk menentang rang undang-undang sekarang. Jadi, apakah mesej yang dihantar kepada orang di luar sana? Kalau undang-undang ini dibahaskan, diluluskan, Dewan Rakyat ini tidak menghormati orang-orang Melayu dan agama Islam? Kalau undang-undang ini dibenarkan untuk diluluskan...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: ...Maka hak orang-orang Melayu yang beragama Islam ikut terancam?

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Kita wakil rakyat, Dato' Yang di-Pertua. Keresahan rakyat, kita bawa ke sinilah... *[Pembesar suara dimatikan]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat, biar saya selesaikan dulu.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Pendang, apa Yang Berhormat Langkawi sebutkan tadi adalah bacaan daripada *WhatsApp*. Apa keputusan saya tadi, Yang Berhormat Jelutong, apabila dia membaca, rakyat di luar sana akan melihat. Maknanya, perbahasannya hanya berdasarkan persepsi, bukan berdasarkan fakta. Itu sebabnya saya anggap perkara ini selesai. Cuma, rakyat di luar sana dapat faham maklumat dan data yang diambil hanya berdasarkan apa yang dibaca dalam *WhatsApp*, bukan satu sumber yang diyakini. Terima kasih, Yang Berhormat.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: Yang di-Pertua, satu lagi soalan. Ia adalah sama dengan keadaan Machang yang membaca surat layang... *[Pembesar suara dimatikan]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Itu sebabnya, Yang Berhormat.

Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Jelutong, sekiranya Yang Berhormat tak bersetuju dengan apa petua yang saya buat, Yang Berhormat usulkan. Sebab, saya lihat apabila rakyat di luar sana melihat perbahasan kita, dan perbahasan sepenuhnya tadi tertumpu kepada *WhatsApp* dari sumber yang, bagi saya, saya tidak boleh memihak kepada mana-mana, sumber yang, bagi saya, bukan seperti mana di bawah peraturan mesyuarat. Itu sahaja.

Silakan, Shah Alam.

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: Timbalan Speaker, saya ada *Point of Order* 36(4).

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: Yang di-Pertua...

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: Ini *point of order* baru, 36(4)...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sekejap.

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: Ini *point of order*...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sekejap, Yang Berhormat.

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: *Sorry*.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sekejap, Yang Berhormat.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: *Point of order* juga.

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: Saya dulu, saya dulu. Adalah... *[Pembesar suara dimatikan]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Siapa yang dulu, saya tentukan, Yang Berhormat. Siapa yang saya nampak dahulu, Yang Berhormat. Bukan Yang Berhormat yang tentukan.

Sila, Yang Berhormat Machang.

■1330

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, saya 36(6) merujuk pada kenyataan Jelutong.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Apa yang 36(6) Yang Berhormat? Yang Berhormat, 36(6) apa Yang Berhormat?

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: “Seseorang ahli tidak boleh mengeluarkan sangkaan jahat ke atas siapa-siapa ahli lain.”

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Apa sangkaan jahat Yang Berhormat?

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Ya, Jelutong mengatakan apa yang telah saya bahaskan tempoh hari, suatu tahun lepas ya berhubung dengan penjualan saham MAHB yang merujuk kepada surat layang, konon-konon surat layang ya. Kalau betul saya salah, rujuk saya ke Jawatankuasa Hak dan Kebebasan. Jangan ugut dan tuduh dalam ini. *I can face the committee and defend and I will expose all the people behind this deal.* Saya tak takut Tuan Yang di-Pertua.. *[Pembesar suara dimatikan]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Okey Yang Berhormat. Yang Berhormat! Okey, saya selesaikan dahulu Yang Berhormat. *[Tepuk]* Apa yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat, sama jugalah kes tadi Yang Berhormat Langkawi. Yang Berhormat Langkawi merujuk kepada sesuatu perkara yang lain. Dia membuat perumpamaan dalam perdebatan. Saya ambil kira untuk tidak membenarkan Yang Berhormat Langkawi untuk menarik balik kerana bagi hemat saya, itu hanya digunakan dalam penghujahan. Jadi tiada isu bagi Jelutong mengaitkan Yang Berhormat. Sila Yang Berhormat Julau.

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: Timbalan Speaker, 36(4). Ini isu penting.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat. Kalau kita berakhir dengan..

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: Bukan, ini isu penting. Yang ini isu penting.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sekejap yang terhormat. Saya bagi Julau Yang Berhormat. Yang Berhormat Kampar, *sit down*.

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: Ini *point of order*, satu minit.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Saya tahu Yang Berhormat, sekarang saya bagi pada Julau dulu Yang Berhormat. Saya uruskan satu persatu. Biar saya berunding satu persatu, Yang Berhormat. Sila Yang Berhormat Julau.

Datuk Larry Soon @ Larry Sng Wei Shien [Julau]: Okey Dato' Yang di-Pertua, Peraturan Dewan 36(5), seorang Ahli tidak dibenarkan menyebut nama Ahli yang lain. So, tadi Yang Berhormat daripada Langkawi ada menyebut, nama YB Ahli Parlimen Subang. So, minta dia tarik balik itu nama sahaja. Terima kasih.

Datuk Che Mohamad Zulkifly bin Jusoh [Besut]: *[Bangun]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Saya begini Yang Berhormat, saya kira yang disebut oleh Yang Berhormat Langkawi sebentar tadi merujuk kepada perkara tersebut. Jadi saya kira...

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: *[Bangun]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: ...Dia menyatakan kenyataan tersebut tiada kesahihan di situ. Jadi, saya anggap perkara itu adalah perkara yang tidak berada bawah peraturan mesyuarat. Sila, Kampar.

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: Ya, terima kasih. Ini *Point of Order* 36(4), "*Adalah menjadi kesalahan bagi Ahli-ahli Dewan yang menggunakan bahasa kurang sopan (biadab) atau membuat pernyataan yang seksis.*" Tadi Langkawi dalam perbahasan telah menggunakan istilah "*betapa sial*". "*Sial*" ini berdasarkan *Kamus Oxford Dwibahasa* membawa maksud jahanam, kecelakaan atau menyumpah. Jadi saya minta Langkawi supaya tarik balik perkataan "*sial*". Jangan pakai perkataan ini. *Hang* paling veteran.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Definisi itu pun tak betul dengan Dewan Bahasa. Dewan Bahasa ke definisi..

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: *[Bangun]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Langkawi, sekejap. Dekat sini bukan kita nak tengok kamus Yang Berhormat. Biar saya selesaikan.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Tapi kita nak perbetul.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Terima kasih Dato' Yang di-Pertua, saya hanya nak membantu.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Langkawi, adakah Yang Berhormat Langkawi sebut perkataan "*sial*" tadi?

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Ya, saya sebut.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Tarik balik Yang Berhormat.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Saya sebut sebab saya melihat definisi itu sial ini tidak untung, selalu gagal dalam mendapat — *tu* semalam kata gagal. Tidak bernasib baik, selalu ditimpa kemalangan, selalu susah, memang susah sebab kadang-kadang Speaker pun tidak menyebelah kami. Sebab itu saya guna perkataan "*sial*". Cukup baik dah itu.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat. Kita orang Malaysia, Yang Berhormat. Ada adab ketimuran. Semasa Yang Berhormat berucap tadi, saya ada panggil nama Yang Berhormat. Yang Berhormat, bermakna saya dah jangka perkataan — bukan saya jangka. Pada hemat saya ketika itu, perkataan Yang Berhormat gunakan *decorum*. Tetapi Yang Berhormat teruskan. Jadi saya anggap tak apalah Yang Berhormat dah habis berucap, tapi apabila dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat, saya membuat petua supaya Yang Berhormat tarik balik perkataan "*sial*" tersebut.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: 36(12).

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sekejap Yang Berhormat Pendang, saya tengah berurusan dengan Langkawi.

Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]: Jadi, dualah sekarang tak boleh pakai, derhaka dan sial. Saya tarik balik ya.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Terima kasih Yang Berhormat.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: 36(12). Saya minta. Okey Tuan Yang di-Pertua, saya tengok tadi punca dia.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: 36(12) apa Yang Berhormat?

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Mengelirukanlah.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Bacalah Yang Berhormat.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Tak apalah.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Baca, baca, Yang Berhormat.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Okey. *"Mana-mana Ahli yang mengeluarkan kenyataan yang mengelirukan Dewan adalah disifatkan menghina Majlis, dan Ahli itu boleh dirujuk kepada Jawatankuasa Hak dan Kebebasan bagi kesalahan itu."*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Perkataan apa yang mengelirukan Dewan, Yang Berhormat?

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: *Pasai* tak faham bahasa Malaysia tadi. Kita tengok Langkawi membuat – punca dia, Langkawi kenyataan, orang yang tuduh kami, menolak kami, PN lah, yang tuduh PN akan menggunakan isu Melayu sebagai alasan menolak pindaan perlembagaan. Itu punca dia. Bukan Langkawi kata *kat* siapa-siapa. Orang yang baca itu menuduh kami, orang di luar sana mungkin penyokong-penyokong PH lah.

Penyokong PH lah yang membuat kenyataan yang mengatakan kami ini menggunakan isu Melayu sebagai menolak pindaan perlembagaan, tidak, itu yang dimaksudkan oleh Langkawi. Tapi difahamkan kata kami menuduh mereka isu bumiputera, Melayu dan Islam ini tidak betul. itu yang dijawab oleh Langkawi. Ini saya katakan..

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: ...Bahasa Malaysia ini kena faham, dengar baik-baik.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Pendang.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Janganlah *teruih pi* bangkit terus serang *je*. Apa ini Langkawi bawa, bangkit perkara resahan rakyat di luar sana mengatakan kami dituduh menolak Perlembagaan kelmarin, PN ini PN.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Pendang.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Kecuali meminta masa untuk kita buat libat urus bincang lagi perkara-perkara yang ada kelemahan. *[Pembesar suara dimatikan]*

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat Pendang, Yang Berhormat Pendang bangun dengan penuh adab, membangkitkan peraturan mesyuarat. Habis saya panggil Yang Berhormat tiga kali, empat kali Yang Berhormat, Yang Berhormat tahu peraturan mesyuarat, bila Speaker memanggil nama Yang Berhormat?

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Ya.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat tak akur. Jadi saya fikir, saya nak teruskan perbincangan dan saya minta Yang Berhormat bangkitlah peraturan mesyuarat supaya ia dapat mengimbangi perbincangan kita. Bukan sekadar untuk mencari populariti kerana ini *last*. Sila Yang Berhormat Shah Alam.

Tuan Haji Azli bin Yusof [Shah Alam]: Setengah jam Dato' Yang Di-Pertua.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Sila, 5 minit.

Tuan Haji Azli bin Yusof [Shah Alam]: Setengah jam terganggu, boleh pengsan berdiri saya Dato' Yang di-Pertua.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat duduk tadi. *[Ketawa]*

Tuan Haji Azli bin Yusof [Shah Alam]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Salam Malaysia MADANI. Dato' Yang di-Pertua, terima kasih kerana memberi peluang untuk saya berbahas. Saya terpanggil untuk menjadi sebahagian daripada lakaran sejarah dalam menyatakan sokongan terhadap pembentukan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen 2025.

Ini bukan lakonan, bukan cubaan. Rang Undang-undang ini merupakan langkah penting bagi mengembalikan semula Perkhidmatan Parlimen yang dimansuhkan pada tahun 1992. Dengan pemulihan ini kita dapat memastikan Parlimen mempunyai autonomi dalam pentadbiran dan kewangan sejajar dengan prinsip pemisahan kuasa antara legislatif, eksekutif dan kehakiman. Bukan untuk mengancam tetapi untuk memulihkan. Namun terdapat beberapa aspek dalam RUU ini yang memerlukan penelitian lanjut. Saya ingin menyentuh tiga isu utama iaitu struktur dan pelantikan kakitangan, autonomi kewangan Parlimen dan pembentangan laporan tahunan Parlimen.

Yang pertama, struktur dan pelantikan kakitangan. RUU ini akan membolehkan Majlis Perkhidmatan Parlimen menguruskan pelantikan dan perkhidmatan kakitangan secara bebas. Ini suatu langkah yang baik. Namun kita perlu memastikan pelantikan Ketua Pentadbir Parlimen benar-benar bebas daripada pengaruh eksekutif.

Oleh kerana itu, saya ingin mencadangkan agar Ketua Pentadbir Parlimen mestilah sebahagian daripada Perkhidmatan Parlimen dan tidak diambil daripada perkhidmatan awam. RUU perlu memperincikan syarat pelantikan Ketua Pentadbir Parlimen agar ia benar-benar bebas daripada campur tangan eksekutif.

Yang kedua, autonomi kewangan Parlimen. Salah satu elemen yang penting dalam pemisahan kuasa ialah kebebasan kewangan. Namun, di bawah RUU ini peruntukan tahunan Parlimen masih lagi bergantung kepada kementerian kewangan. Maka, Parlimen Malaysia masih tidak mempunyai mekanisme khas untuk menentukan perbelanjaan sendiri. Berbeza dengan negara-negara Komanwel seperti Australia dan United Kingdom.

Belum lagi ada mekanisme semakan bebas terhadap bajet Parlimen tanpa kawalan daripada eksekutif. Maka, saya mencadangkan satu jawatankuasa khas dalam Parlimen perlu ditubuhkan untuk mengawal perbelanjaan dan bajet secara bebas. Seperti *Parliamentary Budget Office*, yang diamalkan di Kanada.

■1340

Mewujudkan laporan tahunan kewangan yang dibentangkan secara terbuka bagi meningkatkan ketelusan dan akauntabiliti. Yang ketiga, pembentangan Laporan Tahunan Parlimen. RUU ini mencadangkan Laporan Tahunan Parlimen dikemukakan kepada Yang di-Pertua Dewan Negara dan Dewan Rakyat. Namun tiada jaminan laporan ini akan dibahaskan di Parlimen. Justeru itu, saya ingin mencadangkan agar pembentangan Laporan Tahunan dijadikan sebagai satu kewajipan untuk dibahaskan di Parlimen seperti yang berlaku di Australia dan juga United Kingdom.

Dato' Yang di-Pertua, RUU Parlimen ini adalah merupakan satu langkah penting bagi memastikan institusi Parlimen benar-benar bebas dan berfungsi secara berkesan. Dalam masa yang sama, kita perlu memperhalusi beberapa perkara agar autonomi Parlimen bukan sekadar sebuah naskhah rasmi tetapi suatu realiti memperkukuhkan demokrasi. Saya cukup menyedari RUU ini tidak sempurna. Kita boleh sahaja bersikap tidak bersetuju atau berkecuali di atas kekurangannya. Namun saya ingin mengingatkan sebuah kaedah fiqh yang menyebut... *[Berucap dalam bahasa Arab]*

Kalau tidak dapat dilakukan semuanya, jangan tinggalkan semuanya. Saya yakin Yang Berhormat Parit Buntar, Yang Berhormat Jasin, Yang Berhormat Kuala Krau sangat setuju dengan saya kerana mereka mengaji fiqh Muwazanah, mereka mengaji fiqh al-Awlawiyyat.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Boleh, boleh mencelah? Shah Alam.

Tuan Haji Azli bin Yusof [Shah Alam]: Hendak habis, hendak gulung dah saya.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Sedikit sahaja.

Tuan Haji Azli bin Yusof [Shah Alam]: Sila, sila.

Tuan Haji Mohd Misbahul Munir bin Masduki [Parit Buntar]: Okey, kami bukan menolak. Sebab kaedah itu kita guna juga. Bukan tolak semua, bukan terima semua. Cuma menangguh supaya dibincangkan dengan lebih teliti, lebih mendalam. *[Tepuk]* Jadi bukan kami tidak faham kaedah usul fiqh itu, faham. Tidak tolak.

Tuan Haji Azli bin Yusof [Shah Alam]: Terima kasih. Terima kasih sahabat saya Yang Berhormat Parit Buntar. Sebab itulah RUU adalah sebuah dokumen yang hidup. Jadi, jangan kita matikan sebelum ianya dihidupkan.

Seorang Ahli: Ya. [Tepuk]

Tuan Haji Azli bin Yusof [Shah Alam]: Oleh kerana itu, sewajarnya kita menyokong usaha murni ini sambil terus memperbaikinya demi kepentingan negara dan juga pertiwi. Saya percaya RUU ini adalah langkah awal. Langkah awal Parit Buntar kepada sebuah institusi Parlimen yang bebas yang sentiasa melalui proses penambahbaikan.

Ia merupakan satu reformasi berani, Kerajaan MADANI yang akan disokong oleh pembangkang juga kerana mereka sudah nampaknya mula menyedari. Saya ingin ucapkan kredit kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, Tuan Speaker dan semua yang terlibat menjayakan RUU Perkhidmatan Parlimen 2025 ini. Tuan Yang di-Pertua, dengan sepenuh hati dan sesuci hati, Shah Alam mohon menyokong.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Terima kasih Yang Berhormat Shah Alam. Seterusnya Yang Berhormat Rasah.

1.43 tgh.

Tuan Cha Kee Chin [Rasah]: Terima kasih Dato' Speaker atas peluang yang diberikan kepada saya untuk turut serta dalam membahaskan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen 2025 pada hari ini yang mana kita hendak hidupkan semangat asal di awal negara kita mencapai kemerdekaan dengan adanya Parlimen dan kita ada Akta Perkhidmatan Parlimen selepas 33 tahun tidak ada.

Syabas dan tahniah kepada kerajaan, menunjukkan komitmen Kerajaan Malaysia MADANI di bawah kepimpinan Yang Amat Berhormat PMX dengan kerjasama daripada Speaker Dewan Rakyat dan juga pihak Bahagian Undang-undang Jabatan Perdana Menteri yang menjadikan akta ini boleh dibentangkan, dibahaskan pada hari ini.

Ia juga selaras dengan janji kerajaan untuk mereformasikan institusi. Reformasi Parlimen merupakan salah satu reformasi yang amat mustahak dan selaras dengan doktrin pengasingan kuasa yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan kita. Jadi, semalam kita mengorak langkah untuk membuat pindaan terhadap tiga fasa dalam Perlembagaan kita dan hari ini kita bahaskan untuk rang undang-undang yang baru ini.

Ada beberapa perkara Dato' Speaker, yang saya hendak sebutkan yang saya rasa perlu diambil perhatian supaya akta ini dalam keadaan yang lebih baik. Yang pertama, di bawah seksyen 11 dalam draf yang dicadangkan berkenaan dengan jawatan Ketua Pentadbir Parlimen yang dikatakan sebagai *ex officio* kepada Majlis Perkhidmatan Parlimen.

Cuma masalahnya di sini, *ex officio* walaupun sebagai *ex officio* sahaja tetapi Ketua Pentadbir Parlimen sendiri jawatannya tidak termasuk dalam Perkhidmatan Parlimen, tetapi dalam perkhidmatan awam yang sedia ada. Saya anggap ini sebagai sesuatu yang perlu

diberikan perhatian, lebih-lebih lagi jawatan Ketua Pentadbir Parlimen ini diberikan kuasa yang sangat luas. Saya nampak Ketua Pentadbir Parlimen hendaklah bertanggungjawab bagi keseluruhan pentadbiran dan pengurusan fungsi dan hal ehwal harian Parlimen, termasuk perkara kewangan perkhidmatan Parlimen.

Kita hendak letakkan seorang pegawai tinggi yang bukan dalam perkhidmatan Parlimen untuk menjaga hal ehwal berkaitan dengan perkhidmatan Parlimen. Saya nampak ada kemungkinan boleh timbul sesuatu yang bukan kita niatkan ya, yang boleh tersasar daripada niat asal kita menggubal akta ini. Jadi saya mohon kepada pihak kerajaan supaya dipertimbangkan. Adakah lebih baik? Saya rasa lebih baik sekiranya Ketua Pentadbir Parlimen sendiri boleh diletakkan di bawah akta ini, perkhidmatan Parlimen sendiri supaya Parlimen jaga Parlimen menjadi satu kenyataan di bawah sistem yang kita ada.

Seterusnya di bawah seksyen 12, dana. Ya betul, kita perlukan dana dan ayat itu sangat singkat. Dikatakan bahawa kerajaan hendaklah mengadakan dana yang mencukupi. Dana yang mencukupi membawa maksud apa? Siapa yang menentukan? Siapa yang ada kata putus akhir? Berapakah dana yang dikatakan cukup? Speaker yang tentukan?

Speaker Dewan Rakyat, Dewan Negara tentukan ataupun MOF yang tentukan? Itu yang saya rasa sesuatu perlu dipastikan perkara ini sebab tanpa dana yang cukup Dato' Speaker, saya rasa banyak reformasi yang kita harapkan, banyak gerak kerja yang kita harapkan tidak mungkin dapat dilaksanakan. Jadi, saya hendak cadangkan begitu. Saya nampak ada tiga jawatankuasa yang digariskan di bawah rang undang-undang ini iaitu di bawah Majlis yang diadakan.

Satu, Jawatankuasa Kenaikan Pangkat. Kedua, Jawatankuasa Tatatertib dan ketiga, Jawatankuasa Rayuan. Boleh tidak dimasukkan jawatankuasa yang keempat, iaitu Jawatankuasa Pentadbiran dan Kewangan? Walaupun saya tahu di bawah seksyen 10 yang dicadangkan tersebut, Majlis Perkhidmatan Parlimen (MPP) boleh mewujudkan, menubuhkan jawatankuasa pada bila-bila masa yang difikirkan perlu.

Tetapi adalah lebih baik, lebih sesuai manfaat sekiranya Jawatankuasa Pentadbiran dan Kewangan terus dimasukkan supaya nampak. Kita ada satu pentadbiran kewangan yang lebih tersusun. Berapa banyak dana yang diperlukan daripada kerajaan dalam belanjawan negara dan saya hendak sebutkan segala perbelanjaan bajet untuk perkhidmatan Parlimen ini perlu dibentangkan dalam Dewan ini untuk tujuan ketelusan.

Kita hendak rakyat kita tahu bukan setakat Majlis Perkhidmatan Parlimen (MPP) sahaja tahu, kita hendak rakyat tahu bagaimana Parlimen yang diberikan kuasa menggunakan dana awam untuk kepentingan sistem yang kita sedia ada supaya rakyat faham.

Dato' Yang di-Pertua, saya juga hendak sebutkan satu perkara. Saya mohon sedikit masa tambahan berkenaan dengan JKPK. Kita ada 10 Jawatankuasa Pilihan Khas. Yang Berhormat Dato' Speaker pun salah seorang, saya salah seorang. Apa kesukaran yang kita

hadapi, kita sama-sama tahu. Masalahnya bukan setakat dana tak cukup. Dana tak cukup itu betullah, itu yang pertama. Yang kedua, banyak perkara yang tidak dapat digerakkan sebab kekurangan penyelidik kakitangan.

Saya harap supaya JKPK sendiri diberikan satu fungsi, satu tambahan supaya semua rang undang-undang yang akan dibentangkan oleh pihak eksekutif dalam Dewan yang mulia ini sebelum bacaan, kalau boleh sebelum bacaan pertama lagi sebelum *blue bill* ini ada lagi. Bincang dengan JKPK yang berkenaan. Saya berikan satu contoh yang terbaik yang saya rasa boleh kongsi bersama oleh semua yang ada dalam Dewan ini, saya memberikan kredit kepada Kementerian KUSKOP.

Kementerian KUSKOP dalam merangka satu akta baru yang akan menggantikan Akta Koperasi dan saya jangkakan mereka akan membentangkan untuk bacaan pertama dan kedua pada sesi yang datang, Jun dan Julai. Tetapi sesi libat urus dengan JKPK yang saya jadi pengerusi telah diadakan lebih awal supaya libat urus ini benar-benar membawa makna dan kami boleh memberikan input terhadap semua RUU.

■1350

Saya harap langkah yang sama boleh dihormati ataupun dituruti oleh semua kementerian yang lain supaya akhirnya Dewan ini, Parlimen ini menjadi suatu institusi yang bermakna dan saya hendak sebutkan Dato' Speaker saya pernah sebut, Dato' Speaker pernah dengar ketika mesyuarat.

Saya hendak sebutkan untuk penjimatan kos. Ini melibatkan dana awam daripada rakyat, wang pembayar cukai dan sebagainya. Untuk Ahli Parlimen, untuk JKPK, ini mungkin ada kawan-kawan JKPK mungkin marah dengan saya. Semua penerbangan antarabangsa yang melibatkan lawatan kerja luar negara JKPK, jangan gunakan *business class*. Saya pernah cadangkan. Saya harap perkara ini adalah antara kata orang reformasi Parlimen yang kita perlu adakan supaya dana awam tidak dibazirkan hanya untuk kepentingan Ahli-ahli Parlimen tertentu naik penerbangan *business class*.

Kalau rakyat boleh naik kelas ekonomi, apa salahnya Ahli Parlimen juga naik penerbangan kelas ekonomi supaya kita sama-sama mereformasikan institusi [*Dewan riu*] yang hanya mengangkat — Ha, ini ada yang tengah bising, kawan saya tetapi saya kena sebut secara terbuka. Saya tahu ada kawan-kawan akan marah tetapi inilah cara dia, kita hendak berdepan dengan rakyat. Inilah reformasi yang kita hendak uar-uarkan walaupun kita sendiri, saya tahu...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat...

Tuan Cha Kee Chin [Rasah]: Duduk di *business class* jauh lebih selesa, boleh tidur dan sebagainya tetapi kalau *business* — kalau rakyat boleh duduk *economy class*, kenapa kita tidak boleh? Jadi, saya minta itu sahaja cadangan saya. Ada lagi satu poin, sebab masa tak mengizinkan. Terima kasih, Dato' Speaker.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Terima kasih Yang Berhormat Rasah. Dipersilakan Yang Berhormat Arau.

1.51 tgh.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Salam sejahtera, rakyat Malaysia, orang muda, Ahli Parlimen, UMNO, UMDAP. Speaker yang dikasihi.

Saya Yang Berhormat, pertama sekali saya hendak ucap terima kasih kepada penjawat awam, pihak eksekutif yang telah membantu kita selama ini. Saya hendak beritahu gaji Ahli Parlimen yang semua anda sekarang ini sedang menikmatinya dengan hebat dan dahsyat telah dibawa beberapa kali dan kali yang terakhir telah dibawa pada jam pukul 3 pagi. Yang Berhormat Speaker pun ada. Maka telah diluluskan sebulat suara. DAP pun setuju, setuju angkat tangan semua, tetapi setelah dibuat libat urus yang dahsyat.

Jadi, terima kasih di antara pegawai saya sebagai Menteri masa itu, di antara pegawai-pegawai yang tolong saya ialah Jabatan Perkhidmatan Awam, Jabatan Perdana Menteri tolong saya habis-habisan untuk menyediakan saraan Ahli-ahli Perdana Menteri yang untung ialah tuan-tuan sekalianlah. Ahli Parlimen di belakang kita sedikit, oleh kerana tidak ada pelarasan gaji, maka mereka berapa di peringkat gaji mereka, di belakang kita.

Maknanya saya ambil Ahli Parlimen Arau ini daripada orang lain, *hat* yang itu dia tidak dapat. Tetapi Ahli Parlimen selepas itu dia dapat kemudahan seperti sekarang. Malah Senator yang dilantik selepas zaman itu lebih tinggi pencennya daripada Ahli Parlimen yang terkebelakang.

Jadi, terima kasih Jabatan Perkhidmatan Awam sebab telah ada disebut perkataan kononnya kita dikongkong oleh pihak eksekutif. Kalau mereka tidak tolong, kita tidak ada di tahap ini. Saya tahu Yang Berhormat tidak ada, kebanyakan orang tidak ada, PMX ada. Saya disebutkan ada tetapi saya hendak tengok *Hansard* apa yang saya cakap dimansuhkan pada tahun 1992.

Tuan-tuan, bukan dimansuh kerana keseronokan ataupun sifat sadis kita. Dimansuhkan sebab ada masalah. Di antara masalah besarnya ialah apabila jawatan yang dipegang itu kita tunggu sahaja sampai pencen baru boleh selesai. Itu masalahnya itu. Jadi, selepas itu dimansuhkan dan sekarang duduk di bawah Jabatan Perdana Menteri.

Kita ada seperti sekarang, selepas itu kita pun buat pindaan untuk buat hidupkan balik. Tidak ada masalah. Itu pada zamannya tetapi selepas ini mungkin ada masalah sebab kita kena ingat bahawa orang yang kita lantik ini dia akan duduk sampai pencen. Kita Ahli Parlimen ini kadang-kadang orang bercakap, tadi ada dua tiga orang bercakap, itu bagus. Dia kena faham ini bukan untuk kita. Ini adalah untuk perkhidmatan Parlimen. Bukan untuk Ahli Parlimen. Itu kena fikir itu, gaji dan saraan masih di pihak kerajaan. Jadi, untuk perkhidmatan Parlimen, jadi cuma tambah beberapa perkara termasuk...

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Arau, minta sedikit, Arau.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Termasuk kertas *pink* yang digunakan...

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Arau, minta laluan.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Ya.

Datuk Haji Awang bin Hashim [Pendang]: Saya hendak minta penjelasan daripada Arau. Adakah staf kakitangan ini, sekiranya diluluskan PSA ini, yang mana yang terbuka akan balik dikeluarkan dan JPA tidak lagi terlibat untuk hendak mengambil kakitangan baharu. Dalam Parlimen ini hanyalah melibatkan yang diputuskan oleh Speaker sahaja.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Terima kasih. Masuk dalam untuk apa yang saya ucap. Saya ingat Menteri boleh jawab. Jadi, terima kasih.

Keduanya Yang Berhormat, setelah dimasukkan pindaan di sini iaitu memasukkan Ahli Parlimen pembangkang sebanyak dua orang tetapi dua orang daripada 11 orang. Ada beberapa Ahli Parlimen sebut tadi, dia kata daripada 11, kenapa ambil dua? Tidak bolehkah ambil 6 – 5. Itu baru ada keadilan sebab kita hendak bincang kerana kes kelmarin dan sebagainya, kita jangan lupa hari ini bukan kes kelmarin. Hari ini ialah Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen, kami semua sokong tidak ada masalah.

Kelmarin kami sokong tetapi kami minta buat pindaan tetapi didegalkan tak nak dimasukkan pindaan yang dicadangkan. Hari ini telah dimasukkan pindaan walaupun pindaan itu tidak adil. Daripada 11 hanya lantik dua. Saya hendak tahu, kalau sekiranya dua orang itu tidak dapat hadir – seorang selesema, seorang kena penyakit apa, akhirnya MPP itu dia bermesyuarat tanpa pembangkang.

Jadi kalau lantik 6 – 5 itu, kurang-kurangnya ada orang kata ruang tetapi macam mana pun sudah pasti pihak kerajaan tidak akan berbuat demikian sebab mereka hendak cakap mereka adil. Rakyat – saya hendak beritahu adil cop apakah kalau sekiranya mereka sembilan, kami dua. Adil, adil ya reformasi saya setuju. Reformasi MADANI dibuat perubahan memang tugas dia buat perubahan. Zaman itu, itu dia kita layak zaman itu. Zaman sekarang, zaman sekarang. Zaman Tun Mahathir dia buat Twin Tower. Sekarang dia mungkin hendak buat lima *tower ka*, mana *tau*.

Ini zaman sekarang, moden, MADANI tetapi kalau MADANI tidak adil. Saya tak mahu cakap fasal peruntukan sebab dia kata tidak payah cakap fasal peruntukan. Kita macam *begging* pula di bulan puasa ini. Hendak bagi, bagi. Tidak mahu, sudah. Masa sembahyang terawih nanti angkat tangan berdoa, “Ya Allah, Ya Tuhanku... [Membaca doa dalam bahasa Arab]

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: [Bercakap tanpa pembesar suara] Amin.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: “Ya Allah Ya Tuhanku, cepatkan taubat atau azab kepada mereka yang menzalimi kami”.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: *[Bercakap tanpa pembesar suara] Amin.*

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Keduanya Dato' Speaker ialah jawatankuasa ini sebenarnya memberi kuasa yang mutlak, hebat kepada Speaker, *alhamdulillah*. Saya pun sokong sebab Speaker boleh buat keputusan. Masalahnya sekarang ini Speaker, apakah Speaker mampu untuk beri keadilan.

Yang Berhormat, semasa kita hendak buat Rang Undang-undang Lompat Parti, kita bermesyuarat memberi pandangan-pandangan, pendapat semua pihak membuat macam-macam cadangan. Akhirnya ada Akta Anti Lompat Parti. Kita pun buat pindaan Perlembagaan, semua sokong. *Hat* yang ini tidak ada langsung dibuat. Cuma dipanggil pagi itu untuk bincang. Panggil pagi itu, saya Ahli Jawatankuasa Dewan tidak dipanggil. Tidak nampak saya, cari. Di manakah? Mungkin mereka telefon saya tidak angkat. Tidak dipanggil.

Jadi, kita tidak libatkan urus semua, tiba-tiba kita buat pindaan selepas itu dapat 148, kita pun bergembira seronok. Tidak, belum seronok lagi. Selepas kita buat MPP ini, baru kita tengok kesan daripada apa yang kita buat. Tetapi saya hendak beritahu kepada rakyat Malaysia, kita tidak mendapat keadilan dan kelmarin kami bukan menentang. Kami berkecuali kerana kami hendak dimasukkan cadangan pindaan supaya keadilan itu dapat ditegakkan kepada semua. Pada masa sekarang, undang-undang ini...

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: ...Kita terpaksa sokong walaupun tidak adil kepada kami sebab kami tidak mahu anggota perkhidmatan Parlimen itu nanti pandangannya kurang bagus. Kita hendak bagi kita menyokong tetapi dengan pindaan ini kita dapati bahawa terdapat satu kumpulan yang berkuasa mutlak, yang puak-puak kami hanya tengok dan pandang tetapi tidak ada apa-apa masalah, tuan-tuan. Kita angkat tangan, kita ada Allah SWT, berdoa semoga kezaliman tidak dihentikan dan beri keadilan kepada kami.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Yang Berhormat, terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Terima kasih Speaker Paya Besar yang saya tahu akan membuat beberapa keputusan yang penting masa akan datang.

Dato' Indera Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar]: Terima kasih, Yang Berhormat. Silakan, Yang Berhormat Tanjong Piai.

1.59 tgh.

Dato' Sri Dr. Wee Jeck Seng [Tanjong Piai]: Terima kasih Dato' Yang di-Pertua kerana memberi peluang kepada saya untuk turut sama berbahas dalam Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen yang saya kira cukup bersejarah pada hari ini. Setelah 33

tahun dimansuhkan, akhirnya RUU ini dikembalikan bagi mengiktiraf prinsip autonomi Parlimen secara rasmi dan seterusnya menguruskan fungsi pentadbirannya secara berasingan daripada sistem perkhidmatan awam.

■1400

Saya menyambut baik cadangan penubuhan Majlis Perkhidmatan Parlimen (MPP) yang merupakan sebahagian daripada kerangka terbesar dalam RUU ini. Pastinya MPP yang akan menjadi majlis tertinggi di Parlimen selepas ini akan membolehkan Parlimen ini menentukan hala tuju dengan bebas tanpa terikat kepada mana-mana pihak atau cabang pentadbiran negara. Namun, terdapat beberapa perkara yang saya dapat perhatian daripada kerajaan berhubung MPP ini. Pertamanya adalah apakah justifikasi penetapan komposisi MPP ini terutama hanya empat orang Ahli Dewan Rakyat dan dua orang Senator yang akan menyertai MPP ini.

*[Tuan Yang di-Pertua **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Bagaimanakah pemilihan ahli-ahli MPP ini akan dibuat dan apakah telah ditetapkan keseimbangan empat orang Ahli Dewan Rakyat ini iaitu dua orang Ahli dari pihak kerajaan dan dua orang Ahli dari pihak pembangkang? Hal ini kerana saya berpandangan elemen keadilan itu perlu diterapkan dengan penyertaan daripada pihak kerajaan dan pembangkang secara konsensus di dalam MPP ini. Maka, adalah baik sekiranya wakil dari kedua-dua pihak dapat turut bersama-sama di dalamnya.

Seterusnya, saya juga ingin menyentuh mengenai kedudukan Setiausaha Dewan Rakyat (SUDR) dan Setiausaha Dewan Negara (SUDN) yang dijadikan sebagai terbuka atau *open post*. Ini menimbulkan sedikit kekhawatiran banyak pihak apabila dilihat membuka ruang terhadap unsur-unsur kronisme. Mungkin pihak kerajaan boleh menjelaskan dengan lebih baik, apakah rasional dijadikan kedudukan SUDR dan SUDN ini sebagai *open post* bagi meredakan salah faham mereka yang melihat ketetapan baharu ini daripada sudut pandangan negatif.

Bagaimanakah pula skala gaji dan jaminan bagi tempoh maksimum perjawatan bagi jawatan SUDR dan SUDN ini mengikut cadangan terbaharu? Saya berpandangan sangat wajar untuk kita memberikan penghargaan tertinggi kepada kedua-dua kedudukan ini yang sangat dihormati di Dewan yang mulia ini. Sudah tiba masanya kedudukan SUDR dan SUDN ini diletakkan setara dengan bidang tugas serta fungsinya yang sangat mencabar dalam pengurusan Dewan Rakyat dan Dewan Negara.

Dato' Yang di-Pertua, seterusnya saya terus berpandangan bahawa semua kakitangan Parlimen perlu ditempatkan di bawah Perkhidmatan Parlimen atau sekurang-kurangnya sebahagian besar Jabatan Parlimen harus disenaraikan secara jelas sebagai sebahagian daripada Perkhidmatan Parlimen. Namun di dalam RUU ini, ia tidak berlaku.

Sistem hibrid yang dicadangkan ini secara tidak langsung telah membezakan pengurusan Parlimen dan pengurusan Dewan Rakyat dan Dewan Negara. Justeru, saya berhasrat untuk mendapatkan penjelasan mengenai rasional pelaksanaan sistem hibrid ini dan sejauh manakah ia memberikan peluang serta masa depan kerjaya kakitangan Parlimen yang lebih baik pada masa hadapan.

Pindaan ini membabitkan masa depan mereka dan kita semua. Setelah sekian lama, kita akhirnya berpeluang untuk mengubah sesuatu yang menjadi lebih baik dan saya berharap dengan RUU ini, kita berjaya memperkukuhkan salah satu institusi demokrasi terpenting di negara ini dengan penuh rasa bertanggungjawab. Dengan ini, saya menyokong Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen ini. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Baik, terima kasih. Sekarang saya jemput Tampin.

2.03 ptg.

Dato' Mohd Isam bin Mohd Isa [Tampin]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, salam sejahtera. Salam perpaduan dan salam Malaysia MADANI. Terima kasih Tan Sri Speaker kerana memberi peluang kepada saya untuk mengambil bahagian dalam perbahasan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen 2025 ataupun *Parliamentary Services Act* (PSA). Saya bangun untuk menyokong RUU ini bagi memastikan agenda reformasi undang-undang dan institusi dapat dilaksanakan oleh kerajaan terhadap tunjang utama badan demokrasi negara.

Syabas diucapkan kepada kerajaan dan pihak-pihak yang telah terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam usaha untuk memulihkan kebebasan pentadbiran Parlimen. Semoga dengan terlaksananya pembaharuan ini nanti, Parlimen Malaysia dapat menjalankan fungsinya sebagai sebuah badan yang benar-benar bebas untuk manfaat dan kebaikan rakyat.

Tan Sri Speaker, sebagaimana yang diketahui, usaha mewujudkan semula PSA bukanlah suatu perkara yang baharu yang memeranjatkan. Sebelum ini, mantan Yang di-Pertua Dewan Rakyat pernah mengusulkan agenda pembaharuan ini. Walau bagaimanapun, usaha itu telah terbantut dan didakwa tidak mendapat persetujuan dari sekitar 70 peratus kakitangan Parlimen.

Sehubungan dengan itu, saya ingin mendapatkan penjelasan daripada kerajaan. Apakah perkara yang telah mendorong kepada kegagalan reformasi Parlimen yang pernah diusahakan sebelum ini dan bagaimanakah pula keadaannya ataupun sokongan mereka terhadap cadangan penggubalan RUU PSA pada kali ini? Saya berharap perkara ini dapat diambil kira oleh kerajaan supaya tidak timbul isu ketidakpuasan hati dalam kalangan kakitangan Parlimen yang sedang berkhidmat ketika ini.

Tan Sri Speaker, umum mengetahui Setiausaha Dewan Negara dan Setiausaha Dewan Rakyat bertanggungjawab untuk memantau perjalanan persidangan, membantu dan

memberi nasihat kepada Yang di-Pertua Dewan ketika bersidang. Selaras pindaan fasal 2 Perkara 65 Perlembagaan Persekutuan, Setiausaha Dewan Negara dan Setiausaha Dewan Rakyat boleh dilantik oleh Yang di-Pertuan Agong daripada kalangan bukan anggota perkhidmatan awam secara lantikan kontrak. Ini bermakna kedua-dua jawatan ini akan terbuka ataupun bersifat *open post* untuk diisi oleh mana-mana individu yang berkelayakan.

Sehubungan dengan itu, saya ingin mengetahui, bagaimanakah kaedah atau proses lantikan kedua-dua Setiausaha Dewan ini akan dibuat. Siapakah individu atau pihak yang mempunyai autoriti untuk memberi cadangan kepada Yang di-Pertuan Agong dan adakah wujudnya sebarang syarat atau kriteria tertentu yang digariskan menerusi RUU PSA ini? Saya mencadangkan supaya kerajaan mewujudkan garis panduan awal berhubung tatacara dan latar belakang individu yang boleh dilantik untuk mengisi kedua-dua jawatan penting ini.

Perkara ini mustahak untuk dilaksanakan supaya nama baik institusi Parlimen tidak dicemari dengan sebarang fitnah ataupun tohmahan yang mungkin timbul pada kemudian hari. Saya berpendapat tiada gunanya kebebasan pentadbiran institusi Parlimen ini sekiranya posisi penting di kedua-dua Dewan ini diisi dengan lantikan politik secara semberono tanpa mengambil kira latar belakang seseorang.

Tan Sri Speaker, setelah tempoh masa peralihan berakhir yang mana telah ditetapkan tidak melebihi dua tahun, sebelum RUU PSA ini berkuat kuasa secara sepenuhnya kelak, saya ingin mengetahui apakah harapan di pihak kerajaan terhadap kebebasan pentadbiran institusi Parlimen ini. Secara peribadi, saya sama sekali tidak mahu tragedi pahit pada tahun 1992 berulang pada masa akan datang yang mana pada tahun itu, pemansuhan PSA terpaksa diwartakan kerana terdapat pertentangan antara Speaker Dewan Rakyat dan kakitangan Parlimen, termasuklah masalah dalaman dan isu-isu berkaitan.

Persoalan saya, adakah cadangan RUU PSA kali ini telah mengandungi perkara-perkara yang boleh menghindari daripada berulangnya sejarah hitam tersebut dan apakah pembaharuan yang telah digariskan menerusi cadangan PSA pada kali ini supaya tidak akan wujud sebarang percanggahan antara Majlis Perkhidmatan Parlimen dan kakitangan awam.

Tan Sri Speaker, sekian sahaja daripada saya setakat ini. Semoga segala pandangan dan persoalan yang telah dibangkitkan sebentar tadi mendapat perhatian pihak kerajaan. Tampin mohon menyokong. Terima kasih Tan Sri Speaker.

Tuan Yang di-Pertua: Baik, terima kasih. Seterusnya saya jemput Tanjong Karang.

2.08 ptg.

Dato' Dr. Zulkafperi bin Hanapi [Tanjong Karang]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, salam sejahtera dan salam Malaysia MADANI. Terima kasih Tan Sri Yang di-Pertua. Tanjong Karang mengambil tanggungjawab menyokong penuh terhadap Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen 2025 sebagai satu langkah untuk

reformasi institusi Parlimen yang amat diperlukan bagi memperkasakan cabang legislatif dan mendukung Perlembagaan Persekutuan itu sendiri.

RUU ini menandakan komitmen kita untuk memastikan institusi Parlimen berfungsi dengan lebih bebas, telus, efisien dalam menjalankan tanggungjawabnya sebagai badan penggubal undang-undang tertinggi negara sebagai entiti bebas yang tidak lagi disifatkan sebagai sebahagian daripada perkhidmatan awam. Ini adalah satu langkah penting untuk memperkukuhkan prinsip pemisahan kuasa antara eksekutif, legislatif dan kehakiman selaras dengan amalan demokrasi matang.

Institusi Parlimen harus mempunyai autonomi kewangan, sumber manusia dan operasi tanpa campur tangan pihak eksekutif. Dana peruntukan institusi Parlimen perlu dikawal oleh badan Parlimen sendiri bukan oleh Kementerian kerajaan dan badan bebas seperti Ketua Audit Negara perlu memantau kewangan Parlimen bagi memastikan ketelusan dan akauntabiliti dalam pengurusan kewangan serta meningkatkan kecekapan sistem pentadbiran Parlimen.

■1410

Tan Sri Yang di-Pertua, RUU ini turut memberikan penekanan kepada aspek pembangunan sumber manusia dalam institusi Parlimen itu sendiri. Dengan penyelarasan bersama Jabatan Perkhidmatan Awam, kita dapat memastikan pembangunan kerjaya pegawai dan kakitangan Parlimen tidak terjejas. Mereka wajar diberikan struktur perkhidmatan yang setara, peluang kenaikan pangkat yang adil serta manfaat yang bersesuaian dengan peranan mereka yang unik dalam demokrasi negara, sistem demokrasi negara.

Tan Sri Yang di-Pertua, izinkan Tanjong Karang ingin bertanya dan memohon penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri. Kenapa bahagian atau komponen yang paling penting iaitu soal Ahli Parlimen langsung tidak dimasukkan di dalam RUU ini? Rasanya tidak lengkap atau seperti tidak bermakna RUU ini apabila Ahli Parlimen bukan sebahagian daripada RUU ini.

Tan Sri Yang di-Pertua, institusi Parlimen harus mengiktiraf Ahli Parlimen sebagai wakil rakyat secara saksama, sama ada Ahli Parlimen kerajaan ataupun Ahli Parlimen pembangkang kerana kedua-duanya berperanan penting dan mempunyai peranan tersendiri di dalam sistem Demokrasi Berparlimen.

RUU Perkhidmatan Parlimen mesti menggariskan kedudukan Ahli Parlimen dengan jelas bagi memastikan ketelusan, kesaksamaan dan keberkesanan dalam membantu rakyat tanpa mengira parti politik bagi memastikan rakyat di setiap kawasan mendapat manfaat yang adil, efektif dan telus serta mengelakkan penyalahgunaan kuasa dalam pengagihan dana.

Antara perkara-perkara penting sebagai penambahbaikan yang mesti dimasukkan dalam RUU ini adalah pertimbangan sama rata di antara Ahli Parlimen kerajaan dan Ahli Parlimen pembangkang. Antaranya adalah peruntukan pengurusan kawasan Parlimen,

peruntukan pembangunan kawasan Parlimen, peruntukan program mesra rakyat, termasuk juga mekanisme penyaluran peruntukan dan ketelusan serta akauntabiliti itu sendiri.

Kesimpulannya, Tan Sri Yang di-Pertua, RUU ini bukanlah soal politik kepartian tetapi adalah soal kepentingan institusi legislatif negara kita. Dengan kelulusan RUU ini, kita membuka lembaran baharu dalam sejarah Parlimen Malaysia sebagai sebuah institusi Parlimen yang lebih bebas, lebih profesional dan lebih berdaya tahan dalam mendukung kepentingan rakyat dan negara.

Tan Sri Yang di-Pertua, dengan izin, Tanjong Karang mohon menyokong. Sekian, *wabillahi taufik wal hidayah assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: *Waalaikumussalam warahmatullahi taala wabarakatuh*. Saya jemput pembahas terakhir, Kota Melaka. Silakan.

2.13 ptg.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Terima kasih Tan Sri Speaker. Tan Sri Speaker, akhirnya rang undang-undang untuk menubuhkan sebuah perkhidmatan Parlimen berjaya dibentangkan di Parlimen. Saya ingin mengucapkan tahniah kepada Kerajaan MADANI di bawah pimpinan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri kita, YB Tambun dan terutamanya kepada Menteri Undang-undang dan Reformasi Institusi, YB Pengerang dan juga semua barisan anggota Jemaah Menteri yang telah menyokong akta ini dalam mesyuarat Kabinet.

Tan Sri Speaker, mereka telah mencapai sesuatu yang kerajaan lain sebelum ini yang tidak mampu melakukannya dan kita telah tunggu 33 tahun. Saya lihat tahun ini akan merupakan satu tahun reformasi kerana minggu lepas kita baru sahaja luluskan satu akta iaitu Akta Majlis Media Malaysia, di mana juga merupakan satu reformasi memberi kebebasan bersuara, kebebasan media. Saya sokong rang undang-undang ini dan usaha-usaha berterusan untuk menubuhkan sebuah Parlimen Malaysia yang kukuh dan berautonomi.

Tan Sri Speaker, tidak dapat dinafikan bahawa RUU ini masih ada ruang untuk kita perbaiki, ya. Saya mengalu-alukan kesediaan dan ketelusan Menteri Undang-undang untuk memperakui bahawa penambahbaikan diperlukan dan untuk memberi komitmen bahawa penambahbaikan akan dilakukan kepada akta ini dalam tempoh peralihan dua tahun yang akan datang.

Sebab itu kita lihat selepas Kerajaan MADANI mendengar pandangan dan juga suara daripada semua pihak, mereka sudi membuat pindaan bagi rang undang-undang di peringkat Jawatankuasa. Jadi, ini satu petanda yang baik.

Saya lihat Akta RUU Perkhidmatan Parlimen ini sudah – kira sudah *perfect*, ya, pada peringkat ini. Barangkali kita perlu kerja kuat sikit untuk kita capai markah A, ya, kita nak *score* A ni. Mungkin sekarang ialah B+, kita nak A. Maka di sini saya ingin merumuskan beberapa

penambahbaikan utama yang diperlukan dan saya harap bahawa Menteri Undang-undang akan memberikan komitmen jelas dan spesifik bahawa kerajaan akan memenuhi penambahbaikan ini dalam tempoh peralihan.

Yang pertama iaitu berkaitan dengan isu akauntabiliti, di mana Majlis Perkhidmatan Parlimen (MPP) seharusnya dipertanggungjawabkan kepada kedua-dua Dewan Rakyat dan Dewan Negara. Jadi, saya sokong dua cadangan yang telah dikemukakan oleh ramai pihak termasuk rakan saya di Dewan ini iaitu penubuhan sebuah jawatankuasa bersama atau dengan izin, *joint committee* untuk menasihat dan memantau tugas dan aktiviti MPP termasuk perkara-perkara berkaitan dengan hal ehwal kewangan Parlimen.

Ini ada berkaitan dengan *check and balance* dan sebuah jawatankuasa bersama ini juga mampu menjadi saluran bagi mengumpulkan input daripada ahli-ahli kedua-dua Dewan mengenai belanjawan Parlimen.

Saya juga sokong cadangan bahawa MPP harus membentangkan laporan tahunan kepada Parlimen, kalau boleh kita bahas di Parlimen laporan tahunan tersebut yang merangkumi penyata kewangan. Kewajipan ini harus dimasukkan di dalam Peraturan-peraturan MPP dan selanjutnya dalam Akta Perkhidmatan Parlimen melalui pindaan seterusnya.

Penambahbaikan yang kedua ialah di mana ada antara Ahli-ahli Dewan ini yang meluhurkan kebimbangan bahawa perkhidmatan Parlimen baru ini mungkin akan membawa risiko nepotisme dalam pengambilan kakitangan. Jadi, ada juga antara kalangan masyarakat sivil yang menyatakan kebimbangan bahawa RUU ini tidak akan menjamin dan melindungi kakitangan-kakitangan Parlimen iaitu *impartiality* dan juga *non-partisanship*, ya, dengan izin.

Maka, peraturan-peraturan pekerjaan di Parlimen harus mengandungi peruntukan yang menghalang nepotisme dan yang mewajibkan kesemua kakitangan Parlimen untuk menjalankan tugas secara saksama dan tanpa berpihak dan demi kepentingan terbaik Parlimen.

Kota Melaka, ya Tan Sri Speaker, saya selaku Ahli Jawatankuasa Pilihan Khas Hak Asasi Manusia, Pilihan Raya dan Reformasi Institusi, saya juga harap supaya JKPK kami akan diberi peluang untuk mendapatkan penerangan dan juga laporan berkala daripada kumpulan nukleus untuk memastikan penambahbaikan akan dilaksanakan secara cekap dan berkesan. Saya harap YB Menteri akan memberi komitmen yang spesifik Kerajaan MADANI untuk menyokong dan mengusahakan cadangan ini yang mencerminkan harapan dan kehendak kebanyakan Ahli Dewan ini dan juga masyarakat sivil di luar Dewan.

Tan Sri Speaker, saya minta sedikit masa untuk saya *landing*, ya. Di mana saya lihat semalam kita baru sahaja luluskan satu pindaan Perlembagaan di mana pembangkang mereka ambil keputusan berkecuali. Jadi, nanti kita akan lihat sama ada pihak pembangkang apakah keputusan mereka. Sama ada mereka tolak, setuju ataupun berkecuali.

Akan tetapi saya nak tekankan di sini kepada masyarakat sivil di luar sana. Di mana apabila *blue bill* ini dibentangkan pada 24 Februari di Parlimen, 28 Februari, BERSIH bersama dengan beberapa CSO yang lain mereka kata *blue bill* ini hanya sekadar dapat 2C, 2E, 1E, 2C, 2D, 1E, ya. Mereka lihat daripada aspek pemimpin, autonomi, kewangan, perkhidmatan kepada Ahli Parlimen juga ketanggungjawaban awam.

Jadi, hari ini saya nak mereka lihat, ya, penyokong rakyat Malaysia di luar sana lihat, CSO di luar sana lihat. Apabila kita cuba nak membuat sesuatu pembaharuan untuk kebaikan Parlimen, apa yang dilakukan oleh pembangkang? Mereka ambil berkecuali, sikap berkecuali. Jadi, saya harap supaya BERSIH dengan NGO yang lain yang awal-awalnya hanya bagi kita sekadar 2C, 2D dan 1E...

Tuan Haji Jamaludin bin Yahya [Pasir Salak]: Ha, tak lulus UPSR.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: ...Barangkali mereka harus, ya, mereka harus semak semula, ya, kenyataan mereka.

■1420

Sebab selepas kerajaan dengar suara mereka, kita bentangkan pindaan di peringkat Jawatankuasa. Itu ertinya, kita dengar suara mereka. Pihak pembangkang kata, mereka tak dapat sokong sebab mereka berkecuali kerana mereka tidak terlibat dalam libat urus. Saya nak tekankan di sini Tan Sri Speaker, sebenarnya Bahagian Hal Ehwal Undang-undang telah adakan libat urus dengan semua Ahli Parlimen pada 13 Februari di Parlimen ini. Tan Sri Speaker tahu berapa Ahli Parlimen daripada pembangkang yang hadir dalam libat urus tersebut? Kita ada 68 pembangkang di sini. Hanya sekadar 12 saja. 12 saja Ahli pembangkang yang hadir di libat urus tersebut. Di sini mereka kata, mereka tak ada ruang untuk nak bersuara.

Tuan Yang di-Pertua: Okey, masa.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: *[Bangun]*

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Tetapi kita sudah — bila kita buat libat urus, daripada 68 pembangkang, hanya sekadar 12 saja yang hadir.

Tuan Yang di-Pertua: Okey, *landing*.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Ini telah menunjukkan mereka cuba ya, wayang-wayang dalam Parlimen, kononnya mereka tidak ada ruang. Itu tidak betul.

Tuan Yang di-Pertua: Okey.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: *Standing order*, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Dan juga Tan Sri Speaker, dalam Jawatankuasa Pilihan Khas Hak Asasi Manusia.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: *Standing order*, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Ada *standing order*. Berapa itu?

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: 36(6).

Tuan Yang di-Pertua: 36(6). Bacakan, apa dia?

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Seseorang Ahli tidak boleh — Maaf, 36(12).

Tuan Yang di-Pertua: 36(12), tukar ya?

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Mana-mana Ahli yang mengeluarkan kenyataan yang mengelirukan Dewan.

Tuan Yang di-Pertua: Apa yang kelirunya?

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Ya, beliau — Kota Melaka kata wayang, seolah-olah kami berkecuali ini satu wayang kerana kami tak hadir libat urus.

Tuan Yang di-Pertua: Bukan wayang?

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Bukan wayang, Tan Sri Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Okey, Kota Melaka, dia kata bukan wayang. Okey. Jadi, itu penjelasan.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Jangan tuduh.

Tuan Yang di-Pertua: Baik, Kota Melaka teruskan.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Kami minta *special select...*

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Itu ialah bagaimana saya menyifatkan perbuatan mereka, macam berwayang-wayanglah.

Tuan Yang di-Pertua: Okey, tak apa. Kota Melaka.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Dalam Dewan kata, tak ada libat urus. Sebenarnya, ada libat urus, mereka tak hadir. Yang hadir hanya Padang Rengas, Pasir Salak, Lumut, Kuantan, Arau, Kangar, Pasir Mas, Kepala Batas, Rantau Panjang, Padang Besar, Kuala Krai dengan Langkawi.

Tuan Yang di-Pertua: Baik.

Tuan Haji Jamaludin bin Yahya [Pasir Salak]: Kami diwakilkan, kami diwakilkan. *[Dewan riuh]*

Seorang Ahli: Machang, Machang. *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Yang berdiri ini pun tak hadir. Machang pun tak hadir.

Dato' Mohd Isam bin Mohd Isa [Tampin]: Kota Melaka.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Tan Sri Yang di-Pertua.

Dato' Mohd Isam bin Mohd Isa [Tampin]: Kota Melaka.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: 68, Machang pun tak hadir.

Tuan Yang di-Pertua: Baik, baik.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Dia tak layak nak berucap di sini. Dia tak layak nak bahas.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: Tan Sri Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Saya dah bagi cukup masa, Kota Melaka. *Last*, okey.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Ya, akhir, *last*. Tan Sri Speaker.

Tuan Yang di-Pertua: *Last sentence, last sentence. Landing, landing.*

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Mereka dalam perbahasan mereka kata, ya MPP, anggota daripada pembangkang dua saja, kurang sangat. Mereka nak lima ya, supaya lebih-

Tuan Haji Abdul Latiff bin Abdul Rahman [Kuala Krai]: *[Bangun]*

Tuan Yang di-Pertua: *Last point, last point.*

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Tetapi Tan Sri Speaker, Tan Sri Speaker murah hati. Kita ada tubuh Jawatankuasa Pilihan Khas. 10 Jawatankuasa, dua dipimpin oleh pembangkang menjadi pengerusi. Tan Sri Speaker, semak rekod mereka. Jawatankuasa Pilihan Khas yang dipimpin oleh pembangkang, pengerusi dia pembangkang. Mereka yang paling corot, tak ada panggil Mesyuarat. Dua Jawatankuasa yang dipimpin oleh pembangkang paling corot, tak ada panggil Mesyuarat.

Tuan Yang di-Pertua: Baik.

Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]: *[Bangun]*

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Di sini nak tuntutan lebih banyak anggota.

Tuan Yang di-Pertua: Kota Melaka, dah masuk isu lain ya?

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Itu semua wayang saja, Tan Sri Speaker.

Tuan Yang di-Pertua: Cukup, cukup.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Kalau betul mereka niat baik, dua orang pun sudah cukup. Kita nak berkhidmat untuk rakyat, masuk dalam MPP untuk berkhidmat ya, Tan Sri Speaker.

Tuan Yang di-Pertua: Okey, *point taken*, cukup.

Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka]: Ya, itu saja. Akhir kata, saya sokong rang undang-undang ini. Terima kasih Tan Sri Speaker.

Tuan Yang di-Pertua: Baik, terima kasih. Saya jemput Menteri.

2.23 ptg.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Undang-undang dan Reformasi Institusi)
[Dato' Sri Azalina binti Othman Said]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Salam Ramadan Tan Sri Speaker dan semua Yang Berhormat sekalian. Terlebih dahulu, saya mengambil kesempatan untuk mengucapkan berbanyak

terima kasih kepada semua Ahli Yang Berhormat yang telah menyertai sesi perbincangan Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen 2025 daripada semalam dan juga hari ini.

Segala cadangan dan pandangan Yang Berhormat sekalian dihargai dan akan saya jawab yang mana diberikan masa dan kalau tidak, saya buat jawapan bertulis. Tetapi yang lebih penting, banyak semua Yang Berhormat cakap ini, banyak betulnya, Tan Sri. Kita harap dengan kelulusan rang undang-undang ini, kita akan mulakan langkah pertama dan diikuti dengan langkah-langkah seterusnya, supaya kita dapat memberikan lebih banyak autonomi dan kebebasan kepada Parlimen Malaysia yang menjadi sebahagian daripada terma *separation of powers* dalam sistem demokrasi negara kita.

Setakat ini, 35 Ahli Yang Berhormat — Bukit Bendera, Jerlun, Selayang, Tasek Gelugor, Sri Aman, Besut, Betong, Setiu, Gombak, Indera Mahkota, Jempol, Pengkalan Chepa, Batang Sadong, Sabak Bernam, Kluang, Paya Besar, Bangi, Parit Buntar, Tenggara, Sri Gading, Padang Serai, Petaling Jaya, Betong, Jerantut, Sungai Petani, Tuaran, Langkawi, Shah Alam, Rasah, Arau, Tanjong Piai, Tampin, Tanjong Karang, Kota Melaka dan Kota Belud.

Sebelum saya mulakan penggulungan, ingin saya menyatakan di sini bahawa memang betul bahawa undang-undang ini adalah bersifat organik. Ia akan sentiasa kita melihat untuk dinaikkan taraf, dibuatkan pindaan kerana ini adalah undang-undang untuk kita, Ahli Parlimen. Kitalah yang membuat undang-undang dan *insya-Allah*, isu-isu yang dibawa ini akan kita kendalikan daripada semasa ke semasa.

Tetapi yang lebih penting, menentukan kesimpulannya, Parlimen Malaysia sebahagian daripada kita menjadi sebahagian daripada sejarah yang akan memberikan maksud sebenar bahawa Parlimen Malaysia pada masa selepas kelulusan rang undang-undang ini akan bergerak ke arah kebebasan profesionalisme dan berfungsi sebagai badan legislatif yang sangat berkesan.

Tan Sri Yang di-Pertua, mendengar semua perbincangan, saya nak merumuskan beberapa isu yang telah ditimbulkan oleh rakan-rakan Yang Berhormat. Pertama, pemberian kuasa autonomi dalam aspek kewangan kepada Parlimen Malaysia. Kedua, pengoperasian MPP dan perkara lain berkaitan.

Ketiga, isu keanggotaan MPP dan penglibatan Ahli Parlimen pembangkang dalam MPP, tafsiran anggota perkhidmatan Parlimen di bawah rang undang-undang ini, rasional di sebalik sistem hibrid yang diperkenalkan oleh kerajaan, peranan Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dalam kerangka rang undang-undang ini, cadangan penubuhan jawatankuasa antara Dewan Negara dan juga Dewan Rakyat, rancangan semasa dalam tempoh peralihan sebelum rang undang-undang ini dikuatkuasakan dan kesediaan kerajaan untuk menepati jaminan yang diberikan oleh kerajaan dan peruntukan kepada Ahli-ahli Parlimen iaitu *constituency development fund*.

Inilah di antara isu dalam kelompok yang saya cuba akan menjawab dalam pendekatan secara berkelompok juga. Berkenaan dengan pemberian kuasa autonomi dalam aspek kewangan secara menyeluruh, banyak Yang Berhormat yang menimbulkan perkara ini, membangkitkan tentang pemberian kuasa autonomi, khususnya dalam aspek pengurusan kewangan Parlimen.

Saya ingin menjelaskan bahawa di bawah rang undang-undang ini, Parlimen kini mempunyai autonomi untuk mengemukakan cadangan belanjawannya secara langsung kepada Kementerian Kewangan sebagai pemegang amanah kewangan negara, tanpa memerlukan kelulusan daripada Jabatan Perdana Menteri seperti yang berlaku sekarang. Kelulusan bagi belanjawan Parlimen akan ditentukan oleh kedua-dua Dewan Parlimen, memastikan kebebasan kewangan yang lebih besar, ketelusan dan akauntabiliti dalam pengurusan sumbernya sendiri.

Berbanding dengan keadaan sebelum, perbezaan ketara yang dapat kita lihat, pelaksanaan rang undang-undang ini ialah pemberian status pegawai pengawal kepada Ketua Pentadbir Parlimen dan permohonan dapat dibuat terus ke Kementerian Kewangan tanpa melalui agensi kerajaan yang lain iaitu eksekutif tidak terlibat.

Bererti, legislatif memohon secara terus, *directly*, dengan izin. Dengan kelulusan rang undang-undang ini, Parlimen boleh memohon peruntukan kewangan serta proses perolehan secara terus kepada Kementerian Kewangan tanpa penglibatan mana-mana pihak ketiga. Kita juga menyaksikan satu langkah yang progresif dalam sejarah negara kita dengan memperkenalkan obligasi kewangan dalam fasal 12 yang mewajibkan kerajaan memperuntukkan dana tahunan yang mencukupi bagi perkhidmatan Parlimen.

Perkataannya adalah 'hendaklah', dalam bahasa Inggeris kalau kita tengok *the English translation* ialah perkataan '*shall*'. Jadi, tidak ada mengatakan perkataan '*may*' tetapi '*shall*'. Maknanya, satu kewajipan. *A legislative, a statutory obligation* untuk Parlimen mendapat dana. Bererti, perlulah kita perbincangkan jumlah. Kita tidak boleh letakkan jumlah sebab kita tahu daripada setiap tahun mungkin jumlahnya akan berubah.

Langkah ini memastikan bahawa Parlimen mempunyai sumber kewangan yang cukup untuk menjalankan fungsinya dengan lebih efektif. Jadi Yang Berhormat sekalian, jangan khuatir sebab autonomi Parlimen dalam bentuk kewanganlah boleh dilihat sebagai kunci kepada kebebasan sebenarnya. Itu sebabnya dalam mencapai penting seiring dengan amalan baik negara maju seperti United Kingdom dan Kanada sebagai contoh, mengamalkan sistem kewangan autonomi untuk Parlimen. Langkah ini dapat memperkukuhkan kedudukan Parlimen sebagai satu badan yang bebas. Kemudian timbul pula isu tentang pengoperasian MPP dan perkara lain berkaitan.

■1430

Ramai Ahli Yang Berhormat yang tanya tentang MPP dan gerak kerja MPP. Untuk makluman semua Ahli Yang Berhormat, MPP ini diwujudkan sebagai badan tertinggi dalam

Parlimen Malaysia yang bertanggungjawab merancang dan memantau pengurusan serta pentadbiran Perkhidmatan Parlimen. Sebarang keputusan berkaitan pengurusan, pentadbiran Perkhidmatan Parlimen melalui MPP yang menjadikan MPP ini sebagai satu badan yang bebas, telus dan berautonomi. Dalam erti kata lain, Tan Sri Yang di-Pertua, MPP ini, dengan izin, *oversee all matters and ensure Parliamentary Services run smoothly*.

Dalam mendapatkan fungsi dan tugas MPP sepertimana yang dibangkitkan beberapa Yang Berhormat, MPP ini boleh menjemput mana-mana orang yang difikirkan wajar untuk menghadiri mesyuarat bagi tujuan mendapatkan pendapat pakar berhubung dengan apa-apa perkara di bawah fungsi MPP, di mana ini merupakan satu proses yang bersifat ad hoc sebagaimana termasuk dalam fasal 10(6).

MPP juga mempunyai kuasa untuk menubuhkan jawatankuasa lain, jika mendapat keperluan, termasuklah penubuhan *joint committee*, yang mana disebut oleh semua Ahli-ahli Yang Berhormat, antara anggota Dewan Rakyat dan juga anggota Dewan Negara bagi tujuan penyelarasan kedua-dua Dewan.

Pendekatan ini memberikan fleksibiliti kepada MPP untuk mendapatkan pandangan yang lebih mendalam dan bersifat holistik daripada pakar ataupun pihak berkepentingan yang sangat relevan. Dengan adanya mekanisme ini, dapat memastikan setiap keputusan yang dibuat ialah berdasarkan maklumat yang menyeluruh dan mempunyai keberkesanan pentadbiran serta ketelusan dalam proses membuat keputusan.

Isu keanggotaan MPP dan penglibatan Ahli Parlimen pembangkang dalam MPP. Banyak yang menimbulkan. Tapi, seperti yang kita katakan, wakil-wakil yang disebut iaitu KSP, KPPA dan KP Parlimen dalam MPP ini, keanggotaan mereka hanya memberi nasihat.

Maknanya, mereka tidak mengundi dan mereka juga tidak boleh turut sama serta dalam proses membuat keputusan. Jadi, dia tak boleh buat keputusan. Keputusan adalah kita Ahli-ahli Parlimen yang diwakili oleh Speaker, dua-dua Speaker, kedua-dua Dewan punya Timbalan Speaker, Setiausaha-setiausaha Dewan Rakyat dan Dewan Negara, diikuti dengan wakil-wakil daripada Ahli Parlimen.

Jadi, di sini saya nak tekankan bahawa jika kedua-dua Pengerusi dan Pengerusi Bersama, maknanya kedua-dua Speaker, tidak dapat hadir, maka tidak akan diadakan mesyuarat MPP tersebut. Dia tak ada sebabnya Timbalan Yang di-Pertua Dewan Rakyat kah, Dewan Negara boleh bergabung untuk membuat mesyuarat. Maknanya, mesyuarat perlu ada. Tak ada kedua-dua Pengerusi Bersama, tak boleh diadakan mesyuarat. Ini dalam fasal 3.

Kemudian, saya juga nak cakap tentang keanggotaan daripada blok kerajaan, blok pembangkang. Seperti yang disebut oleh Yang Amat Berhormat Ketua Majlis, kita akan mengangkat pindaan dalam jawatankuasa. Jadi, ini memang betul, sepertimana Yang Berhormat banyak berkata bahawa kerajaan mendengar tentang rintihan dan isu dan kekhuatiran. Kemungkinan timbul *trust deficit*, saya memahami.

Walaupun Yang Amat Berhormat Ketua Majlis menekankan dalam *standing order* kita iaitu Perkara 76 tak dinyatakan pembangkang dan wakil kerajaan, tetapi, dengan izin, *it is implied notation* adanya disebabkan oleh jumlah wakil rakyat selalu setiap pilihan raya, pembangkang-kerajaan kadang-kadang bergerak, tengok kepada pilihan raya umum tersebut. Kadang-kadang kemungkinan banyak juga wakil-wakil rakyat yang berkemungkinan pada Pilihan Raya ke-16 bertanding atas tiket bebas. Mereka tak semestinya pembangkang. Jadi, isu sekarang ini, adakah itu menjadi ukuran dan kiraan? Sudah tentu. Tertakluk kepada MPP untuk membuat penentuan.

Tafsiran anggota Perkhidmatan Parlimen di bawah rang undang-undang ini, ada yang bertanya. Jadi, saya nak rujuk pada fasal 18(2)(b), (c) dan (d). Juga, saya ingin menyatakan bahawa tidak semua perkara perlu diperincikan secara langsung dalam rang undang-undang ini. Kita menetapkan sebahagian daripada peraturan melalui mekanisme ini sebagai pendekatan yang fleksibel dan efisien. Kita berharap bahawa MPP dari masa ke masa dalam membuat mesyuarat boleh membuat pindaan berkala yang dibentangkan oleh Parlimen.

Saya cukup yakin kalau MPP yang mencadangkan pindaan, mesti lulus, Tan Sri Speaker. Sebab, sebenarnya belakang MPP adalah kita dalam Dewan ini. Kitalah buat undang-undang untuk kita dan kita luluslah undang-undang itu untuk kita. Jadi, saya tak ada khuatir adanya peranan eksekutif. Saya yakin eksekutif juga datang daripada kita akan membawa pindaan-pindaan berkala yang akan berlaku.

Kemudian, tentang rasional di sebalik sistem hibrid. Saya pun nak sebut kepada Yang Berhormat, kita semua tahu bahawa antara jumlah-jumlah pegawai-pegawai terlibat dalam jumlah lebih kurang 400. Kalau kita tak bertemakan sistem hibrid, bukan sahaja 33 tahun kelambatan kita nak membawa kepada rang undang-undang ini, mungkin lagi tambah 30, 40, 50 tahun akan datang pun tak dapat selesai.

Jadi, saya nak merekodkan terima kasih kepada Tan Sri KSN dan Tan Sri KPPA bersama dengan Ketua Pentadbir Parlimen kita yang dapat berbincang bersama dan bertemu bual dengan ramai daripada kawan-kawan kita dalam Dewan dan juga yang bekerja di luar Dewan untuk bersetuju dengan sistem hibrid.

Saya secara peribadi berharap dengan sistem hibrid ini, kemungkinan — mungkin berapa sesi Parlimen akan datang, mungkin yang daripada luar Dewan yang tak mahu dalam servis Parlimen yang dalam Dewan ini, mungkin lama-kelamaan daripada luar itu mereka nak tentukan bahawa mereka sebagai pegawai bertanggungjawab dalam Perkhidmatan Parlimen, semuanya dalam *scale* dan sistem yang sama. Berkemungkinan.

Tapi, sebenarnya saya pun nak tegur kepada Yang Berhormat-Yang Berhormat sekalian. Sahabat-sahabat kita, bentara-bentara ini bekerja siang pagi, malam petang. Kita belum sampai, dia orang dah sampai. Kita dah balik, dia orang tak balik lagi. Saya harap dengan ada MPP ini, mereka ini kita utamakan. Sebab, nak menjaga kebajikan bukan hanya kebajikan-kebajikan bagi kita sebagai Ahli Parlimen.

Tanpa mereka, SUDR dan pegawai-pegawai dan tanpa bentara — saya nak minta semua kita, bagikan tepukan kepada mereka... [*Tepuk*] Sebab banyak membantu kerajaan, pihak pembangkang, Speaker dan Timbalan Speaker semua untuk menjalankan tanggungjawab. Saya haraplah dengan ada MPP ini, merekalah menjadi penumpuan pertama untuk kenaikan pangkat, kenaikan gaji dan keselesaan bekerja dalam sistem Parlimen kita.

Itu sebabnya Yang Berhormat-Yang Berhormat sekalian...

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Penjelasan, Yang Berhormat.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Arau.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Apakah bentara-bentara ini mereka akan ada gaji baharu dan kenaikan pangkat? Sebab, kita menyebut nama mereka, saya tanya mereka semalam, "*Kamu naik pangkah kah? Ada gaji baru?*" Mereka kata tak ada. Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Terima kasih Yang Berhormat. Kalau lulus hari ini, *insya-Allah*, persoalan itu Yang Berhormat boleh tanya dia orang lagi sekali. Sebelum itu, tak boleh tanya sebab tak lulus lagi, kan? Semalam nasib dapat 148. Kalau kita tak dapat, tunggu lagi berapa banyak tahun. Jadi, terima kasih Arau kerana tanya soalan. Lepas ini Arau tanya mereka bila dah lulus, Arau. Terima kasih.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Yang Berhormat ini Menteri. Jangan ungkit pasal cerita semalam sebab kita dah bincang dah.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Saya tak ungkit. Saya cakap tentang jumlah...

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Kalau Yang Berhormat nak ungkit, kena ingat, kami tidak menolak. Malah, hari ini kita mungkin minta belah bahagi, kami nak buktikan kami menyokong rang undang-undang ini. Kami tidak ada masalah.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Kalau macam itu, saya tak payah jawab, saya bagi jawapan bertulis sajalah.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Kelmarin, kami sokong. Cuma, libat urus. Kami minta buat libat urus...

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Yang Berhormat.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: ...Dan buat pindaan. Saya pun cadang pindaan satu, Speaker tolak terus. Amboi, cepat Speaker jawab ya. Saya buat pindaan sekejap, dua jam saja, Speaker dah jawab. Hebat Speaker. Tak payah sehari. Terima kasih.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Terima kasih, Arau. Apa pun, kita bercakap atas fakta ya, Tan Sri. Kenapa — sebabnya, datang tak datang itu, terpulanglah pada masing-masing. Tapi, mana yang saya tahu, bagi blok kerajaan, kita nak tentukan ia bergerak supaya dalam kiraan 24 bulan itu, kita dapat melihat satu realisasi kepada pindaan Perlembagaan dan juga kewujudan RUU ini.

Kemudiannya, ada juga bertanya tentang tempoh peralihan. Saya nak sebut di sini untuk direkodkan dalam masa dua tahun ini. Apa yang akan kita lihat dalam dua tahun ini oleh kumpulan nukleus, perlu dinyatakan dalam *Hansard*.

Pertama, penyusunan struktur dan peralihan pegawai. Peralihan memerlukan masa untuk menyusun semula struktur organisasi, termasuk pelantikan pegawai, pemindahan perjawatan serta penempatan sistem pentadbiran baharu.

Kedua, penyelarasan kewangan dan sumber manusia. Perubahan ini melibatkan perancangan peruntukan kewangan serta penyelarasan dengan agensi berkaitan seperti JPA dan MoF bagi memastikan kelangsungan operasi Parlimen tanpa gangguan.

Dan akhir sekali, pewujudan peraturan mekanisme pelaksanaan. Tempoh peralihan juga diperlukan bagi merangka dan melaksanakan peraturan pentadbiran serta SOP dalaman yang sejajar dengan undang-undang yang baharu. Jangka masa ini walaupun 24 bulan, Tan Sri Speaker, seperti yang kita bincangkan, kalau dapat diselesaikan dengan secepat mungkin oleh kumpulan nukleus, *insya-Allah*, kurang daripada 20 bulan dapat kita laksanakan. Itulah harapan yang akan dinyatakan oleh Kerajaan MADANI.

Kemudian, saya nak tekan kepada beberapa Yang Berhormat menimbulkan tentang jaminan kerajaan. Saya juga nak merekodkan berkenaan dengan jaminan kerajaan tentang apa yang disuarakan oleh NGO-NGO di luar sana, yang mana banyak berkata bahawa bagaimana komitmen konsep autonomi sebenarnya yang dijamin. Itu sebabnya dalam perkara ini, kita — dan saya telah menyebut tadi tentang perkataan fasa kedua.

■1440

Saya juga nak sebut tentang beberapa NGO yang begitu terkenal dalam elemen-elemen penekanan isu-isu demokrasi dalam negara kita seperti *Coalition for Clean and Fair Elections* (BERSIH), *Institute for Democracy, Economic Affairs* (IDEAS), *Institute for Political Reform and Democracy*, *Projek Stability and Accountability for Malaysia* (Projek SAMA) and *Rasuah Busters*. Mereka sentiasa membawa cadangan yang sama dan akhirnya dalam perkara ini mereka bersetuju bahawa pendekatan yang dimainkan oleh kerajaan adalah pendekatan yang terbaik setakat ini. Mereka menyatakan apa komitmen kerajaan.

Ingin saya nyatakan di sini bahawa pertama, yang mana juga Yang Berhormat menimbulkan ialah penubuhan sebuah Jawatankuasa Parlimen Bersama yang berperanan memastikan MPP mengenai hal ehwal pentadbiran dan kewangan Parlimen. Jawatankuasa ini akan memastikan segala keputusan berkaitan pengurusan Parlimen dibuat dengan lebih telus dan bertanggungjawab.

Kedua, keperluan bagi MPP untuk membentangkan laporan tahunan serta penyata kewangan secara berkala. Ini bertujuan untuk meningkatkan tahap akauntabiliti serta memastikan Parlimen berfungsi dengan lebih cekap dan berintegriti.

Ketiga, penempatan kewajipan terhadap semua pihak Perkhidmatan Parlimen untuk bertindak secara adil, saksama, sentiasa mengutamakan kepentingan Parlimen.

Jadi di sini Tan Sri Yang di-Pertua, dengan tiga perkara yang saya sebut itu adalah komitmen Kerajaan MADANI selepas rang undang-undang ini diterima dan kemudian dibawa ke Dewan Negara. Sebelum ia dikuatkuasa, inilah perkara-perkara, antara perkara-perkara yang perlu kita lakukan.

Jadi, Tan Sri sebagai sebahagian daripada Pengerusi bersama Presiden Dewan *Senate*, saya cukup yakin komitmen yang diminta oleh pihak-pihak NGO dan Yang Berhormat sekalian, kekhuatiran supaya tidak adanya salah guna dan sebagainya saya percaya komitmen yang diberikan akan dilaksanakan.

Tetapi saya juga nak tekankan di sini bahawa sudah tentu sebagai Ahli Parlimen, kita tidak boleh lari bahawa kewangan kita juga akan diaudit. Kita tahu bila kita audit, kita bawa dalam Dewan. Sejak dengan Kerajaan MADANI, semua laporan audit bukan sahaja diletak di atas Dewan tetapi dibahaskan. Jadi, bererti banyak *check and balance*.

Bukan sahaja melalui MPP, dengan beberapa jawatankuasa melalui daripada rang undang-undang tetapi sistem Parlimen yang diatur oleh Kerajaan MADANI, proses perjalanan Parlimen diatur oleh Kerajaan MADANI hari ini memberikan peluang untuk lebih banyak semak dan imbang, tatakelola. Jadi, itu kita kena memberikan ucapan tahniah kepada Yang Amat Berhormat, Ketua Majlis kerana membenarkan lebih banyak pembentukan yang lebih telus supaya negara kita dilihat sebagai sebuah negara yang mahu gerak kepada sifar kepada rasuah.

Itu sebab Tan Sri Yang di-Pertua, kalau kita lihat tentang *constituency development fund* yang mana Yang Berhormat banyak berbahas, saya pun melihat bahawa ini yang mungkin MPP yang dipengerusikan bersama oleh Speaker-speaker Dewan Rakyat dan Dewan Negara kena melihat perlu ataupun tidak. Sebab kita tahu apabila cakap tentang CDF di United Kingdom sebagai contoh, mereka mempunyai akta mereka sendiri, dia tidak masuk di dalam akta *Parliament Services Act*. Hari ini kita punya akta ini tentang Akta Perkhidmatan Parlimen. Dia bukan tentang Akta Saraan Parlimen seperti yang kita ada pada ini, Akta Ahli-ahli Parlimen (Saraan) 1980 dan beberapa pindaan telah dilakukan .

Yang kita melihat pada hari ini, yang saya sebut pada fasa pertama ialah kewujudan akta...

Tuan Syed Saddiq bin Syed Abdul Rahman [Muar]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Perkhidmatan Parlimen iaitu dalam bacaan suatu akta untuk mengadakan peruntukan bagi penubuhan perkhidmatan Parlimen dan Majlis Perkhidmatan Parlimen, pentadbiran perkhidmatan Parlimen dan perkara lain yang berkaitan. Berkemungkinan perkara lain yang berkaitan ialah perkara lain yang boleh dibincangkan dan dibawa kepada eksekutif. Silakan Yang Berhormat.

Tuan Yang di-Pertua: Muar.

Tuan Syed Saddiq bin Syed Abdul Rahman [Muar]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Dia ada dua jalan. Satu adalah untuk kita menginstitusikan akta khas untuk

peruntukan Parlimen. Yang kedua, melalui pindaan Perlembagaan semalam dan Akta Perkhidmatan Parlimen secara minimum melalui MPP, kita dapat melengkapkan setiap Ahli Parlimen tidak kira dari kerajaan ataupun pembangkang dengan pegawai penyelidik contohnya. Dana minimum untuk pusat khidmat. Saya berharap *this minimum threshold* ini dapat diberikan kepada semua Ahli Parlimen supaya akhirnya kualiti perbahasan di dalam Parlimen dapat ditambah baik kerana setiap Ahli Parlimen dilengkapi dengan pegawai penyelidik. Terima kasih.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Saya, Yang Berhormat Muar terima kasih ya atas undi semalam. [*Tepuk*] Itu sebabnya Tan Sri Speaker, saya kan dah kata di sini bahawa inilah kadang-kadang peranan yang dimainkan oleh mereka dalam yang mewakili diri mereka sebagai antara wakil rakyat yang mewakili – dia tidak mewakili sesiapa iaitu satu, bertanding atas tiket bebas. Mungkin mereka mempunyai kelebihan mereka untuk memilih dan juga menentang.

Tapi yang mana Yang Berhormat cakap itu saya dari segi prinsip itu saya setuju. Tapi kerana kita ada Rang Undang-undang Perkhidmatan Parlimen, kita melihat kepada MPP sahaja. Yang saya sebut tadi tentang saraan yang disebut saraan yang mana Yang Berhormat kata tentang *constituency development fund*, yang mana Yang Berhormat sebut itu bagi saya mungkin boleh dilihat dalam Akta Saraan ataupun perbincangan seterusnya.

Tapi saya nak sebut di sini ya Yang Berhormat, antara cabaran yang dilihat dalam melihat dari segi pentadbiran ialah kita nak mentadbirkan Parlimen ini dahulu. Dia bukan berkenaan dengan Ahli Parlimen walaupun penentuannya melalui undi adalah Ahli Parlimen. Tetapi peranan kita sebagai Ahli Parlimen dalam Dewan Rakyat dan Dewan Negara dan dalam Parlimen menyeluruh ialah bertanggungjawab sebagai *oversight body* kepada eksekutif. Itu peranan pertama.

Betul Yang Berhormat kata kita dilantik, diundi oleh rakyat. Kita mewakili rakyat dan rakyat memerlukan banyak bantuan daripada kita. Saya setuju. Itu sebabnya kita lihat kepada mungkin Akta Saraan ataupun akta lain. Tapi di sini untuk perkhidmatan Parlimen ialah membantu Ahli Parlimen menjalankan tugas dan tanggungjawab dalam Jawatankuasa Pemilih, dalam *Select Committee*, dalam PAC dalam semua *Standing Order* 76,78, 79, 80, 81, macam-macam yang diwujudkan memerlukan seperti yang saya sebut semalam tentang perlunya kewujudan Jabatan *Parliamentary Draftsman*, kewujudan tentang mempunyai *researcher* yang mencukupi.

Yang Berhormat sebut tadi tentang tak payahlah naik *business class*, zalim pada rakyat. Naiklah *economy class*. Yang Berhormat, sahabat saya sebut tadi. Terpujang pada kita masing-masing. Kalau kita tak nak *business class*, nak *economy class*, kita sendirilah. Kalau kita tak nak naik kapal terbang, kita nak bawa kereta, kita sendiri. Tetapi yang penting peranan utama sebagai Ahli Parlimen ialah *oversight body*.

Itu sebab kita katakan bahawa *Select Committee* yang kita wujudkan perlu memainkan peranan dan mempunyai pakar untuk menasihati peranan Ahli Parlimen tentang memahami apa yang telah berlaku dalam kerajaan, undang-undang yang nak diwujudkan, cadangan pada undang-undang dan paling penting bagi saya kewujudan *Parliamentary Draftsman Department* sebagai contoh, yang mana Ahli Yang Berhormat boleh menimbulkan *private member's bills* dan tidak ditolak atas masalah teknikal dan sekali lagi saya katakan yang paling penting tanggungjawab kita kepada rakyat dalam Dewan bukan sahaja mewakili rakyat tetapi menjadi mata dan telinga pada rakyat supaya tidak wujudnya pembaziran dan sebagainya.

Akhir sekali sebelum saya duduk, saya nak merekodkan terima kasih kepada Jabatan Perdana Menteri, khasnya Bahagian Hal Ehwal Undang-undang yang dipimpin oleh Ketua Pengarah dan Timbalan Ketua Pengarah dan Timbalan Ketua Pengarah Reformasi Institusi kerana mereka telah bergerak dan menyambung keperluan rang undang-undang ini daripada sejak beberapa Speaker-speaker yang lepas. Saya juga nak merekodkan terima kasih kepada speaker kita yang lepas Tan Sri Pandikar Amin, Tan Sri Rais Yatim, Tun Wan Junaidi, beberapa lagi ramai lagi Speaker kita, Tan Sri Harun. Ramai. Mereka dulu yang menjadi Speaker pada dua-dua Dewan bercakap hari-hari tentang memerlukan, wajar dikembalikan Akta Perkhidmatan Parlimen.

Jadi saya ucapkan terima kasih kepada mereka dan merekodkan penghargaan kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat. Saya berharap Yang Berhormat pembangkang, mungkin semalam mereka tidak mahu menyokong, *restrained* sebab mereka mengatakan atas tak cukup sebab, prinsip mereka, mereka tidak bersetuju tapi saya harap hari ini setujulah untuk RUU Perkhidmatan sebab mereka juga yang akan duduk dalam MPP ini dan mereka juga akan menjadi Ahli MPP. Jadi, saya ucapkan terima kasih.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Yang Berhormat, tak payah minta. Yang Berhormat Menteri tak payah minta. Kami dah setuju, tak payah minta ya. Kalau minta macam kami ini – tak perlu minta. Ini hak kami, kami setuju pada hari ini.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Yang Berhormat Arau, kalau tak minta tidak tahu Yang Berhormat Arau. Terima kasih.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Ini Yang Berhormat,...

Tuan Yang di-Pertua: Tidak apa. Kita akan undi. Undi itu akan...

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Jawab, jawab. Menteri jawab elok-elok. Jangan main perli-perli orang.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, ya.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Sat lagi saya buat cadangan baru ini.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Sabar Yang Berhormat, semua kita puasa.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Nanti kita buat cadangan baharu.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Tidak payahlah sensitif sangat Yang Berhormat.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Kepada Menteri Undang-undang ini, sepatutnya siapa yang patut pegang, *ha*, baru tahu....*[Tidak jelas]*

Tuan Yang di-Pertua: Baik, Ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa rang undang-undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang.

[Masalah dikemukakan bagi diputuskan; dan diputuskan]

[Rang undang-undang dibacakan kali yang kedua dan diserahkan kepada Dewan sebagai Jawatankuasa]

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Yang Berhormat, Yang Berhormat perkataan lebih suara bersetuju tidak betul. Semua bersetuju, yang hadir.

■1450

Tuan Yang di-Pertua: Baik, *point taken, point taken*. Baik.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Lebih suara yang bersetuju, ada yang tidak bersetuju. Sekarang semua bersetuju Yang Berhormat.

[Majlis bersidang dalam Jawatankuasa]

[Tuan Yang di-Pertua mempengerusikan Jawatankuasa]

Fasal 1 hingga 2 -

Tuan Pengerusi: Ya, Pasir Gudang fasal 1 dan 2 ya.

2.50 ptg.

Tuan Hassan bin Abdul Karim [Pasir Gudang]: Ya, terdapat banyak sekali – saya merujuk kepada fasal 2 dan beberapa fasal yang berikutnya. Sekali gus ya, 6, 7 dan 8.

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Hassan bin Abdul Karim [Pasir Gudang]: Terdapat banyak sekali dalam RUU ini diri Yang di-Pertuan Agong dilibatkan di dalam rang undang-undang pindaan Parlimen 2025 ini. Antaranya seksyen 2(3), seksyen 6(3), seksyen 7(8), seksyen 8(8), seksyen 13 dan seksyen 18(1). Kesemuanya ada enam seksyen.

Saya melihat Yang Berhormat Menteri, RUU Perkhidmatan Parlimen 2025 mengulangi hal yang sama seperti Akta Perkhidmatan Parlimen Tahun 1963, di mana Yang di-Pertuan Agong dilibatkan dalam pembuatan peraturan-peraturan perkhidmatan Parlimen. Saya bimbang hal ini boleh menghasilkan risiko dan implikasi litigasi, pertikaian undang-undang kepada Baginda Yang di-Pertuan Agong yang sepatutnya Parlimen yang mulia ini cuba elakkan.

Contohnya, Baginda Yang di-Pertuan Agong mungkin boleh disaman di bawah prosiding semakan kehakiman dengan izin *judicial review* dan kalau kita membaca Perkara

182 Perlembagaan Persekutuan, wujud peruntukan bahawa prosiding terhadap Yang di-Pertuan Agong dan Raja-raja boleh dilakukan.

Tan Sri Pengerusi, walaupun RUU Perkhidmatan Parlimen 2025 ini menyediakan satu peruntukan perlindungan terhadap guaman dan prosiding undang-undang di bawah seksyen 15 tetapi jika dibaca seksyen 15 itu dengan teliti yang dilindungi ialah anggota Majlis Perkhidmatan Parlimen dan lain-lain, kecuali Yang di-Pertuan Agong. Kedudukan Yang di-Pertuan Agong tidak dilindungi sama sekali secara bertulis dalam seksyen-seksyen dalam RUU ini.

Malah Tan Sri Pengerusi, seksyen 15 RUU ini boleh dicabar di mahkamah sebagai tidak berperlembagaan dengan izin *unconstitutional*. Jadi, dengan rendah hati saya mohon penjelasan dan pencerahan daripada Yang Berhormat Menteri. Terima kasih, Tan Sri.

Tuan Pengerusi: Baik, silakan Menteri.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Undang-undang dan Reformasi Institusi)

[Dato' Sri Azalina binti Othman Said]: Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Jawab dulu, kemudian Arau pula.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Bangun awal tadi.

Tuan Pengerusi: Saya akan bagi Arau nanti, *insya-Allah*. Kita bagi Menteri jawab respons dulu. Ya, silakan Menteri kepada Pasir Gudang.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Terima kasih Yang Berhormat Pasir Gudang. Sebenarnya Yang Berhormat Pasir Gudang bila kita sebut tentang Yang di-Pertuan Agong, saya nak merujuk kepada Perkara 40(3), maaf pasal Perkara 40(3) berkenaan dengan undang-undang Persekutuan yang boleh dibuat yang dikehendaki oleh Yang di-Pertuan Agong bertindak selepas berunding dan atas syor-syor mana-mana orang ataupun kumpulan orang lain selain daripada Jemaah Menteri pada menjalankan mana-mana fungsinya selainnya daripada fungsi yang boleh dijalankan menurut budi bicaranya, fungsi yang berkenaan dengan perjalanannya peruntukan ada dibuat dalam mana-mana perkara lain.

Yang mana secara spesifiknya yang ditimbulkan oleh Yang Berhormat Pasir Gudang, saya ingin merujuk bahawa dalam fasal 44 Perlembagaan, keanggotaan Parlimen dibaca, kuasa perundangan Persekutuan hendaklah terletak hak pada Parlimen yang hendaklah terdiri daripada Yang di-Pertuan Agong dan dua Majlis Parlimen yang dikenali sebagai Dewan Negara dan Dewan Rakyat.

Maknanya dalam 44, disebut bahawa Yang di-Pertuan Agong sebahagian daripada Parlimen. Itu sebabnya kalau kita tengok pada fasal yang disebut oleh Yang Berhormat Pasir Gudang berkenaan tentang apa yang disebut sebagai *ouster clause* memang ia juga dilihat dalam fasal 15 perlindungan terhadap guaman prosiding undang-undang Parlimen, bererti termasuk juga Yang di-Pertuan Agong. Terima kasih, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Baik. Ya, Arau. Rujuk...

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Tan Sri Pengerusi, sebelum itu saya nak minta Menteri tolong jawab kenyataan daripada Tampin tadi. Tampin bertanya 1992 bila benda itu Akta Parlimen itu dimansuhkan, ia timbul masalah di antara Speaker dan juga pentadbir Parlimen. Jadi, dia tanya apakah telah diambil kira pelbagai aspek sama ada benda ini boleh berlaku pada masa akan datang? Ini pertanyaan Tampin. Saya minta Menteri jawab secara bertulis sebab benda itu penting sebab kita kena pegang rekod sebab yang ada masa 1992 itu ialah Tambun sendiri ada, Yang Berhormat Mat Sabu dan saya sendiri ada, ada di situ dan pun *dok* tengok *Hansard* apa yang saya cakap pada masa tersebut.

Tapi kita dapati bahawa masa itu berlaku pertikaian yang cukup hebat di mana pentadbiran Parlimen itu tidak boleh dibuat apa-apa perubahan selagi mereka tak pencon. Akhirnya dimansuhkan akta itu. Jadi kita nak tengok Tampin tanya tadi, apakah diambil kira faktor-faktor ini. Terima kasih. Jawab bertulis dekat dia.

Saya telah membuat cadangan Yang Berhormat, saya buat cadangan tadi saya hantar dua jam yang lalu tapi Speaker ini belum dapat pegang jawatan ini pun dah hebat, dua jam dah jawab. Baguslah, *alhamdulillah*. Speaker jawab menolak cadangan saya.

Saya bukan buat usul Yang Berhormat, saya mencadangkan supaya dimasukkan bawah 4(1), (d) itu dimaksudkan (e) iaitu untuk mengadakan pusat khidmat Ahli Parlimen di kawasan, pembayaran sewaan pejabat dan utiliti termasuklah mengadakan pembantu tadbir dan penyelidik.

Bahasa ini bukan bahasa undang-undang, tidak mengikut laras undang-undang sebab saya buat sendiri dan terjemahannya ialah '*To establish the service centre for Members of Parliament in their respective constituencies, the payment includes office rental and utilities include providing administrative assistant and researcher*'. Ini bukan ikut laras undang-undang Yang Berhormat terjemah *direct*.

Jadi kita seperti yang sahabat saya tanya tadi iaitu oleh kerana kita ini duduk – Menteri dah jawab tadi, kita duduk di bawah sistem saraan di bawah, kita duduk di bawah kerajaan. Jadi – tetapi tugas Parlimen ini nak pastikan supaya Ahli Parlimen mempunyai kemudahan yang macam ini.

Cadangan ini sebenarnya tidak bermakna kepada pihak kerajaan. Mereka dah ada duit daripada ICU untuk *office rental*. Tapi kita nak tolak yang itu supaya semua orang dapat yang sama seperti yang dicadangkan oleh beberapa orang Ahli Parlimen.

Tuan Pengerusi: Baik.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Saya tahu cadangan ini tak boleh diterima sebab terlampau – telah pun ditolak oleh Speaker. Saya minta dipertimbangkan oleh MPP yang hebat dan dahsyat yang akan dilantik nanti supaya yang ini dimasukkan sebab ini janji. Yang Berhormat Speaker pun dah berjanji dengan saya secara verbal termasuk Ketua Pentadbir Parlimen bahawa akan dimasukkan pentadbiran pejabat.

Yang Berhormat berjanji, itu yang kami celapak mari kelmarin itu. Tengok-tengok tak ada di mana-mana. Jadi kami pun tersangkut. Yang Berhormat Speaker datang Majlis yang kita anjurkan berbuka puasa. Hari ini saya akan datang Majlis Yang Berhormat walaupun seorang saya akan datang menghormati Yang Berhormat.

Tapi, Yang Berhormat cakap itu ialah akan mewujudkan pusat khidmat dan juga *researcher*. Selamat datang Tambun di atas perbahasan yang sedang hebat berlaku. Kami telah menyokong tadi rang undang-undang tadi Yang Berhormat. Ya, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Baik, sebelum Menteri jawab saya nak sebut kenapa saya tolak. Pertamanya, Arau tidak secara jelas memohon apa yang dikehendaki. Pertama, kita masih lagi bincang RUU ini iaitu RUU berhubung dengan perkhidmatan pegawai-pegawai kita yang kita namakan seperti yang disebutkan tadi.

Yang saya sebut kepada Arau itu ialah semua saraan Ahli-ahli Parlimen ini ada di bawah Akta Ahli Parlimen (Saraan) 1980 [Akta 237]. Jadi sebab itu, saya katakan harusnya ada Kertas Statut 235 Tahun 1983. Itu yang ada kaitan dengan Ahli Parlimen.

Tetapi, akta yang kita bincang ini ia tidak berkaitan dengan Ahli Parlimen sebab itu saya cadangkan bawa isu ini dalam Majlis yang kita akan tubuhkan MPP ini agar isu-isu yang berkaitan dengan Akta Ahli Parlimen (Saraan) 1980 itu boleh kita bincangkan. Itu maksud saya. Jangan kita masukkan dalam akta yang kita bincang sekarang, itu maksud saya.

■1500

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Ya, saya menyokong sepenuhnya Yang Berhormat. Boleh tak lantik saya masuk dalam jawatankuasa itu? *[Dewan riuh]*

Tuan Pengerusi: Baik. Nanti kita ada Jawatankuasa Pemilih, *insya-Allah*. Silakan Menteri kalau nak respons.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Apa Yang Berhormat Arau timbulkan itu mungkin ucapan di peringkat dasar tapi tak apalah, mungkin saya boleh beri jawapan bertulis dalam *Hansard* ya. Akan tetapi sama ada, ada belakang tirai punya laluan dan sebabnya, saya tak boleh jawab. Saya tak ada di Parlimen pada tahun 1993, baru keluar daripada universiti.

Tuan Yang di-Pertua: Lagipun ia dalam ucapan dasar ya?

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Ucapan dasar.

Tuan Pengerusi: Baik.

[Fasal-fasal 1 hingga 2 diperintahkan jadi sebahagian daripada rang undang-undang]

Fasal 3 – [Pindaan YB. Menteri di Jabatan Perdana Menteri]

Tuan Pengerusi: Silakan Menteri.

3.00 ptg.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Undang-undang dan Reformasi Institusi)

[Dato' Sri Azalina binti Othman Said]: Tuan Pengerusi, saya mencadangkan fasal 3 rang undang-undang dipinda dalam perenggan 3(2)(e) untuk menjelaskan bahawa dua orang Ahli Dewan Negara yang merupakan anggota Majlis Perkhidmatan Parlimen hendaklah terdiri daripada Ahli yang dinamakan oleh Jawatankuasa Pemilih Dewan Negara dan diluluskan melalui satu ketetapan Dewan Negara.

Perenggan 3(2)(f), rang undang-undang dipinda untuk menjelaskan bahawa empat orang Ahli Dewan Rakyat yang merupakan anggota Majlis Perkhidmatan Parlimen adalah terdiri daripada dua orang ahli kerajaan dan dua orang ahli kumpulan pihak pembangkang yang dinamakan oleh Jawatankuasa Pemilih Dewan Rakyat dan diluluskan mulai satu ketetapan Dewan Rakyat.

Tuan Pengerusi: Baik. Masalahnya ialah bahawa pindaan sebagaimana yang tertera di dalam kertas pindaan oleh Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri yang telah dibentangkan sekarang ini terbuka untuk dibahas.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Yang Berhormat.

Tuan Pengerusi: Silakan.

3.01 ptg.

Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim [Arau]: Ini saya buat cadangan. Sudah pasti terpaksa diundi. Perkataan 'dua' itu tulis 'empat'. Dua orang ahli kumpulan pihak pembangkang, dia tulis perkataan 'empat'. Ini cadangan kepada MPP nanti. Kalau nak buat sekarang, sudah pasti tak berjaya sebab saya pun tak sempat mengumpul askar-askar untuk mengundi. Jadi, sekarang ini kita cadangkan supaya MPP ini dimasukkan perkataan 'dua' itu jadi empat orang. Nampaklah MPP ini ada wakil pembangkang.

Dulu, masa dulu, Jawatankuasa Parlimen, DAP hanya tujuh kerusi tapi ada satu wakil. Sekarang kami ada 64, sebenarnya 74 lah asalnya ya. 68, maaf. 68 sebenarnya 74 tetapi hanya dua orang. Jadi, saya cadangkan supaya dijadikan empat orang. Tak bagi pun tak apa, kita jumpa di akhirat nanti tetapi saya minta supaya dipertimbangkan.

Tuan Pengerusi: Sila, Menteri.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Nak jawab bagi ke tak bagi? Tak boleh Tan Sri Yang di-Pertua sebab semalam, Ketua Majlis menyebutkan pindaan seperti yang dinyatakan dan kita telah memberi notis kepada pindaan ini.

Tuan Pengerusi: Baik.

Dato' Sri Azalina binti Othman Said: Terima kasih Tan Sri – Tuan Speaker.

Tuan Pengerusi: Baik, terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa pindaan yang dicadangkan oleh Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri dalam kertas pindaan hendaklah disetujukan.

[Pindaan dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui]

[Fasal 3 sebagaimana dipinda diperintahkan jadi sebahagian daripada rang undang-undang]

[Fasal-fasal 4 hingga 19 diperintahkan jadi sebahagian daripada rang undang-undang]

[Rang undang-undang dimaklumkan kepada Majlis sekarang]

[Majlis Mesyuarat bersidang semula]

[Rang undang-undang dilaporkan dengan ada pindaan; dibacakan kali yang ketiga, disokong oleh Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Undang-undang dan Reformasi Institusi) (Tuan M. Kulasegaran a/l V. Murugeson) dan diluluskan]

RANG UNDANG-UNDANG PERKHIDMATAN BOMBA (PINDAAN) 2025

Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga

3.05 ptg.

Menteri Pembangunan Kerajaan Tempatan [Tuan Nga Kor Ming]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan suatu akta untuk meminda Akta Perkhidmatan Bomba tahun 1988 dibacakan kali kedua sekarang.

Tuan Yang di-Pertua: Silakan.

Tuan Nga Kor Ming: Tuan Yang di-Pertua, Kementerian KPKT komited mendukung hasrat Kerajaan MADANI untuk terus memberikan perkhidmatan yang terbaik demi menjaga keselamatan dan kesejahteraan rakyat. Hal ini juga selaras dengan hasrat asal penggubalan Akta Perkhidmatan Bomba tahun 1988 iaitu Akta 341 iaitu bagi menyediakan suatu kerangka perundangan yang memberikan punca kuasa kepada Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia untuk berfungsi dengan berkesan dan cekap bagi melindungi manusia dan harta daripada risiko kebakaran atau kecemasan serta untuk tujuan-tujuan yang berkaitan dengannya bagi meningkatkan perkhidmatan pemadaman kebakaran, penyelamatan dan pemulihan bencana oleh Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia.

Akta 341 ini telah dipinda sebanyak tiga kali dan terakhirnya pada tahun 2018. Pindaan-pindaan pada ketika itu antara lainnya adalah untuk memasukkan peruntukan khusus berkaitan dengan penubuhan pasukan bomba sukarela (PBS) bagi menyokong operasi Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia di seluruh negara.

Di samping itu, peruntukan-peruntukan lama turut diperkemaskan agar dia lebih relevan dengan peredaran zaman iaitu antaranya meletakkan tanggungjawab kepada pemilik atau pengurus premis untuk menubuhkan suatu organisasi keselamatan kebakaran agar usaha pencegahan dengan izin, *preventive measures* dapat diperkukuhkan.